

ถาม-ตอบ กับแม่โง่
เล่ม ๑

โดย แม่ซีโย ศรัณญา เทียนเงิน

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๑

โดย แม่ชีโย
ศรัณญา เทียนเงิน

WAT SAN FRAN

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๑

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อไขข้อข้องใจในการปฏิบัติธรรม และเพื่อเป็นอุบายในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ผ่านบทถาม-ตอบ กับแม่โย ที่ได้มีการบันทึกไว้ในวิดีโอ ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖-มิถุนายน ๒๕๕๗

ผู้ถาม	แม่ชีนิชา เทียนเงิน และญาติธรรมอื่น ๆ
ผู้ตอบ	แม่ชีศรีัญญา เทียนเงิน
ภาพปก	ธนวัฒน์ พิษณุวงศ์
ผู้จัดทำ	วัดชานพรานธัมมาราม
ผู้จัดพิมพ์	มูลนิธิ WSF สะพานบุญ
พิมพ์ครั้งที่ ๑	๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
จำนวนพิมพ์	๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘
จำนวนพิมพ์	๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN	978-1-958426-29-6

ขอสงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก หรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ หรือเผยแพร่ทางสื่อทุกชนิดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำปรารภ

ปัจจุบันคนสนใจที่จะปฏิบัติธรรมมีมาก ต่างก็เสาะแสวงหาครู อาจารย์ วิธีการปฏิบัติที่ตรงและถูกต้องที่สุด ให้ผลที่ดีและพาให้เราออกจากกองทุกข์ได้ คำถามต่าง ๆ มากมายที่ต้องการคำตอบ หากยังคงความสงสัยลงไม่ได้ ผู้ปฏิบัติก็ไม่พร้อมจะเริ่มต้น ความสับสน ความเชื่อต่าง ๆ ที่มาจากพิธีการทางลัทธิพราหมณ์และศาสนาพุทธ ผู้ปฏิบัติไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนคือพราหมณ์และส่วนไหนคือพุทธ

การที่ไม่สนับสนุนให้นักปฏิบัติมุ่งไปที่การทำสมาธิแต่เพียงอย่างเดียว หากต้องแบ่งไปที่การใช้ปัญญาพิจารณาธรรมต่าง ๆ ซึ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน สมาธิและปัญญา ต้องเดินไปด้วยกัน ครึ่งต่อครึ่ง

เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับการใช้ปัญญาพิจารณาความจริงของโลก จึงทำให้ดูเหมือนการปฏิบัติสายปัญญาเป็นสิ่งที่ทำลำบากและเป็นไปได้ยาก คำถามต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น คำตอบที่ตอบไปแล้วแต่มาจากผลของปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธของผู้ตอบ ผู้ถามไม่ต้องเชื่อ แต่ขอให้อย่างน้อยคิดตามด้วยเหตุด้วยผล ก็อาจจะได้ประโยชน์จากการอ่านบ้างไม่มากนักน้อย ขอให้ทุกท่านเจริญในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้น

ด้วยความปรารถนาดี
แม่ชีโย ศรัณญา เทียนเงิน
วัดชานพราหมณ์มาราม
๒๔ กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

คำปรารภ.....	(๓)
ถาม-ตอบ ๑	ชวนเพื่อน ๑
ถาม-ตอบ ๒	ผี..... ๕
ถาม-ตอบ ๓	การยอมรับ ๙
ถาม-ตอบ ๔	เกม ๑๑
ถาม-ตอบ ๕	การมีอาจารย์หลายคน ๑๗
ถาม-ตอบ ๖	โรงเรียนแซนดีฮุก ๑๙
ถาม-ตอบ ๗	คนที่มีความสุข..... ๒๒
ถาม-ตอบ ๘	พี่น้องดีกัน ๒๗
ถาม-ตอบ ๙	อบรมธรรมะ ๓๐
ถาม-ตอบ ๑๐	โดนเพื่อนทิ้ง ๓๔
ถาม-ตอบ ๑๑	อายุขัยมนุษย์และเทวดา..... ๓๘
ถาม-ตอบ ๑๒	การลดน้ำหนัก..... ๔๑
ถาม-ตอบ ๑๓	กรรม..... ๔๕
ถาม-ตอบ ๑๔	เขียนประวัติตัวเองให้เป็น ๔๘

ถาม-ตอบ ๑๕	คุณสมบัติของนักปฏิบัติที่ดี.....	๕๐
ถาม-ตอบ ๑๖	เรื่องไม่ดีที่เคยเกิดขึ้นในอดีต.....	๕๔
ถาม-ตอบ ๑๗	ย้ายเมือง.....	๖๐
ถาม-ตอบ ๑๘	รู้สึกลึกลับ.....	๖๔
ถาม-ตอบ ๑๙	วิธีถามคำถามให้เก่ง.....	๖๗
ถาม-ตอบ ๒๐	ความโกรธ.....	๗๐
ถาม-ตอบ ๒๑	บุญคุณ.....	๗๓
ถาม-ตอบ ๒๒	เพศ.....	๗๘
ถาม-ตอบ ๒๓	เจ้าที่.....	๘๖
ถาม-ตอบ ๒๔	อริยบุคคล.....	๙๒
ถาม-ตอบ ๒๕	เริ่มปฏิบัติธรรมสายปัญญา.....	๑๐๔
ถาม-ตอบ ๒๖	การขอโทษ.....	๑๐๗
ถาม-ตอบ ๒๗	พิธีในศาสนาพุทธ.....	๑๑๑
ถาม-ตอบ ๒๘	เลือกให้ดี.....	๑๑๙
ถาม-ตอบ ๒๙	แผนที่ธรรม.....	๑๒๔
ถาม-ตอบ ๓๐	เตรียมตาย.....	๑๒๘

ถาม-ตอบ ๓๑	ควบคุม	๑๓๐
ถาม-ตอบ ๓๒	ชี้้ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ.....	๑๓๓
ถาม-ตอบ ๓๓	คนที่เรารักเสยชีวิต.....	๑๓๙
ถาม-ตอบ ๓๔	การตัดสิน	๑๔๕
ถาม-ตอบ ๓๕	เจ้ากรรมนายเวร	๑๔๗
ถาม-ตอบ ๓๖	การปล่อยสัตว์.....	๑๕๐
ถาม-ตอบ ๓๗	ทูกข์ โทษ ภัย.....	๑๕๒
ถาม-ตอบ ๓๘	การปฏิบัติเขวไป	๑๕๖
ถาม-ตอบ ๓๙	หลุมพราง	๑๕๘
ถาม-ตอบ ๔๐	ไม่เท่ียง	๑๖๓
ถาม-ตอบ ๔๑	ศีล.....	๑๖๕
ถาม-ตอบ ๔๒	คะแนนกรรม	๑๖๗
ถาม-ตอบ ๔๓	รายการแข่งขัน.....	๑๗๓
ถาม-ตอบ ๔๔	แฟนถ่อคนละศาสนา	๑๗๖
ถาม-ตอบ ๔๕	เรยรรู้จกพระอรหันต์.....	๑๗๘
ถาม-ตอบ ๔๖	ขำ.....	๑๘๒

ถาม-ตอบ ๔๗	ชี้เงินชี้อาย	๑๘๕
ถาม-ตอบ ๔๘	สำนึกผิด	๑๘๘
ถาม-ตอบ ๔๙	ถูกเพื่อนเอาเปรียบ	๑๙๑
ถาม-ตอบ ๕๐	อัลไซเมอร์.....	๑๙๔
ประวัติย่อ แม่ชีโย ศรัญญา เทียนเงิน		๑๙๖
ติดต่อสอบถาม.....		๑๙๘

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๑

ถาม-ตอบ

ชวนเพื่อน

ถาม: บางทีเห็นนักปฏิบัติเขาปฏิบัติได้ผล เจออุปสรรคอย่างแก้ปัญหาก็ได้แล้วเขาก็อยากช่วยคนที่อยู่รอบข้าง สมมติว่าเมียมาปฏิบัติ ก็อยากช่วยให้สามีมาปฏิบัติทางนี้ หรือว่าอยากให้ลูกเข้ามาทางนี้ จะได้ได้ผลบ้าง ให้เพื่อนเข้ามา แม่จะแนะนำไหมการกระทำแบบนี้ คือชักชวนให้เพื่อนเข้ามา

ตอบ: มันก็ดีนะ ชักชวนให้เพื่อนเข้ามา แต่แม่หมายความว่าตัวเองต้องได้ผลก่อนนะ คือการชักชวนด้วยปากก็อย่างนึง การชักชวนด้วยพฤติกรรมก็อีกอย่างนึง ถ้าสมมติว่าเพิ่งแต่มาฟังครั้งเดียวแล้วรู้สึกทึ่ง แล้วก็ไปชักชวนคนโน้นชักชวนคนนี้ มันก็ดี แต่เรายังไม่เห็นผลเต็มที่ นี่อาจจะมัวข้อสงสัยได้

ถาม: มันจะมีโทษได้ไหม

ตอบ: มีโทษได้สิ

ถาม: อย่างเช่น

ตอบ: ก็เรายังไม่ได้ปฏิบัติจนเห็นผลกับตัวเราเอง พอคนอื่นมาแล้วมันมีบางจิ้งหะอาจจะเกิดข้อสงสัยหรือกังขาในตัวของคนสอน เพราะเรายังไม่ได้เข้าถึงตรงนั้นแล้วเกิดข้อกังขาในตัวคนสอน เอ๊ะ ทำไมเขาทำแบบนี้ ทำไมเขาทำแบบนั้น แต่ตัวเองเป็นคนพาคนอื่นเข้ามาแล้วมันจะเกิดอาการประดักประเดิดก็ได้ หรือบางกรณีเท่าที่แม่เคยเห็น เขามาแต่ตัวเองหายไป แต่คนที่มาอยู่เลยก็มี เพราะเขาคิดเป็นอันนั้นแม่ก็เคยเห็น แล้วพอเป็นอย่างนั้น ตัวเองก็ยิ่งเงิน ยิ่งไม่กล้าเข้ามาเลยก็มี

ถาม: ก็เลยเป็นโทษกับตัวเราเอง

ตอบ: โทษกับตัวเราเองคือว่า ตัวเองยังไม่ได้ผลแน่นอนเลยแล้วชวนเขา มา แต่ตัวคนที่เขาชวนมาเขาได้ผล ตัวเองก็เกิดเงินไม่กล้ามา ว่าตัวเองคิดไม่เป็นคนอื่นคิดเป็น เลยดูถูกตัวเองไปเสียอีก แบบนี้ก็เคยมีหรือในบางกรณี มาแล้ว ชักชวนคนอื่นมา คือผลดีมันก็มี ผลเสียมันก็มี ผลเสียก็อย่างที่ว่า บางทีชวนเขามาปฏิบัติแล้วตัวเองยังทำไม่ได้ ตัวเองแสดงอาการหรือกิริยาหรือคำพูดที่ไม่ดี มันทำให้คนที่เราชวนเขา มา เขาเรียกว่า ผิดหวัง ไม่นับถือ เสื่อมศรัทธา ว่าเธอชวนฉันมา แต่เธอเองกลับทำทำไม่ได้ คิดไม่ดี นี่เธอคนปฏิบัติดี บางทีเพราะว่าเขายังไม่ได้เข้ามาหาเรานาน พอชวนเขามาแล้วเราแสดงอาการ

ไม่ดีออกไปบางทีก็มีเหมือนกัน ซึ่งเรียกได้ว่าทางเสียมันมีมากมาย แต่ทางดีมีไหม มี ทางดีก็คือว่าเราชวนเขาเข้ามา ต่างคนต่างดึงกัน เป็นเทียนจุดให้ซึ่งกันและกัน คนนึงเทียนดับ อีกคนนึงจะได้มีให้อีก คนนึงต่อ มันก็มีทั้งดีและไม่ดี

ถาม-ตอบ

๒

ผี

ถาม: ที่เมืองไทยหรือว่าประเทศแถบเอเชียจะเชื่อเรื่องผี เรื่องผีเปรต เรื่องผีปอบ ผีสารพัดชนิด แต่ที่อเมริกาส่วนใหญ่เขาจะกลัวมนุษย์ต่างดาว หรือว่ากลัวผี จะมีแค่ชนิดเดียว ผีที่เมืองไทยกับผีที่เมืองนอกต่างกันไหม

ตอบ: ก่อนอื่นต้องรู้ว่าผีมันอยู่ในหัวเรา กับผีที่เขาเรียกว่าเป็นวิญญาณ วิญญาณเราจะเรียกเขาหลายอย่าง เราจะเรียกเขาเป็นเทพก็ได้ จะเรียกเขาเป็นพรหมก็ได้ เรียกเขาเป็นอะไรก็ได้หมด หรือจะเรียกเป็นผีเปรต เรียกเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ แต่จริง ๆ ก็คือวิญญาณ คืออยู่ในอีกภพภูมิหนึ่ง ก็เหมือนกับคนเรา คนเรามันก็มีหลายเกรดใช้หรือเปล่า มีเศรษฐี มีคนแก่ มีพีเอชดี ปริญญาเอก มีหลายประเภทเหมือนกัน พอตายไปก็ไปเกิดเป็นวิญญาณพวกนี้ เราก็จัดไปตามนี้ พวกที่เป็น

คนดี รวยบุญ มีความสุข ตายไปเขาก็เบิกบานใจ เขาก็เรียกว่าเป็น
 เทวดา พวกที่เป็นขอทาน ตายไปหิวโหย ตายไปก็ยังไม่หาที่ขอล
 คนอยู่เหมือนเดิม เขาก็เรียกว่าเป็นเปรต จริง ๆ มันก็จำลองตาม
 แบบชีวิตมนุษย์นี่แหละ เหมือนกัน เราจะเรียกมนุษย์ว่าอันนี้เทวดา
 คนรวย เขาอยู่สุขสบาย ขับรถเบนซ์ พวกนั้นพวกเทวดา ส่วนพวก
 ไม่มีบ้าน พวกที่ยืนอยู่ตามหัวมุมถนน เราบอกว่าพวกนี้เป็นพวกผี
 เปรต ส่วนพวกที่ทุกข์ทรมานอยู่โรงพยาบาล นอนครางอ้อย ๆ อยู่
 พวกนั้นจะตายไม่ตายแน่ เราเรียกพวกนั้นว่าอยู่ในนรก มันจะต่าง
 กันไหม ทีนี้คำถามว่า ผีเมืองไทยกับผีเมืองนอกต่างกันไหม ก็ดูเอา
 ว่าคนเมืองนอกกับคนเมืองไทยชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกันไหม ถ้า
 แตกต่างกัน ผีก็แตกต่างกัน

ถาม: แล้วทำไมเหมือนกับว่ามันจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับผี เกี่ยวกับวิญญาณ
 เยอะมากที่เมืองไทย แบบขับรถก็ไปเจอผีอยู่ข้างทาง หรือมีผีมา
 หลอกอยู่ แต่ฝรั่งไม่ค่อยมี มันจะต่างกันยังไง ฝรั่งไม่หลอก
 กันหรือ

ตอบ: เอาอย่างนี้ พฤติกรรมของฝรั่งวันวันนิ่งเขาทำอะไรกันบ้าง หมาบน
 ถนนของฝรั่งมีไหม

ถาม: มี

ตอบ: บนถนนนะ มันไม่วิ่งซี้ซี้ เธอไม่เห็นหมาที่เมืองไทย หมาเมืองไทย
 เขาไม่มีเจ้าของ เขาวิ่งตรงโน้นตรงนี้อิสระ เहांกักกันตรงไหนก็ได้

เขาไม่มีเจ้าของ เขาอยู่ได้ เขาไม่ถูกจับฆ่า แต่เมืองนอกหมาต้องมี
โซ่ผูกคอกงกัน เดินเฉย ๆ ยังไม่มีเลย แล้วหมาสาธารณะไม่มี หมา
ไม่มีเจ้าของไม่มี

ถาม: ถ้าอย่างนั้นผีที่เมืองนอกต้องมีใบประกอบการอย่างนั้นหรือ

ตอบ: บอกแล้วไงว่า ถ้าจะดูผีเมืองนอกก็ดูคนเมืองนอก ถ้าจะดูผีเมืองไทย
ก็ดูคนเมืองไทย คนเมืองไทยมีอิสระ คนเมืองไทยจะไปไหนมาไหน มี
รถขึ้น มีอะไรพลุกพล่านเต็มไปหมด เพราะฉะนั้นพอเป็นวิญญาณก็
จะพลุกพล่านอยู่เหมือนกัน แล้วเมืองนอกเขาอยู่กันเป็นระเบียบเขาไม่
มาเดินตามถนน ทุกคนอยู่ในบ้าน ทุกคนไปเดินเข็นของขายที่ไหนได้
ยังงี้ ไม่มี เพราะฉะนั้น การอยู่กันอย่างเป็นกฎเป็นระเบียบมากกว่า
เป็นผีมีกฎมีระเบียบมากกว่า ผีก็จะอยู่ในบ้านเป็นกฎระเบียบ บ้าน
ใครบ้านมัน ไม่ค่อยไปหาหลอกกันเองแบบเมืองไทย

ถาม: ผีเมืองนอกกินขนมปัง ผีเมืองไทยก็กินปลาร้า

ตอบ: ใช่ แล้วผีไม่ใช่ผีเฉพาะเมืองไทยนะ ผีอินเดียก็คนละแบบเหมือนกัน
เพราะวิญญาณที่ตายที่นั่นก็จะเป็นแบบนั้น คือพฤติกรรมไหนที่เขา
เคยทำ เขาจะทำพฤติกรรมนั้น อยากจะดูผีอินเดียก็ดูคนอินเดีย

ถาม: ถ้าอย่างนั้นผีจากอินเดียเขาเดินทางไปเป็นผีที่เมืองไทยได้ไหม
แล้วผีที่เมืองไทยจะเดินทางมาเป็นผีที่เมืองนอกได้ไหม เขาต้องซื้อ
ตั๋วเครื่องบินไหม

ตอบ: เขาจะต้องมีญาติพาไป ตัวเครื่องบินของเขาก็คือญาติที่อนุญาตให้เขาไปได้

ถาม: ต้องมีคนมารับรอง

ตอบ: ต้องมีคนมารับรองให้เขาไปได้ ก็คือว่าทำพิธีกรรมบ้าง หรือว่ามีสิทธิ์ หรือมีบุญมากพอที่จะไปได้ ไม่ใช่ไปได้ง่าย ๆ ที่จะข้ามประเทศข้ามชาติ ไม่ได้ง่าย เหมือนกันกับมนุษย์ จะมาอเมริกายากมาก จะไปอินเดียไม่ยากเลย จะไปกัมพูชา ประเทศโน้นประเทศนี้ สุดแล้วแต่ประเทศ ประเทศสูงไปประเทศต่ำไปได้ง่าย ผีไทยอาจจะไปเป็นผีเวียดนาม ผีจีนอาจจะไม่ยาก แค่ว่าข้ามพรมแดนไปนิดเดียวก็ไปได้แล้ว

ถาม: แต่ผีไทยจะมาเมืองนอก ต้องแต่งเอาใบเขียวก่อน

ตอบ: โอ้โฮ ไม่ง่ายเลย กว่าจะได้ไม่ง่ายเลย ก็เหมือนกันกับว่า จากนรกจะขึ้นสวรรค์ หรือจากสวรรค์ชั้นต่ำจะขึ้นสวรรค์ชั้นสูง ไม่ง่าย มันมีคุณสมบัติ ก็คือว่ามีผลของกรรมที่ดี เหมือนกันกับชีวิตมนุษย์ กว่าจะมาที่นี่ได้ ต้องมีเงิน มีคนรับรองเหมือนกัน

ถาม: แล้วในความเห็นของแม่ส่วนตัว แม่คิดว่าคนที่เขาตื่นตื่นเรื่องผี บางทีทั้งชาติไปเจอผีอยู่หลังบ้านตัวนี้ แล้วก็ตื่นตื่นมาก ใครพูดเมื่อไหร่ก็คุยว่า ครั้งหนึ่งตอนเป็นเด็กเจอผี เขาถือลูกบอลด้วย แม่คิดว่าคนเขาตื่นตื่นเรื่องผีนี้ทำไม หรือว่าทำไมหนึ่งออกมาเป็นหนึ่งผี ผีหลอกผีเปรต ผมยาว ทำไมเขาให้ความสนใจนัก

ตอบ: ไร้สาระ เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่าถ้าเราเห็นแล้วมันพิเศษ เราพิเศษมันแม่คิดว่านะ ถ้าคนจะพูดถึงอะไรสักอย่าง ถ้าคนอื่นเขาไม่เป็น แล้วเราเป็น เราเห็น คิดว่าเราพิเศษ ก็มันน่าจะเป็นแบบนั้น นอกจากนั้นแล้วก็ไม่เห็นว่าจะมีอะไรพิเศษ การที่เห็นคนคนหนึ่งเดินไปหลังบ้านเรา มันก็แค่นั้น คือเหมือนกับว่าเราอาจจะให้ความสนใจนะ แม่ก็จะพูดถึงบนโลกใบนี้ในแง่เปรียบเทียบว่า ถ้าบ้านเราปิดประตูอย่างดี อยู่ ๆ มีคนหนึ่งเดินมาอยู่หลังบ้านเรา เราอาจจะต้องออกไปมอง เราอาจจะต้องบอกคนว่าฉันเห็นคนอยู่หลังบ้านฉันนะ จะให้อยู่หรือไม่ให้อยู่ หรือจะให้เขาทำยังไง คงพอ ๆ กัน คือความตื่นตัวในการที่ใครเข้ามาหลังบ้านเรา หรือเขามาทำไม แต่ว่าในการเห็นผืนนั้น มันก็คงทำนองเดียวกัน คือว่า ฉันได้เห็นสิ่งแปลกปลอมอยู่ในบ้านฉันแล้วก็เล่าให้คนฟัง มันจะต่างกันไหม แม้ว่ามันคงแค่นั้นเอง

ถาม-ตอบ

๓

การยอมรับ

ถาม: บางทีคนชอบบอกว่าปัญหามันก็เป็นอย่างนี้แหละ ก็ยอมรับมันไปเถอะ มันก็เป็นอย่างนี้แหละโลกนี้แล้วในสายปัญญา สายหลวงพ่อกุศล บางทีนิชาก็ได้ยินคนพูด มันก็ต้องยอมรับมันแหละ มันต่างกันไหม คำพูดในกรณีแรกกับในสายปัญญาหลวงพ่อกุศล

ตอบ: ถ้าสมมติบอกว่ายอมรับมันไปเถอะ โดยที่ยังไม่ได้หาเหตุผลหรือสู้จนถึงที่สุด อันนั้นผิด เพราะว่าการยอมรับโดยง่าย ๆ ว่าช่างมันเถอะ ก็เหมือนกับพระที่เคยเทศน์บอกว่าหลังคารั่ว เรานั่งอยู่ตรงนี้ ช่างมันเถอะ มันรั่ว ไม่เป็นไร มันรั่ว อันนี้ไม่ได้ คือในฐานะที่เราอยู่ในโลกใบนี้ เรายังมีธาตุสี่อยู่ เราก็ต้องดำเนินไปเหมือนคนอื่น ๆ เขาช่างมันเถอะอยู่ในใจ หลังจากที่เกิดเหตุและผลถูกหามาดีแต่อย่างดีแล้ว ไม่มีทางไหนที่เราจะทำได้อีกแล้ว เราทำดีที่สุดแล้ว แก้ปัญหาแล้ว

ดั้นด้นไปทุกทางแล้ว แล้วยังทำไม่ได้อีก ถึงตรงนั้นเรอบอกว่ายอม
รับได้ ไม่ใช่ช่างมันเถอะ คือเรายอมรับได้ แต่หากยังไม่ถึงที่สุด ยัง
ไม่ได้หาเหตุผลผลแล้วบอกช่างมันเถอะ เขาเรียกว่าแบบซังกะตาย
แบบนั้น คืออยู่ในโลกใบนี้ก็เสียเปล่า เป็นคนเสียเท่ากับคนตายแล้ว
ไม่ใช่คนที่ยังเป็น ๆ อยู่ เท่ากับตายไปแล้วครึ่งนึง ถ้าพวกที่บอกอะไร
ก็ช่างเถอะ ๆ พวกนี้ในที่สุดก็จะสะสมนิสัยเพิกเฉย คือไม่น่าคบ

ถาม-ตอบ

เกม

ถาม: มีคนมาปรึกษา หลายคนที่บอกว่าลูกติดเกม หรือว่าสามีติดเกม หรือว่าตอนนี้ยังไม่มีว่าภรรยาติดเกม แต่มันก็มีใครก็ตามที่ติดเกม เล่นเกมในคอมพิวเตอร์ เล่นเกมในโทรศัพท์ จนไม่ทำการทำงานจนไม่ทำการบ้าน แม่คิดว่าจะให้คำปรึกษาคนที่ทุกข์ เรื่องคนที่เขารักติดเกม จะให้คำปรึกษาว่ายังไงดีคะ

ตอบ: ยุคนั้นเป็นยุคไฮเทคแล้ว เป็นยุคเทคโนโลยี เป็นยุคที่เขาเล่นเกมกัน แม้ว่าแทนที่จะห้าม ถ้าเป็นแม่ แม่จะส่งเสริม ส่งเสริมอาจจะเล่นด้วยกันหรือเข้าไปเรียนรู้ว่าเขาเล่นเกมอะไรบ้าง แล้วก็ถ้าเป็นหนึ่งเดียวกับเขา มันพูดกันง่ายมากเลยว่า รอด้วยนะเกมนี้อย่าเพิ่งเล่น เตี่ยรอรอด้วย หรือว่าไปทำอันนี้กันก่อนแล้วเตี่ยค่อยกลับมาเล่นเกมด้วยกัน หรือไม่ก็ถ้าเราไม่ชอบเล่นเกม หรือเราไม่ชอบ

พวกนี้เลย เราก็อาจจะไม่ห้าม คือสำคัญสุดคือไม่ห้าม ชาวโลกเขาเล่นกันหมด สมมติว่าเด็กเป็นเด็กนักเรียนแล้วเด็กไม่เล่น เขาจะหาเพื่อนไม่ได้เลยที่โรงเรียน เพราะฉะนั้นเพื่อนพูดเรื่องอะไรก็ไม่รู้ เรื่องเกมอะไรเราก็ไม่รู้ จะกลายเป็นเด็กเนิร์ด เด็กที่คนอื่นไม่อยากจะเล่นด้วย

ถาม: เด็กที่เอาแต่เรียน ไม่มีเพื่อน

ตอบ: เราไม่ต้องการที่จะหลบปัญหาจากการเล่นเกม ไปให้ลูกมีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ที่โรงเรียน เพราะฉะนั้น ต้องให้เขาเล่น มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่ห้ามได้เลย เหมือนกับเรื่องหนึ่งที่หลวงพ่อบุญรอดเคยพูดถึงว่า ไม่ให้เด็กมีแฟน หรือเด็กมีแฟนแต่เล็กเกินไป เรื่องเกี่ยวกับเกมนี้ก็เหมือนกัน หลวงพ่อบอกว่าสมัยนี้อายุมันย่นเข้ามา เด็กอายุน้อย คือคนตายเร็ว เพราะฉะนั้นมันย่นลงมา มันไม่มีทางห้ามได้ มันเป็นวิกฤตการณ์ของโลก มันเป็นเรื่องของโลก เป็นกลียุค คือว่าคนจะอายุน้อยลง ๆ ในที่สุดสิบปีแล้วจะตาย คืออายุซัยสิบปีตาย เพราะฉะนั้น ตอนนี้นั้นมันเป็นขาลง เราไม่มีทางไปห้ามโลกว่าไม่ให้หมุนไปทางนั้นได้เลย ไม่มี การเล่นเกมเป็นส่วนหนึ่งของโลกนี้

คือยุคนี้เขาโหมกระหน่ำมาทางด้านเกม ไม่มีบ้านไหนไม่มีโทรศัพท์ ไม่มีเครื่องเล่นเกมได้ ฉะนั้น การที่เราจะห้ามเขาไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ สิ่งที่จะแนะนำก็คือว่า เล่นไปกับเขา หรือไม่ก็ทำความรู้จักเกมมีอะไร เขาเล่นก็บอกว่าจะแบ่งเป็นเวลา ก็คงจะยาก มันเป็นการบังคับ มันควรจะเป็นเรื่องที่เขาขอมเอง เขาอยากทำเอง คือว่าเรา

อาจจะสร้างสรรค์กิจกรรมอะไรสักอย่างที่มันน่าสนใจมากกว่าในบางครั้ง หรือว่าการที่เราไม่ห้ามมันจะทำให้สถานการณ์ดีขึ้น สามีก็เถอะ เวลาเขาเล่นเกมเล่นอะไร เราไม่ได้ไปช่วยๆ ให้เขาว่า อย่าเล่น แต่กลับกลายเป็นว่า เล่นอะไรดูด้วยคน แต่ในขณะที่เดียวกัน ถ้าเรามีกิจกรรมอย่างอื่นมันก็จะชักจูงเขาออกมาได้ง่ายขึ้น ง่ายกว่าการที่เราจะไปบังคับแล้วก็โมโหเขา แล้วทำเป็นว่าเราก็หากิจกรรมอย่างอื่นให้ มันเป็นไปได้ การที่ว่าค่อยๆ ไปตามกันแล้วค่อยเสนอกิจกรรมอย่างอื่น เป็นวายน้ำบ้าง เป็นเตะฟุตบอลบ้าง มันเป็นไปได้มากกว่า

ถาม: แล้วถ้าในสายปัญญา เราเป็นทุกข์เมื่อไหร่ ต้องโทษตัวเองใช่ไหมที่เราไม่มีความเห็นผิด

ตอบ: เข้าที่ตัวเรา จะแก้ไขได้ง่ายกว่า

ถาม: คราวนี้ ถ้าเราเป็นทุกข์เพราะว่าสามีเล่นเกม เราเป็นทุกข์เพราะว่าลูกเล่นเกม มันจะมาจากความเห็นผิดอะไรได้บ้าง

ตอบ: ความเห็นผิดที่ว่า เขาควรจะทำในสิ่งที่เราต้องการ ทำในสิ่งที่เราคิดว่ามันดี

ถาม: ทำการบ้าน

ตอบ: คือการที่เราคิดว่าเล่นเกมเป็นสิ่งที่ดี อันนั้นเราก็เห็นผิดแล้ว คือการเล่นเกมนั้นไม่ใช่สิ่งที่ผิด จริงอยู่การเล่นเกมนบางทีอาจจะถือว่าผิด เพราะว่าเหมือนกับการติดพนันติดอะไรอย่างนี้ ถ้าคนเรานั้น

เล่นแล้วมันวางไม่ได้ ติดเลย คือมันติดมาก แต่ความเห็นของเรา
มันผิดว่า เล่นเกมจะติดเท่านั้น

ถาม: คือเสียหายเท่านั้น

ตอบ: คือเสียหายเท่านั้น ไม่คิดว่าเล่นเกมนี้จะมีส่วนดีได้ บางคนเล่นเกม
จนเป็นอาชีพ ทำให้ร่ำรวยมหาศาล บางคนชื่อเสียงโด่งดังก็เพราะ
เล่นเกม เพราะฉะนั้นการที่เราจะคิดว่าเล่นเกมจะติดอย่างเดียว นั่น
คือความเห็นผิดของเรา

ถาม: แต่ถ้ามีพ่อแม่ที่บอกว่า ก็จริง บางคนทำเป็นอาชีพก็จริง บางคนทำ
จนมีสปอนเซอร์ คือเล่นเกมให้คนดูในเน็ต แล้วมีคนมาสปอนเซอร์
แต่ว่าลูกเราไม่ถึงขนาดนั้น ไม่ได้เล่นเก่ง แต่ว่าเล่นจนนอนไม่เป็น
เวล่ำเวลา ตื่นเข้าไปโรงเรียนก็ตื่นไม่ไหว จะกินข้าวก็กินไม่เป็นเวล่ำ
เวลา แล้วอย่างนี้จะมาจากความเห็นผิดอะไร ถ้าเหมือนกับว่าเขา
เห็นว่าผลที่ออกมาก็คือลูกเราไม่ได้เด่นขนาดนั้น ไม่ได้เอาเกมเป็น
อาชีพ แต่คือมันเป็นเรื่องเสียเวลาเท่านั้น

ตอบ: เหมือนกันกับอาชีพสมัยนี้ สมัยก่อนคนจะเรียนหมอ เรียนสถาปัตย์
เรียนวิศวะ ไข้ใหม่คะ หรือว่าใคร ๆ ก็อยากจะให้ลูก ถ้าเป็นลูกชายก็
จะต้องเรียนหมอ เรียนวิศวะ คือมันเป็นความเห็น เป็นการทำตาม ๆ
กัน การเล่นเกมก็เหมือนกัน คือเด็กใคร ๆ ก็อยากจะเก่งคอมพิวเตอร์
ตอนนี้ใคร ๆ ก็เรียนคอมพิวเตอร์หมดเลย ใคร ๆ ก็อยากจะเป็นทาง
นี้ แต่ถ้าลองคิดว่า ที่เก่งจริง ๆ มีสักกี่คน แต่ถามว่า จะไม่ให้เขา

เรียนรู้เลยในสิ่งที่โลกกำลังเป็นอยู่ จะเรียกว่าเรากำลังสอนให้เขาโง่ใหม่ เขาจะเก่งหรือไม่เก่งก็ต้องให้เขาลองสักตั้ง แต่พูดแล้วก็กลับลงตรงนี้อีกว่า การวางแผน เวลาของเขามันอาจจะไม่ถูกต้อง ถ้าอย่างนั้นเราเองที่มีหน้าที่ที่จะต้องพูดไปตั้งแต่ครั้งแรก การที่เราไปห้ามหรือไปมีการขัดแย้งกับเขาในการเล่นของเขา มันจะทำให้เขาไม่สามัคคีกับเราหรือว่าไม่มีการต่อรองกับเรา แต่ถ้าสมมติว่าเราเล่นไปกับเขา เราชอบไปกับเขา คือเรารู้ว่าเกมนี้คืออะไร เราคุยกันได้ มันเหมือนพรรคพวกเดียวกัน เราสามารถจะบอกได้ว่า โอเค เราจะเล่นเกมนี้ถึงสามทุ่มเท่านั้น สี่ทุ่มเท่านั้น แล้วเราจะสู้กันใหม่พรุ่งนี้ ถ้าเธอเล่นก่อนก็แสดงว่าขี้โกง มันมีหลายวิธีมากที่จะทำให้เขาไม่เล่นเลยเวลาคือเด็กบางที่ยังไม่รู้จักกฎเกณฑ์ ยังไม่รู้เวลา ยังไม่รู้จักลิมิตของตัวเอง มันก็จำเป็นอยู่บ้างที่พ่อแม่จะต้องวางกฎเกณฑ์นี้ให้ แต่ว่าด้วยความรักความสามัคคีกัน ไม่ใช่จะไปบังคับหรือว่าไปต่อต้านเขา

ถาม: แล้วเราควรจะให้ลูกทำผิดเองก่อนไหม อย่างสมมติว่าให้เขาตื่นไม่ทันจริง ๆ แล้วไปเรียนสาย หรือว่าทำการบ้านไม่ทันจริง ๆ แล้วโดนหักคะแนน ควรจะ让他ได้สัมผัสโทษของการที่ติดมากเกินไปไหม

ตอบ: ใช่และไม่ใช่ มันเป็นไปได้ทั้งสองอย่าง คือเด็กบางคนจะเรียนรู้เร็ว จะเรียนรู้จากการผิดพลาดของตัวเอง แล้วก็ปรับ แต่เด็กบางคนไม่เรียน แล้วแต่ประเภทของคน เรบอกไม่ได้ว่าควรทำหรือไม่ควรทำ ต้องอยู่ที่ลักษณะของเด็ก ถ้าเด็กเป็นคนรับผิดชอบแล้วพลาดพลั้ง

ไปแล้วเขารู้สึกตัว เราปล่อยเขาได้ ให้เขาเจ็บเอง แต่ถ้าเด็กบางคน ไม่นะ ปล่อยให้เจ็บเองคุณเสียไปหมดเลย เพราะฉะนั้น คุณต้องกะเอง กะเกณฑ์ กะตารางเวลาให้เขา อันนี้แล้วแต่ประเภทของเด็ก

ถาม: ถ้าอย่างนั้น สรุปก็คือว่า มันไม่ได้เกี่ยวกับเด็ก ไม่ได้เกี่ยวกับสามี ไม่ได้เกี่ยวกับคนเล่นเกมมากเท่าที่มันเกี่ยวกับเรา

ตอบ: ความเห็นของเรา

ถาม: ใจเรามันไม่พอดี

ตอบ: ใจเราไม่ยอม

ถาม: คือใจเราเอนไปข้างหนึ่งข้างเดียวว่าไม่ดีเท่านั้น ทุกอย่างที่เราทำก็ ด้านเกม ด้านกัน

ตอบ: ลองปรับใจตัวเราเองสักนิด ลองหันมามองดูโลกเขาว่าปัจจุบันนี้มีใครบ้างที่ไม่เล่น ใครบ้างที่ไม่รู้จักเกม หรือว่ามีแต่เราคนเดียวเท่านั้นที่ไม่รู้จัก เพราะฉะนั้น การที่เราจะปรับใจปรับความรู้สึกความเห็นของเราสักนิด มันจะทำให้ทุกอย่างในบ้านดีขึ้น การที่ว่าอยู่ด้วยกัน ทำอะไรเหมือนกัน เข้าใจกัน มันจะทำให้การxorร้องหรือการทำงานร่วมกันง่ายขึ้น ต้องลองดูว่าลูกและสามีของเราเป็นประเภทไหน ถ้าเป็นประเภทเล่นไม่ยอมเลิก แล้วถูไถไปเรื่อยแบบนั้น มันก็ต้องมีวิธีพิเศษที่จะปรับ แต่ว่าวิธีไหนก็ตามจะไม่ดีเท่ากับวิธีที่ว่า เข้าไปเป็นพวกเดียวกัน เห็นใจและรู้ใจกัน

ถาม-ตอบ

การมีอาจารย์หลายคน

ถาม: พุทธศาสนามีคนตั้งตัวเป็นอาจารย์สอนเยอะมาก ซึ่งก็คงเหมือนกับศาสนาอื่น บางทีก็สอนคล้าย ๆ กัน ตัวกูของกู ของของตน เอาเข้าไตรลักษณ์ แล้วถ้าเราจะปฏิบัติ เราสามารถที่จะมีอาจารย์หลายคนได้ไหม ไปสำนักนั้น ไปสำนักนี้ คือเอาเก็บเล็กเก็บน้อยจากแต่ละสำนัก แล้วเราจะปฏิบัติได้ผลได้ไหม

ตอบ: ไม่

ถาม: ทำไมละคะ ก็เป็นพุทธศาสนาอันเดียวกันไม่ใช่หรือ

ตอบ: พุทธศาสนาเรียกว่าพุทธศาสนาเหมือนกัน แต่หลักการสอนจริง ๆ แล้วจะไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนและเทแบบสอนหลายวิธี ที่มีหลายวิธี คือ วิธีนั่งสมาธิจะมีหลายวิธี แต่ทางปัญญาแล้วมี

อย่างเดียว คือการเข้ามาดูพฤติกรรมของตัวเอง ซึ่งจะไม่เห็นอาจารย์ที่โหนดสอน แต่ตอบคำถามที่ว่าเราจะเลือกอาจารย์หลายคนได้ไหมไม่ พระพุทธเจ้าบอกว่า การที่จะถือพุทธศาสนาให้ถือพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว ไม่มีองค์อื่น ไม่มีถือเจ้าแม่กวนอิม ไม่มีถือองค์โน้นองค์นี้ ให้มีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว ข้อใหญ่ใจความก็คือว่า คำสอนนี้เราจะทำได้ทำตามอย่างเดียว ไม่พะวักพะวน เช่น คนนั่งสมาธิ อันนี้ จะเห็นได้ง่ายที่สุด มีหลายวิธี มียุบหนอ พองหนอ เราก็นั่งยุบหนอ พองหนอ พอไม่เข้าทำปั๊บก็เปลี่ยนเป็นพุทโธ ๆ พอไม่ได้ ก็เปลี่ยนมาเพ่งกสิณ และมันไม่ได้ผล ใคร ๆ ก็รู้ คนที่นั่งสมาธิมาก่อนก็จะรู้ว่าถ้าเราไม่ติดอยู่กับสิ่งเดียว คือพุทโธก็พุทโธไปเลย ไม่ได้ก็ให้มันรู้ไป ไม่มี คนจะเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไปสำนักนั้นไปสำนักนี้ มันไม่ได้ผลเพราะว่าเหมือนเราออกกำลังกาย เราออกกำลังกายไปถึงช่วงนี้ กำลังจะเผาผลาญแล้วก็หยุดชะงักก่อน ก็เหนื่อยเปล่า ยังไม่ได้เผาผลาญเลย เหนื่อยเปล่า การปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่ได้ผล เพราะว่าไม่ว่าจะเป็นวิธีไหนก็ตาม คุณต้องทำไปตลอดจนกระทั่งเห็นว่ามันถึงที่สุดของมันแล้ว ถ้าไม่ได้ผลเราปล่อย ทำอันนี้ถึงที่สุดแล้วเราปล่อย แต่ไม่ใช่ว่าทำอันนั้นแล้วไปทำอันนี้ สองอย่างเดียวกันทำอันโน้น เดียวกันทำอันนี้ แล้วไม่ได้ผลที่แท้จริง ไม่แนะนำ

ถาม-ตอบ

๒

โรงเรียนแซนดีฮุก

ถาม: มีเรื่องเกิดที่โรงเรียนแซนดีฮุกเอเลเมนทรี เมืองนิวยอร์ก รัฐคอนเนตทิคัต สหรัฐอเมริกา ที่มีคนไปยิงเด็กยี่สิบคน แล้วพ้อออกข่าวไปแล้ว คนเศร้ากันเยอะมาก บางคนถึงกับฟังข่าวแล้วก็ร้องไห้ แม่คิดว่าคนพวกนี้ควรจะทำความเข้าใจว่ายังไงดีคะ

ตอบ: ก่อนอื่นแม่คิดว่าที่เขาร้องไห้ เพราะว่าเขาเอาตัวของเขาเข้าไปใส่ตรงนั้น ว่าถ้าเขาเป็นคนที่ถูกยิงหรือมีลูกเต้าที่อยู่ที่นั่นแล้วถูกยิง แล้วเขาร้องไห้ มันคือความไม่เข้าใจ ว่าเรากำหนดการเกิดการตายของใครไม่ได้ อย่างแรกเลย คือเรากำหนดไม่ได้ ทุกคนมีกรรมเป็นของตนเอง เขามีกรรมของเขาว่าเขาจะมาตายแบบนี้ หรือเขาเกิดมาอายุเท่านี้แล้วเขาจะตาย เพราะฉะนั้น การที่จะไปร้องไห้แสดงว่าเราไม่เข้าใจกฎแห่งกรรมตรงนี้ คือไม่มีใครบังคับ หรือไม่มีใครจะกำหนด

ได้ว่าใครจะเกิดใครจะตายเมื่อไหร่ยังไง ไม่ได้ แม้แต่ตัวเราเองเราก็ก็นำกำหนดไม่ได้เลย ถ้าเราทำความเห็นให้ตรง มันก็ไม่ร้องหรือก

ถาม: สำหรับคนที่คิดว่า ยิ่งการที่เขาเป็นเด็กเล็กยิ่งสืบคนนี้นั้นน่าจะเศร้ามาก ๆ แม่คิดว่าควรจะคิดยังไง

ตอบ: ทำไมละ เพราะคิดว่าเป็นเด็กไม่ควรตายใช่ไหม เราคิดว่าคนควรจะอยู่ในโลกนี้นั่นแก่และตายตามกฎกติกาศาสนาของคนส่วนรวม แต่จริง ๆ แล้วเด็กพวกนั้นเขามีเรื่องราวของเขาเอง ว่าเขามาแบบนี้ แล้วเขาไปพร้อมกันแบบนี้ เป็นกลุ่ม ใครจะรู้ว่าตามกฎกติกาศาสนาแล้ว เขาเพียงแค่มาคูโลกเดียวเดียว พอถึงเวลาเขาก็กลับพร้อมกัน แต่เราผู้ที่ไม่รู้หรือว่าเราคิดว่าเด็กไม่ควรตายก่อนผู้ใหญ่ จริง ๆ แล้วไม่มีอะไรบอกได้ กฎของไม่เที่ยงใจ มันไม่มีใครบอกได้ว่าคนนี้อายุเท่านี้ไม่ควรตาย คนนี้อายุเท่านี้ไม่ควรตาย มันเป็นเรื่องของกรรมอีกเหมือนกัน เขาขอมามาแค่นี้ เขามาได้เท่านี้

ถาม: แล้วคนที่อยู่ในรัฐบาลตอนนี้ที่คิดว่า หลังจากเรื่องนี้เกิดขึ้น มันเป็นเรื่องที่ใคร ๆ ก็รับไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นเรื่องเด็ก และเขาคิดว่าจะแก้ปัญหาโดยที่จะสร้างกฎหมายใหม่ขึ้นมา หรือว่าปรับกฎหมายที่จะทำให้การซื้อปืนมีขั้นตอนเพิ่มขึ้น อาจจะมีการตรวจประวัติ เช่น ถ้าคนนี้เคยเข้าโรงพยาบาลมีปัญหาทางจิตก็ไม่อนุญาตให้ซื้อปืน แม้คิดว่าการที่เขาทำแบบนี้ มันมีผลดีไหม ควรทำไหม

ตอบ: ผลดีใหม่ มันอาจจะดีสำหรับคนที่ทำ เพราะว่ามันอย่างน้อยก็สบายใจ คิดว่าหาทางป้องกันไว้ดีที่สุดแล้ว แต่จริง ๆ แล้วป้องกันได้หรือเปล่านั้นมันก็อยู่ตรงเรื่องกรรมอีกนั่นแหละ แต่พูดถึงว่าคนป้องกันก็สบายใจว่าได้ป้องกัน แต่ว่าเราจะป้องกันกรรม ป้องกันการเกิด เมื่อวาระกรรมให้ผล สมมติว่ากลุ่มนี้อยู่ครบองค์ประกอบพอดี ถ้ามีสี่สิบสองคน ถ้าขาดไปห้าคน เรื่องนี้ก็จะไม่เกิด แต่ถ้าสมมติอยู่ครบองค์พอดี อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา คนที่จะใช้กรรมตรงนี้อยู่ครบกัน คนที่จะมาเอาคืนก็มาอยู่ในจังหวัดนั้นพอดี มันจะเกิด ยิ่งไงก็เกิด ต่อให้มีกฎหมายคุ้มครองป้องกันแน่นหนาแค่ไหนมันก็จะเกิด เพราะมันเป็นเรื่องของบุพกรรม ยิ่งการตายหมู่ เห็นใหม่ว่าคนจะขึ้นเครื่อง มีตัวมีที่นั่งเรียบร้อยแล้วแต่ก็ไม่ได้ขึ้น เครื่องบินตกทั้งลำ แต่คนนั่งรอดทำไม่ถึงรอด เพราะเขาไม่มีกรรมร่วมในส่วนนั้นไง

ถาม: ถ้าอย่างนั้นเราควรจะพัฒนาเรื่องกฎหมายใหม่ ถ้ามันเป็นเรื่องกรรม

ตอบ: ก็ยังต้องทำอยู่ดี อย่างน้อยคนที่อยู่สบายใจ อย่างบางเรื่องเป็นกรรมใหม่ที่ไม่ควรเกิด มันก็จะไม่เกิด พูดถึงว่าต้องทำหรือไม่ ก็ต้องทำตามกฎกติกาไปนั่นแหละ แต่อย่าไปหวังว่ามันจะได้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือว่าอย่าไปหวังว่ามันจะป้องกันได้ ก็อยู่ที่กฎไม่เพียงอีกว่า สร้างขึ้นมาสมควรหรือไม่ ก็สมควรนั่นแหละ คนอยู่ด้วยกันก็ควรมีกฎกติกา

ถาม-ตอบ

๗

คนที่มีความสุข

ถาม: มีคำถามว่าคนมาปฏิบัติธรรมหรือว่าจะมาบวชชีพร่าหมด ส่วนใหญ่คนจะบอกว่าเขามีทุกข์ เขาอกหัก เขาก็เลยมาปฏิบัติธรรม แต่ถ้ามีคนที่เขาใช้ชีวิตค่อนข้างจะเพอร์เฟกต์ อยากรู้ได้อะไรก็ได้ มีความสุข มีครอบครัวที่ดี สำเร็จในหน้าที่การงาน เขาควรจะปฏิบัติใหม่ และถ้าควร ยังไง

ตอบ: พุดถึงปฏิบัติ ทุกคนควรปฏิบัติหมดแหละ

ถาม: ทำไมคะ

ตอบ: เพราะว่าถ้าเราจะพุดกันตามหลัก มันจะมีเวทนาอยู่สามตัวใช่ไหม มันจะมีความสุข ก็คือเวทนาทุกข์ ถ้าใครเจอตรงนั้นก็จะมีความสุข ทุกข์ มากมาย ร้องไห้ร้องท่ม แล้วก็มาปฏิบัติอย่างที่ว่า

ถาม: ผิดหวัง

ตอบ: แล้วอีกอันก็คือ มีความสุขเลยนะ คือมีความสุข แสบปีกับชีวิต หลั่นลั่นล้าเลยละ จะไปไหนก็มีความสุข อยากรได้อะไรก็ได้ อีกอันก็เฉย ๆ ประมาณว่า สุขบ้าง ทุกข์บ้าง ธรรมดา แต่ไม่ว่าใครทั้งนั้น ควรจะปฏิบัติในหลักของพุทธศาสนา เพราะว่าหลักไม่เที่ยง เราไม่รู้ว่าเมื่อไหร่อะไรจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นในการเตรียมตัวพร้อมมันจะดีเสมอ จะบอกว่าคนที่เหมือนกับว่าสบาย ๆ ไม่มีความสุข แม่จำได้นะ ก่อนที่แม่จะเจอกับหลวงพ่อกุศล แม่ก็รู้สึกที่แม่ไม่มีความสุข ไม่ทุกข์เลย ทำงานก็มีลูกน้อง จะดูใครก็ได้ ไปไหนก็สนุกสนาน ปีนึงก็ไปพักร้อนครั้งนึง มีลูกก็มีทั้งลูกชายลูกหญิง แล้วก็มีความสุขทำ มีลูกน้อง มีบ้านอยู่ มีอะไรดีทุกอย่าง เหมือนกับว่าแม่ไม่ทุกข์เลยนะ แม่มีความสุขดีทุกอย่าง ขนาดเจอหลวงพ่อกุศล ลูกศิษย์ท่านถามแม่ว่า มีความทุกข์อะไรไหม แม่ยังบอกว่า ไม่มี ๆ การที่บอกว่าไม่มี แม่ไม่ได้โกหกนะ แม่คิดว่ามันไม่มีจริง ๆ เพราะว่าสิ่งที่แม่เผชิญอยู่ แม่คิดว่ามันเป็นสิ่งที่ธรรมดา ธรรมดามาก ทะเลาะกับสามี หรือว่าลูกทำไม่ถูกใจ หรือว่าคนงานมา ไหมมา เบี้ยวบ้างอะไรบ้าง แม่ไม่เรียกนั้นว่าความทุกข์ แม่เรียกว่ามันธรรมดา ชีวิตมนุษย์ก็ต้องมีแบบนี้เป็นธรรมดา ไม่ได้คิดว่ามันเป็นความทุกข์ แต่การที่เราจะเอาคำว่าทุกข์ แจกแจกออกมามันเยอะ แค่งกังวลนิดเดียว ก็เรียกว่าทุกข์แล้ว

ถ้าเราปฏิบัติ แค่ความกังวลก็ไม่สมควรจะมี ความกังวลเล็ก ๆ น้อย ๆ ว่านั่งรอใครสักคน นัดแล้วเขายังไม่มาสักที กังวล หรือว่า

ลูกออกไปข้างนอกบ้านตอนตึกแล้วปานนี้ยังไม่กลับ มันจะไม่มี ความกังวลตรงนั้น มันไม่สมควรจะมี อย่าคิดว่าการกังวลแบบนั้นจะเป็น เรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องธรรมดา ทางพุทธศาสนาแล้ว กังวลแบบนั้น เราก็ไม่ปรารถนา เพราะฉะนั้นจะบอกว่าใครที่ไม่มี ความทุกข์เลยสบาย ๆ ไม่จริง เพราะฉะนั้น ทุกคนสมควรปฏิบัติ การสบายใจอยู่ตลอดเวลา มันสำคัญตรงไหนรู้ไหม ตรงที่เกิดตายกะทันหันละ เกิดตายกะทันหันใจเราควรจะมีกิเลสไหม เราควรจะมีความสุข มันจะผลอยตายตอนที่กังวล หรือตายตอนที่กำลังหมกมุ่น อันนั้นคือคนไม่ฉลาด

ถาม: และถ้าตายในสภาพอย่างนั้น

ตอบ: ไปสู่ทุกคติ ทุกคติในที่นี้ไม่ต้องคิดว่าเป็นนรก กำลังกังวลอยู่ อย่างนั้นพอตายไปปั๊บ ความกังวลนั้นจะอยู่กับวิญญาณนั้นไปตรานานเท่าไร เหมือนหลับฝันแล้วไม่ตื่น ฝันวิงหนี ฝันกังวล ก็จะกังวลอยู่แบบนั้น พอตายไปคิดว่าจะพ้น ไม่พ้น เพราะตายไปมันเหมือนเคลิ้ม ถ้าอยู่ในอารมณ์กังวล ตายไปก็อยู่ในอารมณ์กังวล คนฆ่าตัวตายเพราะเป็นทุกข์ ก็จะเป็นทุกข์หมกมุ่นอยู่อย่างนั้น ไม่ได้ ออกคือกำลังของวิญญาณมันไม่พอ ไม่ใช่กำลังของวิญญาณ เรียกว่าเป็นความรู้สึก คือถ้าเราตื่น เรามีความรู้สึกมากกว่า ถ้าเราอนมนั้งยังหลับไม่ได้ ความรู้สึกของวิญญาณจะเก็บความรู้สึกตอนนอน ตอนหลับฝัน คือเราบังคับอะไรไม่ได้ แล้ววิงหนี เราทำอะไร เราบังคับอะไรไม่ได้ แต่เราตื่นเร้าบังคับได้ใหม่

ถาม: พอได้

ตอบ: พอได้ เราตื่นตัวมากกว่า ความรู้สึกของเรามันจะตื่น มันจะไม่แก่แล้วตาย ไม่แก่แล้วอะไร คือกลัวก็มีเหตุผล แต่ในฝันมันจะเป็นอย่างเดียวคือหนี คือกังวล เพราะฉะนั้นการที่เราตายโดยจิตกังวล หรือจิตเป็นทุกข์ มันจะหมกมุ่นอยู่แบบนั้น ออกไม่ได้

ถาม: ถ้าอย่างนั้นคนที่มีความสุข แล้วบอกว่าเขาควรจะปฏิบัติเพื่อที่จะไม่ต้องมาเจอตรงนี้ เพราะว่ามันมี

ตอบ: มันมีอีกด้านนึงรอเขาอยู่ คือว่าคุณสุขอยู่ตอนนี้ สุขมันคู่อยู่กับทุกข์ มันห้อยติดกันอยู่ มันไม่ได้อยู่กับคนละครูป มันไม่ได้อยู่กับคนละคร้างนะ มันห้อยติดกันอยู่ ข้างไหนขึ้นอีกข้างนึงลง แต่พอมันไม่ได้อยู่กับที่ มันเคลื่อนอยู่ตลอด สมมติข้างทุกข์ มันอยู่ข้างบนใช่ไหม เราจะรู้สึกทุกข์ แต่ถ้าสุขมันอยู่ข้างบน เราจะรู้สึกเป็นสุข แต่ว่าสุขมันไม่ได้อยู่นิ่ง ๆ มันเคลื่อนอยู่ตลอด เคลื่อนลงดับ พอดับปั๊บ จะเริ่มเห็นทุกข์ขึ้น พอทุกข์แล้ว ทุกข์ก็ไม่อยู่นานเหมือนกัน ทุกข์ก็จะเคลื่อนไป สุขก็จะกลับมาคืนจะเป็นอยู่อย่างนี้ ถ้าใครก็ตามที่คิดว่าตัวเองเป็นสุขก็ต้องรอว่าไม่นานทุกข์จะเกิด เพราะฉะนั้นต้องเตรียมตัวพร้อม คนฉลาดก็คือคนที่เตรียมตัวพร้อม

ถาม: ถ้าอย่างนั้น ชั้นแรกของคนที่ว่าตัวเองมีความสุข ควรจะเตรียมตัว เพราะว่ามิทุกข์รออยู่ใช่ไหม ชั้นแรกก็คือเขาเห็นแล้วว่าเขามีทุกข์ เขาก็ต้องการที่จะแก้ไขแล้วเพราะมีปัญหา แต่ถ้าคนที่มีความสุข

คือยังหาปัญหาไม่เจอ แล้วก็ไม่รู้ว่าจะให้เริ่มจะเริ่มตรงไหน แม่จะแนะนำว่ายังไง

ตอบ: บางทีก็จำลองก็ได้ จำลองความทุกข์ของคนอื่น จำลองจากที่เห็นในนิยาย เห็นความทุกข์ของคนอื่น ศึกษาเอาก็ได้ จำลองอารมณ์นั้นขึ้นมาก็ได้ว่าถ้าเป็นฉันบ้าง ถ้าเป็นฉันไฟไหม้บ้านไม่เหลืออะไรเลย ฉันจะเป็นยังไง จำลองขึ้นมาก็ได้ บางคนจะบอกว่าสุขอยู่ดี ๆ จะจำลองเรื่องพวกนี้ขึ้นมาทำไมให้มันทุกข์ มันไม่ทุกข์มากเท่ากับเป็นจริงหรอก แต่ว่าอย่างน้อยเราได้ฝึก พอเรื่องจริงเกิดขึ้น มันจะพอทำเนา อันนั้นก็จะเป็นอย่างหนึ่งของการเริ่ม

ถาม-ตอบ

พี่น้องตีกัน

ถาม: พอไปประชุมพ่อแม่ จะมีพ่อแม่ถามบ่อยมากกว่า มีลูกสองคน มีลูกสามคนขึ้นไปนะคะ บอกว่ามีลูกคนหนึ่งที่เด่นขึ้นมา คืออะไรก็เก่ง อะไรก็เอาแต่ใจ ทำผิดแล้วก็ไม่ยอมรับผิด แล้วบางทีก็ไปรังแกน้อง มันทำให้ความสัมพันธ์ของเด็กสองคน สามคน สี่คนนี่ ตึงไปหมด คนที่เป็นน้องที่ถูกกระทำก็ร้องไห้อยู่เรื่อย คนที่เป็นพี่ก็แกล้งน้องอยู่เรื่อย แล้วเราเป็นพ่อแม่เราควรจะทำยังไง เราไม่อยากให้ลูกทะเลาะกัน ไม่อยากให้เขาร้องไห้

ตอบ: ไม่อยากก็จำเป็น เพราะว่าคนที่คนอยู่ด้วยกันจะไม่ให้ทะเลาะกัน มันเป็นไปได้อยู่แล้ว วิธีที่ดีที่สุด ถ้าสมมติว่าเรารู้ว่าเราเป็นพ่อแม่ที่ยุติธรรม ไม่ได้ลำเอียงกับลูกคนไหนเป็นพิเศษเลย ปล่อยให้เขาตีกันไป ให้เขาเทกแคร์กันไป เพราะว่าคนที่ถูกรังแก ถ้าสมมติว่าเขาไม่สู้

เขาก็จะถูกรังแกอย่างนั้นตลอดไป เพราะฉะนั้นถ้าพ่อแม่ไม่เข้าไปยุ่ง คนที่สู้ไม่ได้จริง ๆ เขาก็จะยอม ส่วนคนที่ไปตีเขาก็จะไม่ตีอีกเพราะ เขายอมแล้ว แต่ถ้าสมมติเราเข้าไปยุ่ง รับรองว่าเรื่องไม่จบแน่ มันก็จะตืออยู่อย่างนั้น เพราะว่าคนถูกตีแม่ก็จะเข้าไปโอ้ พี่ก็จะตีมันอยู่นั่นแหละ เพราะหมั่นไส้

ถาม: แล้วแม่ควรเข้าไปโอ้ไหมคะ

ตอบ: ไม่ควรค่ะ

ถาม: และถ้าจะให้ตีควรทำยังไง เพราะว่าคนที่ไปตีพ่อแม่เห็น คนที่ถูกตี เละไปเลย สงสารลูก แล้วโกรธคนที่ตีเขา แม่ควรจะทำอะไร หรือว่า ไม่ควรทำอะไรเลย

ตอบ: ถ้าลูกหลายคนจะปล่อยค่ะ ถ้าสามคนจะปล่อย แต่ถ้าลูกสองคน คน หนึ่งตีอีกคนหนึ่ง อีกคนร้องไว้ด ๆ ขณะที่เขาตีหรือมีเรื่อง จะไม่เข้าไปยุ่ง แต่ว่าลับหลังเราจะไปเอาใจใส่แต่ละคน ต่างเวลากัน จะให้เวลากับ คนพี่ แล้วจะพยายามค้นหาว่าเขาต้องการอะไร แล้วจะให้สิ่งนั้นกับ เขา แล้วก็ให้เวลาต่างหากกับคนน้อง คือว่าไม่ใช่พาไปพร้อมกัน แล้ว สำคัญที่สุดก็คือว่า อย่าพูดเปรียบเทียบ หรืออย่าพูดยกย่อง หรืออย่า พูดตีอีกคนให้อีกคนหนึ่งฟังเด็ดขาด จะไม่มีชื่อของอีกคนหนึ่งแลบออกมาเลยในขณะที่อยู่กับอีกคนหนึ่ง สำคัญมาก เพราะว่าเด็กเขาแข่งขัน กันอยู่

ถาม: การที่ว่าเราจะปลอบอีกคนนึง มันเหมือนกับบอกว่าอีกคนนึงทำผิดหรือคะ

ตอบ: ใช่ คือพูดไม่ได้ ปลอบไม่ได้ เอาเหตุการณ์ใหม่ให้ อย่างไปด้วยกัน สมมติว่าคนที่พี่น้องจนและ พอมีโอกาส เราจะให้ความเอาใจใส่ที่พาพี่ไปที่อื่นไปสนุกสนานกันเฉพาะพี่กับแม่ หรือถ้าเขาต้องการพ่อ ก็ไปกับพ่อ แล้วไปสนุกสนานกัน แต่ว่าเราจะไม่พูดถึงเรื่องนี้เลย

ถาม: แล้วถ้าตัวเล็กนี่โดนตีจนและแล้ว แล้วในเหตุการณ์นั้นคือเราไม่เข้าไปว่าพี่ แต่ตัวเล็กร้องไห้ร้องไห้และ แล้วก็มากอดเรา บอกแม่ ๆ มันไม่ยุติธรรมเลย พี่ทำหนู แล้วเราจะเฉยอย่างเดียวหรือคะ

ตอบ: กอดคะ กอดได้ กอดตอบได้ แต่ไม่ต้องพูดอะไร กอดตอบได้ไม่ต้องเห็นใจคนเล็ก แล้วก็ไม่ต้องไปว่าคนโตด้วย คือกอดเฉย ๆ เขาต้องการให้กอดก็กอดเฉย ๆ

ถาม: แล้วถ้าเขาโวยวาย ว่าแม่จะไม่ทำอะไรเลยหรือ

ตอบ: ยิ้มค่ะ

ถาม: คือต้องใจแข็งไว้ก่อน

ตอบ: ใช่ เพราะว่ามันเป็นเรื่องของเขาติกันสองคน เราเป็นกรรมการ กรรมการบนเวทีมวยเขาไม่ทำอะไรนะ กรรมการก็แค่บอกว่า โอเค คนล้มลุกได้ นับหนึ่งถึงสิบ คือกรรมการไม่ทำอะไรนะ เราก็คือต้องเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ใจแข็งนิดนึง แล้วลูกจะออกมาตีมาก

ถาม-ตอบ

อบรมธรรมะ

ถาม: ถามว่า ธรรมดาแล้วอยู่บ้านไม่ได้ไปวัดทุกวัน ไม่ได้ไปทุกอาทิตย์ แต่มีปัญหาอะไรก็ไปคุยกับพระกับชี ลูกศิษย์หลวงพ่อกุลแล้วได้ผลดี แก้ปัญหาได้ดี คราวนี้จะมีรีทรีต จะเป็นสุดสัปดาห์หรือว่าจะเป็นทั้งอาทิตย์ก็ตาม เราควรไปไหม

ตอบ: ถ้ามีเวลา จัดสรรเวลาได้ ก็ควรจะไป เพราะว่าการไปรีทรีตมันจะทำให้เราได้สัมผัสกับความเห็นหรือความคิดเห็นของหลาย ๆ คน ที่มีรีทรีตด้วยกัน จะเป็นโอกาสที่เราจะได้เห็นว่าไม่ใช่เราคนเดียวที่มีปัญหา คนอื่น ๆ ก็มีปัญหามากมาย แล้วก็การได้แชร์ การได้เล่าเรื่องราวของเราหรือของเขา ได้ฟังอะไรต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์มาก

ถาม: เป็นประโยชน์กับตัวเราเอง

ตอบ: ประโยชน์กับตัวเราเอง

ถาม: ยิงไฉะ

ตอบ: ประโยชน์กับตัวเราเอง คือมันจะกว้างขวางขึ้น ธรรมดาเราอยู่ของเรากันเดียว หรือไปหาพระ ธรรมดาเราก็มีความคิดอยู่ในวงแคบของเราเอง แต่ถ้าสมมติเราเข้าไปรีทรีต มันจะเห็นว่าคนอื่นเขาคิดกันยังไบบ้าง ปัญหาของเขาแบบนี้ เขาคิดแบบนั้น มันจะทำให้แนวความคิดของเรามันจะรอบขึ้น มีแตกแขนงหลายสาขาขึ้น ทำให้เราเป็นคนคิดเก่งขึ้น แล้วก็ยอมรับความจริงได้ง่าย แล้วก็ทั้งได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากมาย รีทรีตเป็นสิ่งที่ควรไป ควรทำอย่างยิ่งถ้ามีโอกาส

ถาม: สมมติว่าที่วัดชานฟรานฯ มีการล้อมวงทุกวันเสาร์ บางทีก็มีวันอาทิตย์ด้วย แล้วเราไปทุกอาทิตย์อย่างนี้ ก็ไปสองสามชั่วโมง บางทีก็สี่ห้าชั่วโมงอย่างนี้ แต่ว่ามันอยู่ในเมือง สะดวกเราที่จะไปมา แต่รีทรีตถ้าจะไปก็ต้องลาหยุด อาจจะได้ แต่มันจะต่างกันยังไงกับการที่ว่าไปปลีกอยู่บนภูเขา

ตอบ: ต่างสี ต่างแน่นอน การที่เราไปกลับ เรามาที่วัดแล้วก็กลับไปนอนที่บ้าน มันไม่ได้บรรยากาศ เรายังกลับไปเจอปัญหา กลับไปหมกมุ่นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เราเกิดปัญหา แต่ถ้าสมมติว่าเราขึ้นไปเลยหรือปลีกตัวออกไปเลย ค้างที่อื่นสองสามวัน มันทำให้เราห่างจากสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ ทำให้ความคิดของเราอยู่กับตัวเราเอง

คือไม่ได้พะวัภพะวณถึงเรื่องโน้นเรื่องนี้ มันจะดีกว่า มันจะเยียบสงบใจ เราออกห่างจากปัญหาได้มากกว่า เป็นสิ่งที่เหมือนกับว่าได้มุมมองใหม่

ถาม: มุมมองใหม่

ตอบ: ปรับหัวเรา ไม่ใช่ว่ามุมมองใหม่อย่างเดียว คือมันเป็นการออกจากสถานที่ที่เราเคยชิน ไปอยู่อีกที่นึงมันทำให้ความคิดของเรามันรวมกว่าเดิม มุ่งมันกว่าเดิม ไม่รู้สิ มันแตกต่างกันมาก การมาวัดจะให้มาทุกวันก็ยั้งได้เลย แต่ว่าเรากลับไปนอนที่เดิม อันนั้นมันทำให้เหมือนกับไม่มีอะไรผิดแผกแตกต่างไป

ถาม: มันเหมือนการแวะไปเฉย ๆ เทียบกับการที่เราตั้งใจที่จะไป คือมุ่งมันที่จะทำสิ่งนี้โดยเฉพาะหระอคะ

ตอบ: จะว่าแบบนั้นก็ถูก แต่ว่าจริง ๆ แล้วพอเราได้เปลี่ยนสถานที่ไปอยู่ที่อื่นเลยสองสามวันหรืออาทิตย์นึง มันทำให้เราออกจากปัญหาที่เรา มี ออกจากสิ่งแวดล้อมที่เราเป็น มันทำให้เหมือนกับสดชื่นขึ้น แนวความคิดของเราแนวแน่ขึ้นเป็นหนึ่งเดียวมากกว่า อันนี้รับรองว่าแตกต่างกันแน่นอน

ถาม: ถ้าอย่างนั้น ถ้าเป็นไปได้ก็ควรไป อย่างน้อยไปลองดู

ตอบ: ควรไป ควรไปอย่างยิ่งที่ไหนก็ตาม ไม่ใช่แค่เรียกว่ารีทริต คือออกไปจากสถานที่เดิม ปีนึงสักครั้งหรือสองครั้ง มันจะทำให้เรากระตือรือร้นและปรับหัวเราให้มันตรงขึ้น บางทีปัญหารอบตัวเรา

มันทำให้เรามองไม่ออกว่าอะไรเป็นอะไร แต่ถ้าเราห่างออกไปสักอาทิตย์หนึ่งหรือสองสามวัน มันทำให้เราหันกลับมามองปัญหาเหมือนกับมันเล็กน้อย เรื่องที่คิดว่ามันเป็นปัญหามันอาจจะไม่ใช่เลย

ถาม-ตอบ

๑๐

โดนเพื่อนทิ้ง

ถาม: ควรจะทำยังไง ถ้าอยู่กับเพื่อนแล้วเหมือนกับทุกอย่างดีหมด แต่ว่าอยู่เฉย ๆ วันนึงเขาทิ้งเราหมดเลย แล้วพอจะถามใครก็ไม่มีการบอก เหมือนกับใคร ๆ ก็รู้ว่าทำไม แต่ก็ไม่มีใครบอกเรา ทั้งเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มนั้น ทั้งคนอื่นที่อยู่นอกกลุ่มนั้นที่พอจะรู้อะไรบ้าง แล้วเราควรจะทำยังไง คือเหมือนกับที่เราทำอะไรผิด แล้วเขาทิ้งเราคนเดียว

ตอบ: แล้วถ้าเขาไม่บอก เราจะทำอะไรได้ล่ะ นอกจากเดาเอาว่าคนทั้งกลุ่มขนาดนั้นทิ้งเรา ก็แสดงว่าเราต้องทำอะไรสักอย่างผิดใช่ไหมล่ะ ต้องคิดไว้ก่อนว่าเราต้องทำอะไรสักอย่างผิด หรือมีอะไรสักอย่างที่เราเข้าใจผิดมาก ๆ ทำให้คนทั้งกลุ่มตัดคนนึงออกไปได้แบบนั้น โอกาสมันมีว่าคนที่ถูกตัดคนเดียวนั้นผิด แต่ผิดด้วยอะไรก็ไม่รู้ ต้องตั้งไว้ก่อนว่าผิด

ถาม: อาจจะผิดจากกลุ่มเฉย ๆ เป็นไปได้ไหม

ตอบ: ต้องตั้งไว้ก่อนว่าผิด ต้องหาทางแก้ไข แต่ในเมื่อเขาไม่บอก เราจะหาทางแก้ไขได้ยังไงละ นอกจากว่ายอมอ่อนน้อมให้ทุกอย่าง แต่ถ้ายังไม่มีใครอภัย ไม่มีใครที่จะยินดีจะให้โอกาสกับเรา ถึงตรงนั้น ถ้าแม่เป็นคนที่ถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว แม่ก็จะช่วยไม่ได้แล้ว ถ้าบอกก็จะปรับปรุงตัวเอง แต่ถ้าไม่บอกก็แสดงว่าเขาไม่ต้องการเรากลับคืน ก็ทางไหน ทางมัน ทำยังไงได้ละ จริงไหม ถ้าไม่บอกกันก็แสดงว่าเขาไม่ยินดีที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ถาม: คืออาจจะเป็นอะไรที่พวกเขาจับไม่ได้ ยังไงก็จับไม่ได้ ถึงจะขอโทษ ถึงจะอธิบายยังไง มันเป็นเรื่องที่เขาไม่ยอมฟังแล้ว เบื่อแล้ว

ตอบ: จบกัน เราก็ต้องปล่อยให้จบ จะให้ทำยังไงได้ละ คือถ้ามันบอกชัดเจนแล้วว่า ทุกคนนอกคนในทั้งหมดแล้ว รวมกันแล้วบอกว่าไม่เอาคนนี้ก็แสดงว่าคนคนนี้ก็ต้องเดินออกจากกลุ่ม ก็ธรรมดา ถ้าเขาไม่รับก็คือไม่รับ เพราะแสดงว่า สมมติว่าเราจะปรับปรุง ก็ยังคิดว่าเราจะทำไม่ได้ หรือว่าจะไม่มีการให้อภัย ก็ต้องเดินออกไป

ถาม: ถ้ามีคนหลายชนิดหลายประเภท ถ้าเป็นคนที่มีมันใจในตัวเองอยู่แล้ว อาจจะไม่ใช่ไร ถ้าไม่เอาฉัน ฉันพยายามแล้วนะ คือพยายามที่จะสืบดูว่ามันเป็นเรื่องอะไรกันแน่ ว่าฉันจะแก้ไขได้หรือเปล่า พอเห็นว่าไม่มีใครให้ความร่วมมือเลย ยังไงก็ไม่รู้ ก็เอาเถอะ ถ้างั้นฉันก็ไป แต่ถ้าสมมติเป็นคนที่ยืนน้อยใจ มีเรื่องพ่อเคยทิ้งแม่มา แม่ก็เคยทิ้ง

เราให้อยู่กับย่า แล้วก็พอโตมา เขาก็ไล่เราไปเรียนที่อเมริกา คือมีแต่เรื่องว่าใคร ๆ ก็ทิ้งเรา ก็เลยมาลงร่องอันนี้ว่า ขนาดเพื่อนเราที่เรารักเราหุ่มาให้เขาสุดขีดแล้วยังทิ้งเร่อีก มันก็เลยกลายเป็นเรื่องที่มีมันไม่สามารถทำใจได้ แล้วเราจะทำยังไง ทำไม่โดนทิ้งอยู่เรื่อย เรื่องนี้เราก็อไม่รู้อีกว่าเราทำอะไรผิด เราจะแก้ไขยังไง เราจะไปต่ออย่างไร

ตอบ: ถ้าเราไม่รู้ว่าจะทำอะไรผิด มันแก้ไขไม่ได้หรอก ก็คงจะต้องหาคนช่วยนั่นแหละ ถ้าเป็นกรณีคนขึ้นน้อยใจ ก็คงต้องเสียใจมาก ๆ คงต้องหาคนช่วย อย่างเข้าปฏิบัติธรรม แล้วก็หากกลุ่มใหม่ กลุ่มใหม่เลย แล้วลองดูซิว่าเราจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ไหม

ถาม: แล้วถ้าสมมติว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มปฏิบัติธรรมที่เราพอใจที่จะปฏิบัติธรรมในสายนี้แล้ว แล้วเขาลุกขึ้นหนีเราเลย แล้วเราจะไปหากกลุ่มไหนอีก คือไปหากกลุ่มไหนมันก็ไม่ใช่แล้วอย่างนี้

ตอบ: อันนี้หมายถึงคนขึ้นน้อยใจคนนั้นหรือ มันแย่น้อยนะ ก็คงต้องปิดตัวเอง แล้วก็ศึกษาตัวเองอย่างดีเสียใหม่ เราไม่มีกัลยาณมิตรแล้ว ก็ทำเอง ถ้าแม่เป็นคนคนนั้น แม่ก็จะทำเอง ปิดประตูแล้วก็หาหนังสืออ่านทำเอาเอง แล้วก็ถ้ากลุ่มนั้นทั้งกลุ่มไม่ต้องการแม่ นะ แสดงว่ากลุ่มนั้นไม่ดีหรอก ไม่ดีแน่ ๆ

ถาม: แต่ถ้าเราเป็นคนที่ไม่ดีละ แล้วเราไม่สามารถที่จะเห็นว่าเราเป็นคนใจดำ เราเป็นคนเอาเปรียบ หรือว่าเราเป็นคนเอาแต่ใจ

ตอบ: ถ้ากลุ่มนั้นเขาดีจริงนะ เขาจะต้องเตือนให้แม่รู้ ถ้าเป็นนักปฏิบัติจริง เขาจะต้องเตือนให้แม่รู้ว่าแม่กำลังทำผิดอะไรอยู่ ต้องให้ออกาสกัน แต่ถ้าไม่ให้โอกาสเลย แสดงว่ากลุ่มนี้ไม่ดีจริง กลุ่มนี้อาแต่ใจตัวเอง เออะอะก็จะทิ้ง

ถาม: แล้วถ้าจริง ๆ แล้วมันเป็นเรา แต่เราไม่สามารถที่จะเห็นว่าเขาพยายาม บอกเราหลายครั้งแล้ว แต่ที่เขาลุกขึ้นหนี ก็เป็นเพราะว่าก็ครั้ง ๆ ก็ไม่เข้าใจสักที แล้วเราควรจะทำยังไง

ตอบ: อย่างนี้ก็ต้องโทษตัวเองสิ ในกรณีนี้แสดงว่าเรารู้ตัวสิ

ถาม: คือว่าเราไม่รู้ เขาบอกยังไงเราก็ยังไม่เข้าใจ เราไม่เห็นเป็นอย่างนั้น มันก็เลยผ่านไปเฉย ๆ เราไม่ได้เป็น เราไม่รู้ว่าเขาคุยเรื่องอะไร มันก็เลยจับไม่ได้ว่าที่เขาหนีเรา เขาหนีเราเพราะอะไร

ตอบ: ถ้าอย่างนั้นก็แสดงว่ากลุ่มนั้นก็ไม่ได้ดีพอ แสดงว่ากลุ่มที่หนีเรา ไม่ได้ดีพอ ถ้าดีพอเขาต้องบอกให้เราเข้าใจได้ ถ้าคนปฏิบัติอยู่ด้วยกันแล้ว บอกไม่ได้ แล้วลุกหนีเลย แสดงว่ากลุ่มนี้ใจดำมาก รู้อยู่แล้วว่าคนนี้ ขี้ขลาดใจ ทำกับเขาแบบนี้ได้ยังไง แม่ว่าใจดำนะ ไม่น่าตามเขาหรอก ถ้าเขาเป็นแบบนี้ เขาใจดำ

ถาม: สรุปรูปร่างยังไงก็ตามก็คือต้องมาดูแลตัวเองอยู่ดี

ตอบ: ดูตัวเราเองในที่นี้ เราคือคนหนีเขา หรือเราคือคนถูกหนี แล้วแต่นะ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายไหน ถ้าทะเลาะกันมันก็ผิดด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่ว่าคนเราจะให้ออกาสกันหรือเปล่า

ถาม-ตอบ

๑๑

อายุขัยมนุษย์และเทวดา

ถาม: เท่าที่ฟังมาในพระสูตร บางทีเขาจะบอกว่า ชีวิตของมนุษย์ ของพรหม ของคนที่อยู่ในสวรรค์แต่ละชั้น อายุขัยจะไม่เท่ากัน สมมติเขาบอกว่าอายุของมนุษย์ร้อยปีเท่ากับอายุในสวรรค์ปีเดียวหรือวันเดียว เมื่ออธิบายตรงนี้ได้ไหมคะว่ามันจริงหรือไม่จริง

ตอบ: มันก็ไม่ใช่เรื่องที่จะบอกได้ว่าจริงหรือไม่จริง แต่มันเป็นเรื่องที่เทียบเคียงได้ เทียบเคียงได้ง่าย ๆ ก็บนโลกมนุษย์อีกนั่นแหละ สมมติว่าคนเรา เวลาเราทุกข์แสนสาหัส วันหนึ่งจะผ่านไปยากเย็น

ถาม: เวลาผ่านไปช้ามาก

ตอบ: ง่ายๆ ๆ ว่า เราไม่มีเงินในแบงก์ เป็นตัวแดง เขาจะยึดบ้าน หาว่าจะทำยังไงจะเอาเงินมาใช้หนี้ตรงนี้ วันวันหนึ่งมันจะทุกข์ทรมานนะ

ความทุกข์นี้ นอนคิดเอาเมื่อถ่ายหน้าผากก็แล้วอะไรก็แล้ว เวลาจะยาวนาน ยิ่งถ้าทุกข์หนักกว่านั้นอีก ถึงชีวิตนี้ละ เวลายังนาน นานมาก แต่ถ้าคนเรามีความสุข เวลาหกชั่วโมง เหมือนหกนาที่ แป็บเดียว มันเป็นคล้าย ๆ กับเป็นเรื่องเปรียบเทียบของความรู้สึกมากกว่า อย่างถ้าอยู่เป็นพรหม มันเฉย ถ้าเฉยแล้ว เวลาไม่ต้องนับเลย มันนาน เวลามันจะยืดไปนานแปดโมงเช้าถึงเก้าโมงเช้า เดินก็แล้วอะไรก็แล้ว เวลาเหมือนไม่หมด มันไม่มีเวลาตรงนั้นเลย

เวลามันมีอยู่บนโลกมนุษย์เท่านั้น บนสวรรค์ บนพรหม ไม่มีนาฬิกา ตั้งอยู่แบบนี้หรือ มีแต่ความรู้สึก เพราะฉะนั้นก็เอาความรู้สึกมาวัดกัน ความรู้สึกเป็นทุกข์มันจะยาวนาน ทุกข์มากก็จะยาวนานมาก สมมติว่าเราถูกทรมาน ถูกไฟเผาอยู่อย่างนั้น เรียกว่ารกใช้ไหม เมื่อไหร่ไฟมันจะดับ มันร้อนจนจะทนไม่ไหวอยู่แล้ว เมื่อไหร่มันจะดับ ทำไมมันนานจัง คือเรารู้ว่ามันเหมือนคนคลอตุลถูก มันปวดท้องคลอตุลถูก มันจะปวดจนถึงที่สุด ถึงขีดที่ไม่สามารถจะทนได้ เขาจะเอาเข็มวัด ปวดจนถึงจุดสุดทนได้ปั๊บ มันจะหยุดสักพัก แล้วมันก็จะปั๊บ ๆ ๆ ลง ทีนี้เราจะมีความรู้สึกว่าพอมันขึ้นจนถึงที่สุด เรารอให้มันลง มันนานมาก ความรู้สึกที่มันปวดทรมานอยู่นานมาก นั่นเป็นการเปรียบเทียบ อย่างร้อยวันของมนุษย์คือหนึ่งวันของเทวดา ทำไมจะไม่เป็นอย่างนั้นล่ะ ในเมื่อเทวดามีแต่ความเบิกบาน ร่าเริง อยากจะกินอะไรก็กินเอา ก็ได้กิน มีความสุข เทวดาจะตายก็ต่อเมื่อลืมกิน ก็คือว่าเพลินทุกข์นิดเดียว เพราะมันถึงเวลาตายแล้ว เทวดา

เขามีความสุข หนึ่งวันของเขาก็เท่ากับร้อยปีของมนุษย์ คือเป็นคำ
เปรียบเทียบมากกว่า

ถาม-ตอบ

๑๒

การลดน้ำหนัก

ถาม: หลาย ๆ คนจะมีความตั้งใจว่าอยากลดน้ำหนัก สิบปอนด์ ยี่สิบปอนด์ ภายในกี่เดือนกี่วัน คราวนี้บางทีเราก็เห็นว่าเขาก็ทำได้ บางทีทำได้อันนั้นไว้ได้ตลอด ถ้าเราจะพิจารณาในทางธรรม มันเป็นด้วยสาเหตุอะไรที่ทำให้บางคนลดน้ำหนักแล้วก็ลดได้ บางคนทำแล้วน้ำหนักก็ไม่ลด

ตอบ: ถ้าถามแม่ แม่จะคิดว่าเราไม่เข้าใจเรื่องการกิน ก่อนนี้แม่เคยผอมเสร็จแล้วพอมามาเปิดร้านอาหารแม่จะอ้วน กินอาหารที่ลูกค้าสั่งผิดหรือทำเกินเพราะความเสียดายของที่จะเอาไปให้ลูกค้าแล้วสั่งผิดสั่งถูก เราก็จะกินกันเอง เสียดายของ บางทีไม่ให้ลูกค้านั่งกิน ตัวเองกินเอง คือเราไม่เข้าใจเรื่องอาหาร แต่พอเมื่อเราพิจารณาเรื่องอาหารได้

อย่างถ่องแท้แล้ว เห็นว่าอาหารกับยาที่เรากิน ยาแก้ปวด ยาแก้ไข้ หรือว่ายาแก้โรคต่าง ๆ กับอาหารที่เรากินอยู่ ไม่ต่างกันเลย

เมื่อเราเห็นแบบนี้แล้ว เราจะเข้าใจได้ง่ายขึ้น ว่าเราไม่ควรกินยาเกินขนาด เรากลัวถ้าเป็นยาเราจะกลัวว่ากินยาเกินขนาด ว่ามันจะเกิดอันตรายกับร่างกาย แต่ว่ายาก็มาในรูปแบบเนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่ หรือว่ามาในรูปแบบของผักสีเขียว หรือว่าไอศกรีม พวกนี้ล้วนแล้ว แต่เป็นยา แต่เราเอาเข้าไปเกินขนาดเพราะเราไม่เข้าใจว่ามันคือยาจริง ๆ ไอศกรีมก็คือยาจริง ๆ ประมาณขนาดพอเล็กน้อย มันจะดีกับร่างกาย ไวน์ เหล้าก็เหมือนกัน ถ้ามันพอดีมันจะมีประโยชน์ มันจะเป็นยาจริง ๆ คือเราประมาทกับสิ่งที่เรากิน ไม่รู้ว่ามันคือยา อย่าง แปะก๊วยก็เป็นยา เหมือนดินเป็นส่วนหนึ่งไปเพิ่มธาตุดิน แต่เราก็ใส่เข้าไปจนเยอะเกินไป พวกที่กินแปะก๊วยโหดเยอะ ๆ ตัวอ้วนตัวใหญ่ อันนี้ก็ยาที่เป็นแปะก๊วย เราใส่เข้าไปเยอะเกินไป คือขนาดไม่พอดีกับโรคของเราที่ต้องการ ถ้าเห็นเป็นแบบนี้ได้เมื่อไหร่ แม็คคิดว่าผิด-ถูก มันก็จะไม่มาก คืออ้วนนิดนึง ก็จะเห็นว่าตอนนี้เรากำลังใส่น้ำตาลเข้าไปเยอะเกินไปนะ เราลดน้ำตาล เราใส่น้ำมันเยอะไปหน่อย เราลดน้ำมัน คือมันเป็นส่วนที่พอดี

ถาม: ถ้าอย่างนั้นคนที่ลดน้ำหนักได้ แล้วก็คงน้ำหนักที่เป็นเป้าหมายของเขาได้ เป็นเพราะเขาเข้าใจว่า แต่ละมื้อกินให้ครบ ไม่ได้กินเพราะว่าอร่อย หรือว่าไม่ได้กินเพราะอยากกิน

ตอบ: กินเพราะว่าร่างกายเราต้องการ ร่างกายเราบางที่มันบอกนะว่าขอ
ถั่วหน่อย บางที่มันบอกกว่าขออะไรหวาน ๆ หน่อย ขออะไรเปรี้ยว ๆ
หน่อย ถ้าเราฟังเขาให้ดีเราจะรู้ว่าช่วงนั้นเราขาดอะไร แล้วพอใส่
เข้าไปพอ มันก็จะหยุดของมันเอง มันต้องการน้ำตาล เราใส่น้ำตาล
ใส่เอา ๆ พอหยุดปั๊บมันหยุด มันไม่ให้กินต่อ คือร่างกายก็จะบอกเรา
อยู่ เพียงแต่ว่าถ้าเราไม่เคยหัดสังเกตหรือไม่เคยหยุดมองดูเขาเลย
เป็นไปได้ว่าเราไม่รู้ที่เราเอาอะไรใส่เข้าไปเหมือนกับยาโรบิทัสซิน
หรือยาไนท์ควิล (ยาแก้หวัดแก้ไอ) กินแล้วมันหลับดี ก็กรอกใส่เข้าไป
หวานด้วย ถ้าเราไม่รู้ ลองใส่เข้าไป มันอร่อยดีใส่ไปทั้งขวดเลย อะไร
จะเกิดขึ้น เขาให้กินแค่ถ้วยเดียว เราบอกว่าอร่อย วันนี้นัยน์ก็อยาก
จะกินอีก กิ่งเข้าไปเลยสักครึ่งขวดหรือหนึ่งขวด อะไรจะเกิดขึ้น ลูก
ไม่ได้เลยใช่ไหม ทีนี้ยาที่เราเรียกว่ายาจริง ๆ เขาสกัดออกมาแล้ว
สกัดออกมาจากน้ำตาล จากไขมัน เขาสกัดออกมาแล้ว มันก็เลยเป็น
ส่วนที่เข้มข้น เรียกว่ายาจริง ๆ แต่อาหารที่เรากินเข้าไปมันยังไม่ได้
สกัด มันมีกากอยู่ในนั้นอยู่ด้วย มันก็เลยดูเหมือนว่าเรากินเข้าไปได้
เยอะ ทีนี้กินเข้าไปได้เยอะทำให้เราประมาท กินองุ่นเข้าไปทีนึง กิน
เข้าไปก็ลูก เป็นถ้วย ทีจริงเขาไม่ให้กินถึงขนาดนั้น สิบลูกน้ำตาลก็
เกินขนาดแล้ว ถ้าองุ่นอยู่ในยาแก้ไอแก้ปวดของเด็กเขาให้กินแค่ช้อน
เดียว สองช้อน คือเขาสกัดออกมาแล้ว ส่วนที่มันยังไม่ได้สกัด มันมี
ทั้งกาก มีทั้งอะไรเราเลยกินกันอุตลุด จนขนาดนี้ ปัจจุบันนี้คนเลย
กินเกินเหตุ ซีซั่นกินได้ทั้งวัน มันอร่อย แต่ว่าจริง ๆ แล้ว ถ้าเรารู้ว่า

อาหารที่เรากินคือยาบวรกากของมัน กับยาที่เรากินจริง ๆ ที่ไม่มีกาก จะทำให้เรากลัวว่าขนาดไหนถึงจะพอดีนะ ยาของมือเช้า ยาของมือกลางวัน หรือยาของมือเย็น ถ้าเรารู้อย่างนั้น แม่คิดว่าเรื่องอ้วนเรื่องผอมนี้มันไม่น่าจะมีปัญหามากมายนัก แล้วก็สุขภาพด้วยก็จะดีกว่าเดิม

ถาม-ตอบ

๑๓

กรรม

ถาม: มีคำถามว่า ทำไมบางที่เราเห็นคนทำดีได้รับผลที่ไม่ดี แล้วก็คนทำไม่ดีได้รับผลที่ดี ไหนบอกว่าทำดีแล้วได้ดี ทำไม่ดีก็จะได้ไม่ดี ทำไมมันออกมาเป็นอีกรูปแบบหนึ่งคะ

ตอบ: แล้วเราเคยเห็นไหม คนที่ทำดีแล้วได้ดี แล้วคนทำไม่ดีก็ได้ไม่ดี เห็นไหม

ถาม: เคย

ตอบ: มี แต่ว่าเราแค่ไม่สนใจ พอเขาทำดีแล้วได้ดี เราก็บอกดีจังเลย พอเขาทำไม่ดีแล้วเขาได้ไม่ดี เรียบอกสมน้ำหน้า ใจไหมคะ ส่วนใหญ่มันจะเป็นกรณีแบบนั้น แต่ว่าพอถึงจังหวะที่ว่า ทำดีตอนนี้แล้วได้ไม่ดีตอบแทน ทำดีกับลูกน้องเต็มที่แต่ยังถูกฟ้องร้อง บอกว่ามันเป็น

เพราะอะไร แต่ถ้าเราเป็นชาวพุทธ แม่จะบอกมาให้เรานึกถึงเรื่องกรรม เราไม่รู้หรือกว่าชาติปางก่อนเราทำอะไรกับเขาไว้บ้าง หรือว่าเมื่อไม่นานมานี้ไม่ต้องพูดถึงชาติปางก่อนเลย พูดถึงชาตินี้แหละ ว่าเราตอนเป็นเด็กเราเคยทำอะไรไหม ก่อนที่จะมาถึง ณ จุดนี้ เราเคยขี้โกงใครไหม หรือเคยทำอะไรที่มันไม่ถูกต้อง มันจะมีนะ เราอาจจะจำไม่ได้ ตอนที่เราเป็นวัยรุ่นหรือตอนเป็นเด็ก หรือกระทั่งว่าตอนเริ่มต้นมาเรียนหนังสือ ถ้าพูดถึงว่าเราไม่เคยขโมย แต่เรามีไหมว่าอยากได้ของเขา ที่มันถูก ๆ หน่อย หาปากกาสีเดียวกันกับของที่เขาลดราคา แล้วก็ไปขีดเขียนอยากได้ราคาเท่าไรก็ไปขีดเขียนเอา ถึงเราจะเคยทำเพียงครั้งเดียวก็เถอะ สำหรับคนบางคนครั้งเดียวมันก็มหาศาล เพราะเราจะรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งยิ่งใหญ่สำหรับเราที่จะโกงได้ขนาดนั้น แล้วทีนี้พอตอนที่เราต้องใช้ มันก็จะยิ่งใหญ่เหมือนกัน เราถึงบอกว่าถูกฟ้องได้ เปิดร้านมาแล้วทำไมถูกฟ้องได้ ทำไมถูกหลายครั้ง เราอาจจะไม่รู้ตัว อันนี้เรียกว่าเป็นที่เกิดในชาตินี้ มันเป็นไปได้

ถาม: ถ้าอย่างนั้นจะบอกว่า กรรมที่เราจะรับมันเรียงยังไง คือมันไม่ใช่ทำปุ๊บได้ผลปั๊บเหวอ

ตอบ: มันไม่ได้เรียงกันเลย เหมือนกับว่ามันเป็นก้อนใหญ่ก้อนเล็ก แล้วลำดับของมันก็เหมือนกับมันเก็บไว้ในความทรงจำของเราว่า ทำอันนี้ครั้งนี้ มันก็เรียงเอาไว้อย่างดี เสร็จแล้วทำดีมันก็เรียงของมันอย่างนั้นอีกเหมือนกัน ทีนี้ว่า มันไม่ได้แยกเป็นว่าดีส่วนนี้ชั่วส่วนนี้ มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น มันเรียงเป็นแถว เรียงเป็นลำดับ

ถาม: เรียงตามเวลา

ตอบ: เรียงตามลำดับที่เราทำ สมมติว่าเราทำหนึ่งถึงสิบ หนึ่งถึงสามหรือสี่มันเป็นดี จากห้าไปถึงสิบเป็นไม่ดี ทีนี้พอมันหลุดออกมาจากกล่องเวลาที่เราระต้องไข มันก็จะเป็นลำดับเหมือนกัน คือว่าออกมามันก็จะป็นหนึ่ง สอง สาม สี่

ถาม: ได้ผลที่ตีก่อน

ตอบ: ก็ตีก่อน แต่พอห้า หก เจ็ด แปด เก้า สิบ มันก็จะเป็นผลที่ไม่ดีออกมา มันจะเรียงไม่ผิดเลย

ถาม: แต่กว่าจะได้รับอันนั้น ก็คือเรามองไม่เห็นแล้วว่า ใ้อันหนึ่งถึงสิบนี้เราทำตั้งแต่เมื่อไหร่ ไม่รู้อันไหนมันดีไม่ดี ก็เลย เฮ้ย...ทำไมวันนี้ไปเจอถุงเงินแบบฟรี ๆ ร้อยดอลลาร์ แล้วก็อีกวันนึง เฮ้ย... ทำไมตั้งค์สามร้อยดอลลาร์มันหายไปหน้าตาเฉย

ตอบ: แต่เราจะสังเกตนะว่า เวลาเกิดเรื่องไม่ดีมันจะทับถมมาพร้อม ๆ กัน

ถาม: เหมือนว่าอย่างนั้น

ตอบ: แต่พอเรื่องดี มันก็จะตุ้ม ๆ ๆ มา ลักษณะมันจะเป็นคล้าย ๆ อย่างนั้น แต่ทีนี้ว่าคนเราเนี่ยนะ มันเก็บเอาไว้ มันไม่ใช่ว่ามันก้อนใหญ่ก้อนเล็กต่างกัน บางทีมันก็ตัน ๆ กันอยู่ พอไม่ดีปีบอันดีตามมาเลย หรือว่าอันดีมาก่อนแล้วอันไม่ดีตามหลังมา คือมันอยู่ที่ระดับของกรรมว่าใหญ่หรือเล็กด้วย

ถาม-ตอบ

๑๔

เขียนประวัติตัวเองให้เป็น

ถาม: หลวงพ่อทูลเคยพูด แล้วแม่มักจะย้ำตรงนี้บ่อย ๆ ว่า เราต้องเขียนประวัติตัวเองให้เป็น มันแปลว่าอะไร แม่อธิบายได้ไหมคะ

ตอบ: ตามความเข้าใจของแม่นะ เขียนประวัติตัวเองให้เป็นก็คือว่า สามารถที่จะรู้พื้นถอยหลังกลับไปว่า เราเป็นอะไรมาบ้าง มันทำให้รู้จักตัวเองมากขึ้น ว่าเป็นคนเกเร ว่าเป็นคนรักสวยรักงาม ว่าเป็นคนเอาเปรียบคนอื่น คือเราเขียนประวัติเราเองต้องให้คิดว่าไม่ได้เขียนให้ใครอ่านนะ เขียนให้ตัวเองอ่าน เขียนให้ตัวเองรู้ว่าตัวเองทำอะไรมาบ้าง มีอะไรมาบ้างในชีวิต พอถ้าเราเขียนเป็นแสดงว่าเราจำได้ เรารู้พื้นได้ ถ้ารู้พื้นได้ เราก็กลับไปแก้ไขได้ว่าตรงช่วงไหนที่เราไม่ชอบในตัวเรา เราจะได้ขีดเกลาปรับปรุงใหม่ เป็นคนโกรธเก่ง เป็นคนเจ้าอารมณ์ ไปถึงไหนคนก็กลัว กลัวปากเรา เราพูดตรง แล้วพูด

แทรกทับแบบชนิดที่เขาอายุ เขียนประวัติตัวเองแล้วเราก็จะเห็นว่าอันนี้ไม่ค่อยดีเท่าไร เข้าไปที่ไหนก็วงแตกที่นั่น เข้าไปที่ไหนคนเขาก็ถล่มกันที่นั่น เราคิดว่าเราแน่ เราดี เราเก่ง แต่พอหัดมาเขียนประวัติตัวเองปั๊บเนี่ย ไปถึงไหนก็เป็นแบบนี้ทุกแห่งเลย มันชักจะไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่น่าเอนำมาทำแล้วมั้ง อันนี้คือเป็นความเข้าใจของแม่เกี่ยวกับว่า เขียนประวัติตัวเองให้เป็น

ถาม-ตอบ

๑๕

คุณสมบัติของนักปฏิบัติที่ดี

ถาม: หลวงพ่อทูลเคยเทศน์ว่ามีสามอย่างที่คนต้องมี ที่จะบรรลุธรรมได้ชาตินี้ ใช่ไหมคะ

ตอบ: ถ้าจำไม่ผิดนะ เดี่ยวขอคิดดูก่อน ๑. มีบารมีพร้อม ๒. มีความเพียร และ ๓. เจอทางที่ถูก คือเจอครูบาอาจารย์ที่ถูก มีหนทางเดินถูกต้อง มีความเพียรและมีบารมีพอ ซึ่งสามอันนี้เหมือนกันกับสังโยชน์ ๓ คือ ๑. สักกายทิฏฐิ ๒. วิจิกิจฉา กับ ๓. สีลัพพตปรามาส ซึ่งมันเหมือนกันคือว่า พอละสักกายทิฏฐิได้ สีลัพพตปรามาสหายไปเอง วิจิกิจฉาก็จะหายไปเองพร้อม ๆ กัน ตัวที่จะต้องทำก็คือ ทำยังไงที่จะลดสักกายทิฏฐิได้ ซึ่งสามอันนี้ก็เหมือนกันที่พูดถึงว่า ความเพียร กับ ถูกทาง กับบารมีพอ แทบจะเรียกว่าเป็นอันเดียวกัน อันไหนที่ต้องมี ถูกทาง พอทางที่ถูกปั๊บ ความเพียรมันมาแล้ว ๆ เลย ใช่ไหมละ

แสดงว่าบารมีก็เต็มด้วยถึงจะหาทางถูก ถ้าบารมีไม่เต็ม หาทางไม่ถูก คือบารมีมันเต็มเองวันต่อวันที่เราทำ ซาติต่อซาติ วันต่อวัน บารมีมันเต็มมาแต่ไหนแต่ไร เราก็ไม่รู้ ถ้าบารมีเราไม่เต็มเราจะไม่เจอทางที่ถูก ไม่เจอครูบาอาจารย์ที่ถูก เพราะฉะนั้นในชาตินี้เจออาจารย์ถูก โปะก็แสดงว่าบารมีเราเต็มแล้ว แล้วพอเจออาจารย์ถูก วิธีถูกใจเราแล้ว ความเพียรมันจะมาทันที ความเพียรมันจะพาลัว ๆ เลย เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องทำคือขวนขวายหาทางที่ถูก บารมีมันเต็มเมื่อไหร่มันก็จะหาทางที่ถูกเอง

ถาม: แล้วเท่าที่แม่เห็นคนที่ปฏิบัติที่ได้ผลดี สมมติว่าแก้ปัญหาได้ หรือว่าปฏิบัติแบบต่อเนื่องได้ คือไม่ได้ปฏิบัติ เป็นอุบาย ๆ แล้วก็จบ คือสามารถที่จะปฏิบัติได้เรื่อย ๆ กี่ปี ๆ แล้วได้ผลคือพัฒนา แม่คิดว่าคนที่แม่เห็นนี้เขามีคุณสมบัติแบบไหนนอกเหนือจากสามอย่างนี้ ที่ทำให้เขาปฏิบัติได้ผลดี

ตอบ: มีเซลฟ์-โมติเวเท็ด (มีแรงผลักดันในตัวเอง) แม่จะบอกว่าคนคนนั้นพึ่งตนเองได้ การเป็นคนพึ่งตนเอง เป็นคนไม่หยุด คือแม่เองไม่ใช่เป็นคนที่มีเซลฟ์-โมติเวเท็ดมาแต่ไหนแต่ไร แต่พอเจอทางที่ถูกต้องแล้ว มันทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเอง และมีกำลังใจ พอมีกำลังใจ ปีบ เซลฟ์-โมติเวเท็ดมันจะมา มันจะทำให้เราขวนขวายหาว่า แล้วมีอีกไหม ๆ ๆ ทำอันนี้ได้ปีบ แล้วมีอีกไหมอันนี้ แล้วมีอีกไหมอันนั้น แม่จะบอกว่าเซลฟ์-โมติเวเท็ดในภาษาไทย ไม่รู้เขาเรียกว่าอะไร เรียกว่ากระตุ้นตัวเองได้ใช่ไหม

ถาม: มีวินัยในตัวเอง

ตอบ: ไม่ใช่ คือมีความกระตุน มีความอยากในตนเอง

ถาม: คือไม่มีใครบอกแล้วทำเองหรือคะ

ตอบ: ทำเองอยู่ตลอดเวลา คือต้องมีเซลฟ์-โมติเวเท็ด ตัวเองอยากได้เอง
ตัวเองต้องชวนขายเอง อย่างนั้น

ถาม: แล้วมีคุณสมบัติอย่างอื่นอีกไหม เท่าที่เห็น

ตอบ: จะเป็นคนที่มีความละเอียดอ่อนนะ มีความช่างสังเกต สังเกตเก่ง
มาก สังเกตเห็นนู่นนี่ เห็นชัดเจน แล้วก็ช่างถามคำถาม ไม่ว่าจะ
ถามตัวเองหรือถามคนอื่น จะเป็นคนที่ถามคำถามเก่ง แม้สังเกต
ตรงนั้นว่าซักคำถาม จัดคำถามเก่งมาก ถามคำถามเก่งมาก สังเกต
ชัดเจนมาก สังเกตทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว แต่มันเป็นผลต่อเนื่องกัน
นะ พอยิ่งปฏิบัติไป ยิ่งละเอียด ยิ่งละเอียดยิ่งสังเกตเก่ง ยิ่งสังเกต
เก่งยิ่งปฏิบัติต่อไปได้เร็ว ยิ่งต่อไปได้เร็วคำถามยิ่งเยอะ คำถามยิ่ง
เยอะ ตอบคำถามเป็น คือมันเป็นผลเนื่องกัน

ถาม: คือถ้าอยากให้มีเซลฟ์-โมติเวเท็ด แล้วถามคำถามเป็น และช่างสังเกต
ควรเริ่มตรงจุดไหน

ตอบ: จุดไหนก็ได้ จุดเดียวเล็ก ๆ แล้วให้ดูผลของมัน คือพอใจในผลที่เรา
ทำได้แม้แต่เพียงเล็กน้อย เล็กน้อยแต่มันจะค่อย ๆ เพิ่ม เพิ่มมากขึ้น
เรื่อย ๆ คือมันจะเพิ่มเยอะแต่ผลจะมาแต่น้อยก่อน ผลนิดเดียว นิด

เดียวจริง ๆ แต่พอใจในผลที่เกิด อย่าประมาทในผลเล็กน้อย เพราะ
ว่าแม่คิดว่าเริ่มปฏิบัติจริง ๆ ผลเพียงข้อเดียว ข้อเดียวจริง ๆ ว่า
เราจะได้เรื่องเดียว หรือเราเห็นจริงได้เรื่องเดียว มันพอใจ แล้วมัน
ประหลาดใจ อยากจะทำสิ่งนั้นให้เกิดเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ แล้วทำให้
เราชวนชวาย

ถาม-ตอบ

๑๖

เรื่องไม่ดีที่เคยเกิดขึ้นในอดีต

ถาม: มีคำถามว่า สมมติว่าเราทำอะไรไม่ดีในอดีต อย่างสมมติว่าเคยฆ่าคน เคยฆ่าสัตว์ เคยทำแท้ง เคยตีพ่อแม่ ที่บอกว่ามันร้ายแรงมากและไม่ดีมาก แล้วตอนนี้เราสำนึกแล้ว แต่อย่าว่าแต่จะขอโทษเลย เราไม่มีทางแม่แต่จะขอโทษเขาได้ เพราะพ่อแม่ตายไปแล้ว หรือคนที่เราทำร้ายเขาไม่อยู่แล้ว แล้วเราจะเอาสิ่งนี้ออกจากใจเราได้ยังไง

ตอบ: ธรรมดามันก็เอาออกยากอยู่แล้วละนะ ว่าคนเราสำนึกผิด รู้สึกผิดแล้ว มันก็จะคล้าย ๆ ว่าเป็นตราบาป เป็นความผิดติดใจเราอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอันนี้ถ้าไม่ใช่ทางสายปัญญาแล้วเอาออกไม่ได้หรอก ถ้าปฏิบัติธรรมทางสายปัญญา เราจะดูทั้งเหตุทั้งผลว่าทำไมเราถึงทำแบบนี้ แล้วจริง ๆ มันทำไปแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นมันเกิดไปแล้ว มันไม่มีประโยชน์ที่เราจะกลับไปทุกข์ใจกับมัน เพราะว่ามันเกิดไปแล้ว

เอาคืนก็ไม่ได้ ที่เราจะแก้ตัวได้คือเราไม่ได้ขอโทษเขาก็จริง แต่ว่าการขอโทษ อย่างที่เราบอก การขอโทษมันไม่ได้อยู่ที่ว่าขอโทษด้วยปาก แต่ขอโทษในทีนี้ เราสามารถขอโทษด้วยการกระทำ เราจะไม่ทำอะไรแบบที่เราเคยมาแล้วอีก เราจะสัญญากับตัวเอง จะตั้งสัจจะกับตัวเองว่า เราจะไม่ทำแบบนี้อีก กับใครก็ตาม แต่ไม่ใช่เข้ามาเป็นทุกข์กับสิ่งที่ตัวเองได้กระทำไปแล้ว มันไม่เกิดประโยชน์ มันไม่ใช่เป็นการขอโทษ

การขอโทษในทีนี้ไม่จำเป็นต้องด้วยปาก แต่การขอโทษในทีนี้ก็คิดว่าเราเป็น อย่างเช่น คนนึงเคยพาให้เพื่อนทำแท้งตอนตัวเองอายุสิบหก ที่จริงก็เป็น การช่วยเหลือเพื่อน เพราะว่าตอนนั้นเด็กสิบหก จะคิดอะไรได้ ก็แค่ว่าตัวเองต้องขึ้นมาโดยที่ยังไม่สมควรเพราะยังอยู่ในวัยเรียน ฉะนั้นสิ่งที่ทำได้คือพากันไปทำแท้ง จนป่านนี้ผู้หญิงคนนี้อายุสามสิบห้าแล้ว ยังไม่เคยลืมเรื่องที่พาเพื่อนไปทำแท้ง หลับฝันตลอดเวลาว່ว่าตัวเองทำผิด เพราะฉะนั้น ตรงนี้ละ ทำผิดก็ผิดตรงที่ใจคิดว่ามันผิด แต่ที่เราไม่ได้ตั้งใจจะฆ่าใครนี่ เด็กขนาดนั้นแก้ปัญหานั้น มันก็เป็นเรื่องของเด็กตอนวัยสิบหก เด็กคนนั้นตายไปแล้ว ตอนนี้มีแต่คนอายุสามสิบห้า ถ้าเรารู้ดีตอนที่อายุสิบหก เท่ากับเราตอนที่เรายอายุสามสิบห้า เราก็คงจะไม่ทำ เพราะฉะนั้นการกระทำอันนั้นเป็นการกระทำของเด็กอายุสิบหก เราก็ควรจะปล่อยให้มันหยุดไว้เพียงแค่นั้น ถ้าไม่อย่างนั้นเราจะแบกความผิดนี้ไปจนตายเลย

มันไม่มีประโยชน์ บอกตัวเองว่าอย่าทำอย่างนั้นอีก อันนั้นจบแล้ว คือจบไป แก่ตัวก็คือโดยการที่ทาคิดดี ไม่คิดที่จะทำร้ายใครในแบบที่เราเคยทำมาแล้วอีกเท่านั้น เป็นการไกลโทษ อันนั้นคือการแก้ตัว อันนั้นคือการขอโทษ

ถาม: ก็คือให้ทำความเข้าใจว่า ณ จุดนั้นเรามีข้อมูลเท่านั้นแล้ว เราตัดสินใจที่ดีที่สุด ณ จุดนั้น

ตอบ: ใช่

ถาม: คือตอนนี้เราอาจจะมีข้อมูลเพิ่มเติม หรือหาประสบการณ์เพิ่ม

ตอบ: เป็นผู้ใหญ่ขึ้น

ถาม: เราก็กลับกลับไปมองสิ่งนั้นว่าไม่ควรเลย แต่ ณ จุดนั้นเราก็ไม่มีข้อมูลที่เรามีตอนนี้ วันนี้

ตอบ: ใช่ ตอนนั้นก็คือความคิดของเด็ก เพราะฉะนั้นข้อมูลตรงนั้นมันมีไม่พอ ทำให้เราตัดสินใจทำแบบนั้น แต่นั่นมันจบไปแล้ว ตอนนี้อายุสามสิบห้า เราจะคิดว่าเด็กอายุสิบหกควรจะคิดเหมือนสามสิบห้ามันเป็นไปไม่ได้ ให้ทำความเข้าใจ

ถาม: แล้วถ้าสมมติว่าเป็นอีกทางนึง คราวนี้เราไม่ได้เป็นคนกระทำ แต่ถ้าเราเป็นคนที่ถูกกระทำ อย่างสมมติว่าเราเป็นเด็กและเราโดนข่มขืน หรือว่าโดนพ่อแม่ตีจนละ หรือว่าไม่ได้เด็กมาก แต่เป็นอายุวัยที่มีแฟน แล้วแฟนเป็นพวกชอบทำร้ายร่างกายและจิตใจ เป็นประเภท

ที่จะพูดอะไรใส่เราแล้วเราก็จีบขี้หน้าใจแต่ไม่ได้โต้ตอบ ไม่สู้ แต่เราไม่อยู่ในเหตุการณ์นั้นแล้ว คือเราโตมาแล้วเราเลิกกับคนนั้นไปแล้ว แต่คิดเมื่อไหร่มันก็เจ็บใจทุกครั้ง แล้วเราควรจะทำอะไรความรู้สึกเจ็บใจนี้ออกยังไง

ตอบ: โดยทำความเข้าใจว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมันจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งคือการกระทำของเราที่ทำให้เขาทำกับเราแบบนั้นได้ คือคนเรานี้ ถ้าจะรังแกกัน ถ้าคนหนึ่งสู้สุดฤทธิ์ คนที่รังแกก็จะไม่กล้า แต่ถ้าสมมติว่าเราปล่อยให้เขาทำ เรายอมให้เขาทุบหัว ยอมให้เขาตี ยอมให้เขาฟาด หรือยอมว่าเขาพูดอะไรแล้วเราไม่ได้ตอบ คือยอมอย่างเดียว แน่นนอนเราโดนหนักแน่ แต่ถ้าสมมติว่าเราเองสู้ ถึงจะสู้ไม่ได้ก็ตาม แต่เรารู้ เราแสดงอาการสู้ แสดงอาการตอบโต้ เขาก็จะไม่กล้าทำอะไรเราขนาดนั้น เพราะฉะนั้นอยากจะให้เห็นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมันมาจากการกระทำของเราเองด้วยไม่ใช่เขาฝ่ายเดียว อีกส่วนหนึ่งก็คือเรื่องของกรรม กรรมของเรา ถ้าสมมติว่าเราต้องชดใช้เขามันก็เป็นเรื่องที่เราต้องชดใช้ให้หมด ถ้าไม่หมดมันก็จะยึดเอากันไปนั้นแหละ ถึงไหนถึงกัน เพราะฉะนั้น มันมีสองส่วน ส่วนหนึ่งคือกรรมใหม่ก็คือการกระทำของเรา ณ ปัจจุบัน ว่าทำไมเราไม่สู้ หรือว่าทำไมเราไม่ทำอะไรสักอย่างเพื่อป้องกันตัวเอง และอีกส่วนหนึ่งก็คือช่วยไม่ได้ หมายถึงว่าอาจจะช่วยตัวเองแต่ยังช่วยไม่ได้ เพราะว่ากรรมเก่าที่เราจะต้องชดใช้เขา

ถาม: ถ้าสมมติว่าเราคิดแล้วไปเจอว่าเรารู้เต็มที่แล้ว อย่างสมมติว่าโดนข่มขืน เราทั้งดบทั้งดีทั้งวิ่ง ทั้งทำทุกอย่างแล้ว เขาขังเราไว้แบบเรื่องในข่าวที่แบบโหดร้ายทารุณมาก แล้วเรารู้ทุกวิถีทาง แต่ก็ช่วยไม่ได้ แล้วเราทำอะไรให้เขา คิดว่าเราอยากอยู่ตรงนั้นให้เขาขังเราสิบปีอย่างนี้ไหม ก็ไม่ได้ทำ แต่ว่าเรารู้เขาไม่ไหวจริง ๆ อย่างนี้เราควรจะทำยังไงดี

ตอบ: อันนั้นก็เป็นส่วนที่สองที่พูดไว้เมื่อกี้ ว่างั้นมีสองส่วน คือกรรมส่วนนั้นคือกรรมแน่นอน เราอาจจะเคยกักขังสัตว์ กักขังใครเอาไว้ในอดีต พอมาตอนนี้เราถึงต้องรับ ถูกกระทำแบบนั้นกลับคืน เพราะว่าไม่ใช่ว่าทุกคนจะโดนแบบนี้ และก็จำนวนน้อยมากที่จะโดนทำแบบนี้ เพราะฉะนั้นให้เชื่อเถอะว่ากรรมมีจริง

ถาม: ก็คือถ้าเจอว่าเราทำอะไรเหมือนไปยุเขา หรือว่าทำให้ตรงนั้นมันง่ายขึ้น

ตอบ: ยั่วยุ

ถาม: ก็คือแก๊ไขอันนั้นทำให้มันไม่เกิดขึ้นในอนาคตอีก

ตอบ: แก๊ไขพฤติกรรมของเรา หรือแก๊ไขความเข้าใจของเราว่าในโลกนี้ทุกคนมีสิทธิ์ ไม่ใช่ว่าใครจะทำร้ายใครได้โดยอิสระ คือการที่เราเป็นลูก พ่อแม่จะตียังก็ได้เพราะท่านเป็นพ่อแม่ อันนี้เข้าใจผิด เราไม่สู้เราไม่ทำร้ายพ่อแม่ก็จริง แต่เรามีสิทธิ์ที่จะไม่ให้ตัวเองถูกทำร้ายแบบนั้น

ถาม: คือทุกอย่างมีสองฝ่าย

ตอบ: มีสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งแน่นอนเป็นเราห้าสิบเปอร์เซ็นต์แน่ ๆ

ถาม-ตอบ

๑๗

ย้ายเมือง

ถาม: มีคำถามว่าจะต้องย้ายเมืองแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้อยู่ในเมืองที่มีธรรมชาติ หอศิลป์ ธรรมชาติสวยๆ เปิด มาปฏิบัติธรรมได้สม่ำเสมอทุกอาทิตย์ ทุกเดือน คราวนี้จะย้ายเมือง ซึ่งไม่มีกิจกรรมธรรมะของเราที่จะเป็นตารางเวลา เราจะทำยังไงที่จะทำให้ธรรมะเราต่อเนื่อง เดินไปเรื่อย ๆ ได้

ตอบ: ธรรมะสายปัญญา มีอุปบายหรือสิ่งๆ ทำให้ต้องคิดอยู่รอบตัว เราสัมผัสสัมพันธ์กับชาวบ้านเขา กับลูก กับสามี กับภรรยา หรือกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน หรือแม้แต่กับตัวหนอนตัวบุงในสวนหลังบ้าน มันเป็นธรรมะได้ทั้งหมดเลย เพราะฉะนั้นต่อไปให้เราย้ายไปอยู่ที่ไหนก็ตาม ธรรมะไม่ได้หมดจากเราแน่นอน นอกจากนั้นปัจจุบันนี้มันก็มีสื่อเยอะ เราสามารถเข้าไปในยูทูปหรือเข้าไปในอินเทอร์เน็ต

ต่าง ๆ พวกนี้ได้ว่าเขาคุยเรื่องอะไรกันบ้าง แล้วเขาอัปเดตกันไปถึงไหน หรือไม่ก็อาจจะส่งอีเมลหรือไลน์มาถามเอง ถ้าข้อใจตรงไหนซึ่งแม่ไม่แนะนำด้วยซ้ำ เพราะว่าสิ่งที่เราพยายามหาทางออกของตัวเอง ใหม่ ๆ มันจะยาก แต่ว่าหลังจากที่เราผ่านอุปสรรคแรก ๆ ไปได้ จากนั้นเราเรียกว่าแทบจะไม่ต้องพึ่งครูบาอาจารย์เลยก็ว่าได้ แต่ว่ามีไว้ก็ดี สำหรับว่าถ้าไม่ออกจริง ๆ จะได้ถาม ทำให้เราไม่เดินทางซ้ำ มันก็ดี แต่แม้ว่าการไม่มีทำให้เราเตรียมตัว คือกลัว

การกลัวมีประโยชน์ การกลัวจะทำให้เราเสาะแสวงหาและตั้งใจจะทำให้เราเอาสิ่งแวดล้อมสิ่งรอบตัวเรามาทำ มาคิด พอเราคิดได้เรื่องหนึ่ง เรื่องอื่น ๆ มันก็ต่อ ๆ มา มันก็ทำให้เราไปได้เรื่อย ๆ มันจะมีเหมือนกันในบางกรณี เด็กที่เกิดและโตเมืองนอกคือ ไม่เข้าใจพระสูตรหรือไม่เข้าใจคำสอนที่วางเอาไว้ ไม่เข้าใจปริยัติ แม่คิดว่าอาจจะเป็นปัญหาอยู่บ้างตรงที่ว่า พอคิดไปแล้วเราไม่รู้ว่าตรงนี้เรากำลังคิดสังฆารอยู่ หรือเราไม่รู้ว่ากำลังคิดสัญญาอยู่ หรือเรากำลังอยู่ในชั้น ๔ ชั้น ๕ มันจำเป็นอยู่นิดหนึ่งที่จะต้องสอบถามกับครู เขาอาจจะบอกว่า “คุณไปศึกษาเรื่องชั้นของคุณนะ” ถ้าเราอยู่ไกลหรือว่าเราอาจจะส่งการบ้านไปว่า วันนี้ฉันเห็นแบบนี้ เช่น ไปว่ายน้ำแล้วเห็นว่าทำไมมีโฟมไว้สำหรับเกาะว่ายน้ำ ทำไมมีสปริงบอร์ดที่สำหรับให้คนกระโดดน้ำ ทำไมมีเลนแบบนี้ ฯลฯ อยู่ ๆ ทำไมคำถามแบบนี้จึงเกิดขึ้น แล้วก็ลองคิดดู ถ้ามันหาคำตอบไม่ได้ก็อาจเล่าให้ครูบาอาจารย์ของเราฟังก็ได้ว่า “ทำไมฉันจึงเห็นแบบนี้ แล้วฉันหา

ทางไปไม่ได้เลย” เขาก็อาจจะตบเราเข้าทางให้ มันก็ง่ายแบบนี้
เรียกว่ามีครูบาอาจารย์ไว้ใช้ประโยชน์

แต่ถ้าคิดยังไงก็คิดไม่ออกแล้ว มันจะมีทางของมัน แม่คิดว่านะ เพราะว่า
ว่าอย่างแม่อ่านภาษาไทยเยอะ แม่รู้ชั้น ๕ รู้ปริยัติเยอะ แต่ปริยัติ
ของแม่ในที่นี่ แม่ไม่ได้จำรายละเอียด แม่จำหัวข้อปริยัติ ปริยัติที่แม่
เอามาใช้ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ อริยสัจ ๔ และอายตนะ ประมาณนี่ที่ใช้
อยู่ อย่างอื่นไม่ได้ใช้อะไรเลย เอาแต่หัวข้อมันมาเท่านั้น แล้วเราก็มາ
ดูว่า ตอนนีที่เรากำลังอยู่ เราทำอยู่นี้ มันตกอยู่ในหัวข้อธรรมไหน แม่ไม่
กล้าถามหลวงพ่อก็ได้แต่ค้นเอาจากหนังสือ คือว่ามีอยู่วันหนึ่งขณะที่
จะเดินกลับจากสวนสาธารณะ มันมีความรู้สึกว่ามีอะไรดึงดูดให้เรา
หันกลับไปมอง และเมื่อหยุดหันกลับไปมองดูจึงได้เห็นว่ามียักษ์
เล็ก ๆ อยู่หลายตัว ลักษณะเหมือนยักษ์ชนิดหนึ่งที่เคยเห็นในสมัย
ตอนเด็ก ๆ คุณยายเคยพาแม่ไปเก็บต้นนี้แหละ แล้วเอามาทำขนม
สีดำ ๆ แม่เห็นว่านี่คงจะเป็นสัญลักษณ์ทำงาน จำได้ว่าหลวงปู่มัน
ก็เคยพูดเอาไว้เหมือนกันเกี่ยวกับสัญลักษณ์ ว่าสัญลักษณ์คนเวียนว่าย
ตายเกิด ดังนั้นแม่จึงเริ่มพิจารณาสัญลักษณ์จากตรงนี้อาจจริงจัง
ละเอียดลออ เช่น เมื่อส่องกระจก มันเหมือนหน้าเราเลย แล้วเรา
บอกได้ว่าอันนี้เป็นอันนั้น คือมันจะเริ่มเห็นว่า เงา เงาต้นไม้ส่อง
ออกไปที่ต้นนั้นมันก็เป็นเงาแบบนี้เลย ถ้าไม่มีตรงนี้จะมิดตรงนั้น
ไหม มันเริ่มหา

วิธีที่แม่เห็นสัญญาจริง ๆ ว่า แม่ไม่ได้ฟังครูบาอาจารย์เลยว่าจริง ๆ แล้วสัญญาคืออะไร แม่ศึกษาสัญญาจากเงา ต้นไม้แล้วเงาต้นไม้ไปอยู่ที่ข้างฝา ใบมีเท่าไร ฝาก็มีใบแบบนั้น ว้าว! แล้วถ้าเป็นเราไปยืนอยู่ที่นี่ มันก็เป็นเงาอย่างนี้ แสดงว่าอะไรแบบไหนมันเป็นแบบนี้ สิ่งข้างนอกยังเงาแม่เก็บไว้อย่างนั้น อย่างนี้เหรอ มันก็เลยค่อย ๆ เรียนรู้ ว่านี่คือสัญญา แต่ถ้าคนไม่มีครูบาอาจารย์เคยสอน หนังสือเป็นครูบาอาจารย์ได้ แม่ว่ามันอยู่ที่ว่าเราอยากได้ธรรมะมากแค่ไหนมากกว่า มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะทาง บางทีแค่ปรีดียง่าย ๆ ที่พระพุทธเจ้าให้ไว้ในบทสวดมนต์ตอนเช้าก็เหลือเฟือแล้ว

ถาม-ตอบ

๑๘

รู้สึกผิด

ถาม: มีคำถามว่า เราทำอะไรสักอย่างลงไปทีถือว่าผิดแล้วเรารู้สึกมันยังคาใจอยู่ จะทำยังไงที่จะเอาความรู้สึกนี้ออกได้

ตอบ: ธรรมดาแล้วอย่างที่แม่พูดไปว่า อริยสัจ ๔ เริ่มต้นด้วยทุกข์ใช่ไหม มันก็โชคดีแล้วที่เราจะได้ปฏิบัติธรรม เพราะถือว่าทุกข์เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เป็นสิ่งที่มาก่อนอย่างอื่นทั้งหมดเลย ถ้ามีทุกข์เราถึงจะเห็นธรรมะได้ เพราะฉะนั้น ในกรณีที่พูดเมื่อกี้ ยกตัวอย่างขึ้นมาได้ใหม่ว่า เด็กคนนี้ทุกข์เพราะเรื่องอะไร

ถาม: ทุกข์เพราะกลับมาจากโรงเรียน มีการบ้าน แล้วเราก็อยากเล่นเกมที่ค้างไว้จากเมื่อคืน พอพ่อแม่ถามว่า ก่อนจะเล่นเกมจะต้องทำการบ้านก่อนนะ ทำเสร็จหรือยัง ก็ตอบว่าเสร็จแล้ว ก็โอเค ถ้าอย่างนั้นให้เล่นเกม แล้วเราก็ไปเล่นเกม พอเล่นเกมเสร็จมันก็รู้สึกผิดว่า

๑. โโกหกพ่อแม่ ๒. เขาไม่รู้เลยว่าเราโกหกเขา แล้วยังให้เราเล่นเกม
อีกต่างหาก ใจดีกับเรากี่เลยรู้สึกผิดจังเลย จะเอาความรู้สึกผิดนี้
ออกจากใจเราอย่างไร

ตอบ: ธรรมดาแล้ว แค่อุบายบางอุบายก็อาจจะเอาออกจากใจได้ แต่ว่า
มันจะไม่แก่นิสัย แต่ถ้าเราหาเหตุแล้วแก้ที่เหตุ มันจะทำให้นิสัยเรา
เปลี่ยนได้ อย่างกรณีนี้แม่อยากคิดว่าการที่เขาโกหกแล้วเล่นเกมก่อน
แล้วก็ทำการบ้านเสร็จในที่สุด แต่ก็ยังรู้สึกผิดอยู่ดี ก็แสดงว่าความ
เห็นผิดของเขาอาจจะอยู่ในความเห็นของเรื่องการโกหก อย่างคิดว่า
คนไม่ควรโกหก หรือการโกหกเป็นสิ่งเสียหาย เสียอย่างเดียว ไม่มี
ดีเลย อันนั้นถ้าเป็นความเข้าใจแบบนั้น ปักไว้ตรงนั้น เพราะถูกสั่ง
สอนมาว่าคนโกหกผิดศีล ตกนรก ทำให้เขารู้สึกผิด ทีนี้เราลองมาดู
ตรงนี้ว่า ถ้าเหตุคือการคิดว่าตัวเองผิดศีล เหตุคือการที่คิดว่าโกหก
เป็นสิ่งเลวร้าย เราลองมาดูว่ามันเที่ยงขนาดนั้นเลยหรือ โโกหกบาง
ครั้งทำให้เกิดผลดีด้วยซ้ำ

ถาม: คิดไม่ออก

ตอบ: อย่างกรณีนี้เขาบอกแม่เขาว่าทำแล้ว แล้วตัวเองก็เล่นเกมก่อน แล้ว
ก็ค่อยมาทำการบ้าน ใครจะรู้ลำดับความสำคัญของเราว่าอันไหน
สำคัญกว่า トラบใดที่เรารับผิดชอบในตัวเอง คือทำการบ้านเสร็จ
แล้วก็ทำหน้าที่ของตัวเองให้เสร็จ การบอกแม่ไปแบบนั้นมันจะส่งผล
ดีด้วยซ้ำว่าแม่สบายใจ ไม่ต้องมานั่งคุมเรา แต่การบ้านเราต้องเสร็จ

นะ ที่นี้เราไม่เข้าใจคำว่าโกหก เราก็เลยคิดว่ามันเป็นสิ่งผิดมากมาย แต่เรารู้กันที่ผล มีหลายครั้งการโกหก อย่างเช่น คนเป็นมะเร็ง ไปตรวจเจอแล้ว หมอจะมาถาม ถ้าภรรยาเป็น หมอจะมาถามสามีว่า ควรจะให้เขารู้ตัวไหม คนนี้เป็นคนคิดเล็กคิดน้อยไหม คิดมากไหม ถ้าเป็นคนคิดมาก เขาจะให้บอกว่าไม่เป็นอะไรมาก เป็นโรคเลือดผิดปกติ นิดนิดหน่อย ดูแลตัวอย่างนั้นอย่างนี้ก็พอ เขาจะโกหก โกหกอันนี้อาจจะเป็นสิ่งดีสำหรับคนไข้ เพราะว่าไม่ต้องกังวลใจ การไม่กังวลใจก็จะยืดเวลาอยู่ในโลกนี้ไปได้อีกหนึ่งวัน หรือว่าพฤติกรรมของเราที่อยู่กับคนข้างเคียงมันไม่น่าเบื่อหน่ายจนเกินไป คนที่รู้ว่าตัวเองจะตาย บางคนก็น่าเบื่อมาก คือพีรี้พีไร อยู่กับแต่เรื่องนั้น อันนี้เรียกว่าการโกหกที่เป็นประโยชน์ด้วยซ้ำ และยังมีอีกหลายกรณีที่การโกหกเป็นเรื่องกฎหมายของการอยู่ร่วมกัน บางครั้งเราไม่พูดว่าโกหกกัน เราพูดว่าไม่ได้บอกทั้งหมดหรือว่าไม่ได้พูดจริง คือบอกว่าทำการบ้านเสร็จหรือยัง ครับ..เสร็จ ก็คือว่า ครับ..เสร็จ เล่นเกมเสร็จผมจะทำให้เสร็จ ในใจเราคิดอย่างนั้นก็ได้ เพราะฉะนั้น การที่เราปิดใจ เหตุของมันคือการที่ปลงตรงที่ว่า การโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดีอย่างเดียว โกหกมันก็มีประโยชน์

ถาม-ตอบ

๑๙

วิธีถามคำถามให้เก่ง

ถาม: ตอนที่เราล้อมวงคุยธรรมะกัน จะมีคนถามอยู่บ่อยมากเลยว่า คำถามที่คนโน้นคนนี้ถาม มันไปถึงเหตุได้ทันทีเลย อย่างนี้มันไปหาเหตุได้ แต่ตอนเรามีปัญหาเองจริง ๆ เราถามคำถามยังไงมันก็ตันไปหมดเลย เราจะทำยังไงที่จะถามคำถามให้ดีกว่านี้ ให้มันตรงไปถึงเหตุได้ดีกว่านี้

ตอบ: แม่คิดว่าบางคนเกิดมาด้วยทักษะอันนี้ คือเป็นมาเลยตั้งแต่เกิด แต่คนที่ไม่เป็นมันก็มี ว่าถามคำถามให้เก่ง แต่แม่คิดว่าของพวกนี้มันฝึกได้ ควรจะฝึก ฝึกเอาจากคนที่เขาทำเป็น สังเกตว่าเขาถามอะไรแบบไหนอย่างนี้ แล้วได้คำตอบยังไง สังเกต เป็นคนช่างสังเกตเอา แล้วก็เลียนแบบเขา หัดเลียนแบบ เลียนแบบให้เก่ง ทำอยู่นั่นละ ซ้ำซาก

เรียนจากผิดจากถูก เรียนอยู่นั้นแหละ ถามแล้วมันไม่ได้ ผิดแล้วก็ทำใหม่ เรียนจากผิดจากถูก แม่คิดว่ามันไม่มีวิธีอื่นที่จะดีกว่านี้หรอก

ถาม: แล้วคนเคยบอกว่าแม่เป็นคนที่ถามคำถามเก่ง ตอนที่แม่ไล่ไปหาเหตุในเรื่องของแต่ละคน แม่จะไล่ไปถึงเหตุเร็วกว่าคนอื่นหรือว่าตรงจุดกว่าคนอื่น แม่มีเทคนิคอะไรตอนที่แม่ถามคำถาม

ตอบ: จะว่าไปนะ ความจริงแล้ว บางทีแม่ถามแม่ไม่ได้คำตอบนะ พอไม่ได้คำตอบ แม่เปลี่ยนคำถามใหม่ทันที แม่ไม่ย่ำอยู่ที่เดิม พอถามแล้วว่าทำไม พอไม่ได้ ยังไงหรือเมื่อไหร่ ใช้คำพูดใหม่ทันที ใช้คำพูดใหม่ไปเรื่อย ถามไปเรื่อย และถ้าไม่ได้คำตอบจะไม่แช่อยู่ที่เดิม จะเปลี่ยนคำถาม

ถาม: เพื่อให้ยืดหยุ่นได้ พลิกแพลงได้

ตอบ: ค่ะ คือจะเปลี่ยน อันนี้คือตัวแม่ทำเป็นอย่างนั้น แต่ว่าแม่จะได้เปรียบอยู่อย่างว่า อันนี้รู้สึกจะเป็นมาตั้งแต่เด็ก เรียนหนังสือก็เหมือนกัน จะยกมือก่อนเพื่อน ครูถามอะไรขึ้นมา แม่ไม่มีว่าจะไม่ตอบ ยกมือตอบก่อนเพื่อน ตอบผิดก็ไม่ว่า คือตอบ พอผิดแล้ว เหยอ เอาใหม่ ยกมือใหม่ ตอบใหม่ ตอบอีก คนอื่นยังไม่ยกเลย คนอื่นยังไม่ตอบเลย เราตอบแล้ว จะเรียกว่ามันเป็นคุณสมบัติของเราอย่างหนึ่งก็ได้ แต่ว่า แม่ว่าคนที่ไม่เป็นก็ไม่ยาก ไม่ได้หมดหวัง ก็ฝึกเอา มีหลายอย่างที่แม่ไม่เป็น แต่แม่ก็ฝึก คือหลวงพ่อบุญทนายทำอะไร ทำยังไง แม่ก็ฝึกตาม แม่จะคิดเสมอว่าแม่ทำสิ่งนี้แบบนี้ ถ้าหลวงพ่อบุญทนาย

จะทำแบบไหน แล้วเราก็ฝึก ฝึกตามได้ การถามคำถามให้เก่งมาจากการช่างสังเกตหรือว่าการลอกเลียนแบบ แล้วก็ไม่ต้องกลัวว่าจะผิดผิดเราก็ลองใหม่ได้ อย่าอาย

ถาม-ตอบ

๒๐

ความโกรธ

ถาม: มีคนถามว่าเขาเป็นคนที่โกรธง่าย คือนิด ๆ หน่อย ๆ ก็รำคาญ แล้วพอโกรธบางทีพูดอะไรไป ทำอะไรไปแล้วค่อยมาสำนึกทีหลังว่าไม่น่าพูดไปเลย แม้มิคำแนะนำไหมคะ วิธีที่จะแก้นิสัยขี้โกรธ

ตอบ: ดูที่ผลค่ะ แต่ห้ามดูตอนกำลังโกรธนะ ตอนกำลังโกรธก็ปล่อยมัน แต่ว่าก็ยั้ง ๆ ไว้หน่อยก็ดี ถ้าเก็บเอาไว้ข้างในได้ก็ดี แต่ปล่อยให้มันโกรธได้ คือรู้สึกโกรธ รู้สึกได้ ตอนหดใหม่ ๆ มันจะยากอยู่ จากนั้นนะ พอหายโกรธแล้วทุกครั้งให้ดูผลที่เราละเลงอะไรไว้บ้าง ทำอะไรเสียหายไว้บ้าง เหมือนพายุ อาจจะพายุพัดผ่านไปแล้ว อะไรพังบ้าง บ้านพังสวนอะไรพังหมด ต้องตามมาดู ตามเก็บทุกครั้งว่ามีอะไรบ้างที่เราโกรธแล้วมันเป็นแบบนี้ แล้วก็สอนมัน สอนว่านี่ยังดีนะ ยังไม่ถึงกับ

ชีวิตใครต้องเสียหายไปกับความโกรธของเรา แต่ถ้าเรายังปล่อยให้เป็นอยู่อย่างนี้ ตัวเราเองนะ อาจจะเป็นโรคเส้นเลือดในสมองแตก

ถาม: เป็นเส้นเลือดในสมองแตก

ตอบ: ใช่ เป็นเจ้าหญิงนิทราตลอดไป ซึ่งมีโอกาสสูงมากสำหรับคนโกรธเก่ง เพราะฉะนั้น ขยันสอนขยันชี้ให้เห็นตอนที่เราหายโกรธแล้ว ทีละเล็กทีละน้อย มันจะดีขึ้น แม้รับประกันได้ว่ามันจะดีขึ้น เพราะแม่นี้แหละทำมาแล้ว

ถาม: แล้วถ้าตอนกลับไปมองดูว่าสิ่งที่เราโกรธ เราทำร้ายใครบ้างอะไรบ้าง แล้วมันรู้สึกผิดจะทำยังไงดี

ตอบ: ก็ให้สอนตัวเอง ตอนที่เราสอนนะ บอกว่านี่ไงผลของมัน คือทำให้คนอื่นเขาเจ็บช้ำ ร่องรอยที่เราทิ้งเอาไว้ มันทำให้คนอื่นเดือดร้อน ชี้ให้เห็นแล้วรู้สึกผิด เราจะบอกตัวเองว่า อย่ารู้สึกผิด นี่คือทำไปแล้ว ไม่ต้องมารู้สึกผิด จำเอาไว้ว่าทีหลังอย่าทำอีก ตอนหลังมันก็ทำอีกละ แต่ว่ามันจะผ่อนลง มันจะไม่หนักเท่าเดิม มันจะค่อย ๆ ผ่อนเหมือนเราเบรกรถนั่นแหละ เบรกจึกเดียวเลยหยุดไม่ได้ มันต้องค่อย ๆ เบรก แล้วก็ค่อย ๆ หยุด แต่ว่าอย่ารู้สึกผิด บอกก็บอกได้ละนะ แต่ถ้ารู้สึกผิด ให้สอนใจตัวเองเสมอว่าอย่าทำแบบนี้อีก อย่าทำแบบนี้อีก แล้วคราวหน้าพอมันทำก็บอกว่า เห็นไหม บอกแล้ว สอนแล้ว อย่าทำอีก ขยันบอกเขาเรื่อย ๆ เขาจะดีขึ้นเอง แล้ว

ก็ไม่ต้องห่วงเพราะว่าเรื่องความรู้สึกผิด ใคร ๆ ก็เป็น แต่ถ้ารู้สึกผิดแล้วไม่ทำอะไรกับมันเลย อันนั้นแย่ แต่ถ้ารู้สึกผิดแล้วเราพยายามจะแก้ไขตลอดเวลา จากสืบค่อย ๆ ททยลดลงมาเหลือเก้า เหลือแปด เหลือเจ็ด เหลือหก เหลือห้า เหลือสี่ สาม จนกระทั่งเหลือศูนย์ได้ มันเป็นไปได้ ขอให้รู้ว่ามีคนเขาทำได้มาแล้ว เพราะฉะนั้นความรู้สึกผิด ก็สอนเอา สอนใจเอา จะทำให้ดีขึ้น

ถาม-ตอบ

๒๑

บุญคุณ

ถาม: แม่คะ มีคำถามว่า พุทธศาสนาสอนยังไงเกี่ยวกับเรื่องบุญคุณ

ตอบ: บุญคุณในศาสนาพุทธถือเป็นเรื่องใหญ่ ถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องมี เพราะว่าผู้ที่ให้คุณ เช่น พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ พระพุทธเจ้า หรือพระสงฆ์ หรือผู้ใหญ่ หรือใครก็ตามที่ทำคุณกับเรา ศาสนาพุทธถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เป็นเรื่องที่ว่า อย่างน้อยเราต้องรู้อันนั้นเป็นสิ่งที่ให้คุณ ไม่มีใครเขาทำให้กันง่าย ๆ เราต้องรู้อีกก่อน แล้วศาสนาพุทธยังสอนอีกว่า รู้คุณของคนที่ทำบุญกับเราก่อน หรือทำดีกับเราก่อน หรือให้กับเราก่อน เป็นเรื่องหนึ่ง แต่อีกเรื่องหนึ่งคือเราจะต้องตอบแทนไหม

ถาม: ถ้าอย่างนั้นในกรณีไหนที่ควรตอบแทน ในกรณีไหนที่ไม่ควร

ตอบ: พูดถึงการตอบแทน เรียกว่าแทบจะทุกกรณีถ้าเป็นไปได้ ถ้าเราอยู่ในฐานะที่จะตอบแทนได้ เราควรจะทำ ที่นี้การตอบแทนมีหลายแบบ

แค่ระลึกถึงคุณก็เป็น การตอบแทนแล้ว ระลึกถึงคุณว่าผู้ นั้นทำคุณดีกับเรา ก็เรียกว่าเป็นการตอบแทน ตอบแทนโดยระลึกถึงคุณ ระลึกถึงความดีของบุคคลนั้น ๆ

ถาม: คือเห็นว่าสิ่งที่เขาทำมัน เป็นสิ่งที่ดี

ตอบ: มัน เป็นความดี

ถาม: เป็นสิ่งที่คนให้ยากแล้วเขาให้เรา

ตอบ: เป็นสิ่งที่ให้ ได้ยากแต่เขาให้เรา เป็นสิ่งที่ทำได้ยากแต่เขาได้ทำกับเรา อย่างพ่อแม่ถ้าในระดับนี้เราจะเรียกว่า ท่านมีคุณกับเรา แค่ว่ายอมเสียสละความทุกข์ยากลำบากให้เรามาเกิดด้วย ยอมสละสเปิร์ม ยอมสละไข่ของเขาให้ อันนั้นก็เรียกว่าเป็นบุญคุณสูงสุด ถึงจะไม่ได้เลี้ยงดูเราเลย นั่นก็เรียกว่าเป็นบุญคุณสูงสุด เราจะมานั่งนึกเคียดแค้นอยู่ว่าพ่อแม่ไม่เคยเลี้ยงดู ไม่เคยรัก ไม่เคยดูดำดูดี ก็เรียกว่าความคิดนั้นไม่ถูกต้องเท่าไร เพราะจริง ๆ แล้วเราจะไปรู้ได้ยังไง สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อตอนที่เราเพิ่งเกิด หรือตอนที่เรายังเป็นเด็ก เราไม่รู้ใครจะบอกอะไรยังไง เราก็ไม่สามารถที่จะรู้ความจริงได้ แต่ว่าสิ่งที่รู้จริง ๆ ได้ก็คือว่า เขาให้สเปิร์มเรา ให้ไข่เรา มาให้เรามาเกิดได้ ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย แค่ระลึกถึงในทางด้านที่ดี ก็เรียกว่าเป็นการแทนคุณ หรือเป็นการสร้างคุณให้กับตัวเราเองแล้ว ทีนี้การตอบแทนเป็นอีกส่วนหนึ่ง

การตอบแทนเราจะแบ่งเป็นสองส่วนคือ เราตอบแทน เราคิดว่าต้องตอบแทนบุคคลนั้นโดยตรง คือใครทำกับเรา เราทำกับคนนั้น จริง ๆ แล้วถ้าทำได้มันจะเป็นการดี แต่ว่าไม่เสมอไปที่เราจะทำแบบนั้นได้ แม้ถึงบอกว่า มันมีอีกส่วนหนึ่งที่ว่า ตอบแทนก็คือว่า เราทำกับบุคคลอื่น แทนที่ว่าเราไม่สามารถจะทำกับบุคคลที่ทำกับเราได้ ครูบาอาจารย์สอนเรามา แต่เราไม่สามารถที่จะกลับไปสอนท่านได้อีก หรือว่าไม่สามารถจะตอบแทนคุณโดยการที่รับใช้ เราไม่ได้อยู่ใกล้ ไม่ได้รับใช้ เราก็สามารถตอบแทนคุณด้วยวิธีอื่น คือเอาการที่ท่านสอน เอาสิ่งที่ท่านให้มาให้กับบุคคลอื่นต่อไป หรือว่าคนอื่นดูแลเรา ทำดีกับเรา ทำสิ่งใดที่เราซาบซึ้ง เราก็จะทำสิ่งนั้นกับคนอื่น อย่างเราเข้าไปทำงานบริษัทหนึ่งเขาให้โบนัสหรือว่าเขาดูแลเราดี เขาทำกับเราดี เราซาบซึ้งสิ่งนั้นแต่เราไม่ได้มีโอกาสได้ตอบแทนเขา ก็มีเหมือนกันคือทำงานดีที่สุด แต่สิ่งนั้นมันเป็นหน้าที่ของคณงานอยู่แล้ว แต่ว่าทำได้ดีกว่านั้นอีกคือ เมื่อไหร่ที่มีโอกาสได้เป็นนายคน ได้เป็นหัวหน้าคน เราจะรำลึกถึงสิ่งที่เขาทำกับเรา แล้วเราจะทำสิ่งนั้นต่อคนอื่น อันนั้นเราเรียกว่าเราได้ตอบแทนคุณของบุคคลนั้น ๆ ไปแล้ว อันนั้นก็เรียกว่าเป็นการตอบแทนคุณ

การตอบแทนบุญคุณนี้พระพุทธเจ้าถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง เวลาที่คนเราฟังเรื่องนี้มาแล้ว เราเอามาใช้ มันก็เหมือนกับทุก ๆ เรื่อง คือว่า ใช้ผิดประเด็น อย่างเช่นว่า บุคคลหนึ่งเอาเรามาเลี้ยง แล้วส่งเสียให้เราเรียนจนจบเป็นทนาย แล้วบุคคลที่เลี้ยงเรามากก็ต้องการให้เรา

ทำงานให้เขา แต่ว่าเอาการเป็นนายความของเรามาใช้ในทางที่ผิด คือว่า มาเขียนใบสัญญาอะไรที่เป็นกลโกงคนอื่น โกงซื้อที่ ความโกงเราไม่อยากทำเลย แต่เราถือว่าเขามีบุญคุณ เขาส่งเสียเรา เลี้ยงเรามาตั้งแต่เด็กจนกระทั่งว่าเราสามารถที่จะเติบโตมาเป็นนายความได้ แล้วเราจะต้องตอบแทนคุณเขา ซึ่งอันนี้ คิดดูให้ดี มันเป็นการตอบแทนคุณที่ผิด คือเราเอาคำสอนพระพุทธเจ้า หรือเอาสิ่งที่ดีมาใช้ผิดประเด็น ต้องคิดให้หนักว่า การตอบแทนคุณแบบนี้มันสมควรหรือไม่ หรือเราควรจะทำด้วยวิธีใด ถึงจะเป็นการตอบแทนคุณบุคคลนั้น อันนี้ก็ต้องใช้ปัญญาของใครของมันคิดเอาเองแล้ว

และมีอีกกรณีหนึ่งที่ว่า ลูกสาวควรจะตอบแทนคุณพ่อแม่ จนมากแล้วส่งมาอยู่เมืองนอก สมมติว่ามาอยู่เมืองนอกแล้วหาเงินได้เดือนละสี่ร้อยเหรียญดอลลาร์ ส่งกลับบ้านหมดเลย อย่างนี้เรียกว่าเป็นการตอบแทนคุณที่ดีหรือเปล่า ตัวเราเองอยู่ที่นี้ เราต้องอยู่ต้องกิน พระพุทธเจ้าสอนเสมอว่า เมื่อเราหาเงินได้เราควรแบ่งเป็นกี่ส่วน อย่างน้อย ๆ ก็ต้องแบ่งเป็นสองส่วนหรือสามส่วน ส่วนหนึ่งเก็บไว้เพื่อกรณีฉุกเฉิน ส่วนหนึ่งส่งไปบ้าน ส่วนหนึ่งเก็บเป็นเงินเก็บ สำหรับว่า เกิดที่บ้านต้องการเงินก้อนใหญ่ขึ้นมา คือต้องเป็นการวางแผนที่ถูกต้อง ถึงจะเรียกว่าไม่เบียดเบียนตัวเอง การที่เราจะตอบแทนคุณก็ต้องใช้ปัญญาเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจะคิดว่าการตอบแทนคุณคือหาได้สี่ร้อยเหรียญดอลลาร์ รักพ่อแม่มาก เขาเลี้ยงมา เขาทำดีกับเราให้หมดเลย แล้วถ้าเกิดสมมติว่าเกิดอะไรขึ้นมาอีก เราจะทำยังไง

ถาม: ก็ลำบากทั้งสองฝ่าย

ตอบ: มันก็ลำบากทั้งสองฝ่าย ซึ่งมันเป็นการสร้างความเคยชินให้เขาแล้วว่า เราให้เท่านี้ เขาก็จะขอมากขึ้น มันเป็นความทุกข์แสนสาหัสเลย เพราะไม่เข้าใจว่ากตัญญูและแทนคุณ เราไม่เข้าใจ ถ้าเราใช้ปัญญา นิดนึ่ง เราจะเห็นว่า แทนคุณก็ควรจะแทน แต่ว่าแทนยังไงไม่ให้เป็นทุกข์ แทนยังไงถึงจะเป็นแทนคุณที่ถูกต้อง

ถาม-ตอบ

๒๒

เพศ

ถาม: ในโลกนี้มีทั้งผู้ชาย ผู้หญิง มีกะเทย คือ ผู้ชายรักผู้ชาย ผู้หญิงรักผู้หญิง และมีคนที่เกิดมามีสองเพศในตัวเดียวกัน ที่เรียกว่าเฮอร์มาโฟรไดต์ ภาวะกะเทยแท้ มันมีกรรมอะไรที่ทำให้คนมาเกิดเป็นผู้ชาย หรือเป็นผู้หญิง หรือว่าเป็นกะเทย กรรมอะไรที่ทำให้เกิดแตกต่างออกไป

ตอบ: กรรมอะไรที่ทำให้คนเกิดแตกต่างกันออกไป ถ้าเป็นผู้ชายเรียกว่ากรรมดีแล้วกัน ถ้าเป็นผู้ชายเรียกว่ากรรมดี ส่วนเป็นผู้หญิงมีสองส่วน คือส่วนหนึ่งไม่ยอมเป็น แต่ต้องมาเป็นผู้หญิงเพราะว่าทำผิดศีล ผู้ชายทำผิดศีลก็กลายมาเป็นผู้หญิงในที่สุด ส่วนอีกส่วนหนึ่งคือเป็นผู้หญิงเพราะว่าอยากเป็น อยากจะเป็นแม่ อยากจะเป็นเพศหญิง คืออาสามาเป็นเอง เป็นผู้หญิงจะเป็นสองอย่าง คือ อาสา

กับถูกทำโทษมา ให้มาเป็นผู้หญิง ส่วนผู้ชายจะเป็นเพราะว่ากรรมดีที่เขาทำ ทำกุศล ทำในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง

ถาม: คราวนี้แม่บอกว่าผู้หญิงอาสามานี้ คือเหมือนกับว่าเขาสามารถจะเกิดเป็นผู้ชายได้ แต่เขาตัดสินใจว่าอยากเกิดเป็นผู้หญิง

ตอบ: ใช่ ถูกต้อง

ถาม: ก็คือ ไม่ว่าคุณมีสิทธิ์ที่จะเกิดเป็นผู้หญิง คือคุณจะพอใจหรือไม่พอใจ คุณก็ต้องเกิดอยู่แล้ว หรือว่าคุณมีสิทธิ์ที่จะเกิดเป็นผู้ชาย แล้วคุณเลือกอยากเป็นผู้หญิงแทน

ตอบ: ใช่ มีสองแบบ แบบหนึ่งคือในลักษณะของอิสิทาสี ก็คือว่าเป็นผู้ชายอยู่แล้ว แล้วก็ทำผิดศีลข้อสาม ก็ค่อย ๆ เกิดเป็นสัตว์ ตกนรกแล้ว ใช้กรรมแล้ว ขึ้นมาก็มาเป็นสัตว์ สัตว์ก็ยังเป็นสัตว์ตัวผู้ เป็นลิงตัวผู้ เป็นแพะตัวผู้ เป็นควายตัวผู้ จนกระทั่งว่าหมดการเป็นสัตว์ มาเป็นสัตว์อีกตัวหนึ่ง รู้สึกว่าจะ เป็นสัตว์มีสองเพศอยู่ในตัวเดียวกัน แล้วจากนั้นก็มาเป็นผู้หญิงอยู่สองชาติ เป็นผู้หญิงชาติแรก จน แล้วไปรังแกคนอื่นเขา ไปรังแกเมียหลวง

ถาม: เป็นเมียน้อยแล้วไม่พอใจที่จะเป็นเมียน้อย ชาติต่อไปก็เกิดเป็นอิสิทาสี

ตอบ: ชาติต่อไปก็เกิดเป็นอิสิทาสีซึ่งรวย แต่ว่าไม่มีชายใดต้องการเลย อันนี้คือกรรมใหม่

ถาม: กรรมจากชาติก่อนหน้านั้น

ตอบ: เห็นใหม่ว่าจะเป็นผู้หญิงได้ก็คือว่าชายทำผิดศีลข้อสาม ตอนแรกเป็นผู้ชายอยู่แล้ว ทำผิดศีลข้อสามเลยมาเป็นผู้หญิง ส่วนที่ว่าอาสาเป็นผู้หญิงเอง ก็คือว่าจะเป็นผู้ชายก็ได้ แต่ว่าขออาสาเป็นผู้หญิงเพราะอยากเป็น

ถาม: ถ้าอย่างนั้นถ้าต้องเรียงลำดับว่า ถ้าผู้ชายอยู่เหนือสุด มีสิทธิ์ที่จะเลือกมากที่สุด อยากเป็นผู้ชายก็เป็นได้ อยากเป็นผู้หญิงก็เป็นได้ อยากจะเป็นอะไรก็จะเป็นได้ ถ้าเราเป็นผู้ชายเรามีสิทธิ์ เรามีตัวที่จะเป็นผู้ชายได้ เรามีคะแนนพอ เราเลือกอันไหนก็ได้ แล้วหลังจากนั้นรองจากผู้ชายก็คือผู้หญิงเหอ

ตอบ: รองจากผู้ชายก็น่าจะเป็นผู้หญิงที่อาสาเอง ส่วนผู้หญิงที่ถูกทำโทษ ผู้หญิงที่ต้องผ่านกระบวนการแล้วค่อยมาเป็นผู้หญิง อันนี้จะไม่มียกสิทธิ์เลือกว่าจะกลับไปเป็นผู้ชายได้ นอกจากว่าต้องทำคะแนนจากพระสูตร ถ้าตัวเองเป็นภรรยาใครก็ตามจะต้องตื่นก่อนนอนที่หลังจะต้องดูแลสามีอย่างดี จะต้องเห็นว่าเพศชายไม่มีอะไรบกพร่องเลย

ถาม: เพศชายคือคะแนนพิเศษ

ตอบ: คือเพศชายเป็นเพศที่ดี แล้วเราเพศหญิงก็ต้องทำดีที่สุด เพื่อที่ว่าให้ตัวเองกลับไปเป็นเพศชายได้

ถาม: คือรู้ตัวว่าตัวเองด้อยกว่าเขา แล้วก็พอใจกับที่เราด้อยตรงนี้ ไม่กำเริบแล้วทำหน้าที่ให้ดี ก็อาจจะมียกสิทธิ์ได้กลับไปเกิดเป็นผู้ชายได้

ตอบ: ไม่ได้พอใจในสิ่งที่ตัวเองเป็นหรือขณะ แต่รู้ว่าตัวเองถูกทำโทษ เพราะฉะนั้นก็จะทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้ได้กลับไปตรงนั้นคืน ก็จะต้องทำดีและรับใช้เขาทุกอย่าง ต้องทำดี คือใจต้องดี อย่างกับที่ว่าเราเป็นมนุษย์ อย่าทำตัวเหมือนสัตว์ อย่างอื่นฉี่ อย่างอื่นกิน เพราะพฤติกรรมนั้นมันเหมือนสัตว์ พอทำไปแล้วมันจะเห็นว่าเราจะเป็นสัตว์ได้ง่าย ๆ เลย แต่ถ้าเราระมัดระวัง เราถือตรงจุดนั้นมาก ๆ เราก็จะไม่เป็น

ถาม: ก็เป็นผู้หญิงก็ต้องทำใจให้เหมือนผู้ชาย ถ้าอย่างนั้นก็ถือว่า ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่อยากไปเกิดเป็นสัตว์ ก็อย่าทำใจให้มันเหมือนสัตว์ ก็คืออย่าทำอะไรที่สัตว์เขาทำ ที่มนุษย์เขาไม่ทำกัน ถ้าอย่างนั้นถ้าเป็นผู้หญิงอยากเกิดเป็นผู้ชาย ก็คือต้องทำใจให้เหมือนผู้ชาย อย่าจุกจิก ทำให้เหมือนผู้ชาย ไม่ต้องสนอะไรมากมาย ไม่ถืออะไรมากเท่าผู้หญิง

ตอบ: ไม่รู้อย่างนั้นหรือเปล่า เท่าที่แม่เคยศึกษามากก็คิดว่าคุณจะต้องเคารพและเต็มใจที่จะดูแลสามี

ถาม: มันยากนะ

ตอบ: ดูแลสามี ดูแลพ่อแม่สามี ดูแลคนใช้ คือทำทุกสิ่งทุกอย่างให้เหมือนกับว่าครบสูตร ทำให้ดีที่สุดในการเป็นผู้หญิงชาตินี้ แล้วเราอาจจะได้รับคะแนน

ถาม: อาจจะมี

ตอบ: ไม่รู้เหมือนกัน แม่ไม่สามารถรับประกันได้ จากเท่าที่ศึกษามาคือคุณอาจจะกลับไปเป็นชาติของผู้ชายได้อีก ถ้าไม่ได้ก็อาจจะเป็นผู้หญิงแล้วทำแบบเดิมอีก จนครบคะแนนแล้วอาจจะกลับไปเป็นผู้ชายได้

ถาม: ถ้าอย่างนั้นคือ ผู้ชายอยู่ที่หนึ่ง

ตอบ: เหนือสุด

ถาม: ผู้หญิงที่เป็นผู้ชายได้แต่เลือกเป็นผู้หญิงได้อยู่รองลงมา รองจากนั้นก็คือผู้หญิงที่ไม่มีทางเลือกต้องมาเกิดเป็นผู้หญิง

ตอบ: แม่จะลำดับว่า การลำดับแบบนี้อยากจะเชื่อว่ามันเป็นไปได้หรือว่ามันสมเหตุสมผลตรงที่ว่า ผู้หญิงที่ไม่อยากเป็นผู้ชาย อยากมาเป็นผู้หญิงทั้ง ๆ ที่เราเลือกได้ว่าจะเกิดเป็นผู้ชายเพราะเรามีจุดประสงค์ อย่างแม่คิดว่าชาตินี้แม่เป็นผู้หญิงทำไม แม่รู้ตัวว่าแม่ไม่อยากบิณฑบาต รู้ว่าตัวเองต้องบวชแน่นอนแต่ว่าไม่อยากบิณฑบาต

ถาม: ไม่อยากรับสังฆทาน ไม่อยากบิณฑบาต

ตอบ: รับสังฆทานไม่ว่ากัน แต่เรื่องไปบิณฑบาตนี้ รู้สึกกลั๊ก ๆ ว่ามันเข็ดขยาด มันไม่ได้อยากจะทำ เมื่อแม่ถามคุณพระทั้งหลาย เขากะระตือหรือรับ เขามีความสุข เขาได้ไปรับบาตรคนอื่น เขาบอกว่าเขาดีใจเหมือนกับว่าได้ให้คนอื่นได้ทำบุญกับเขา ถ้ามาถามแม่ แม่ขอนั่งอยู่นี่ละ ให้เขาบิณฑบาตมาเลี้ยงก็ได้ ไม่ถือ มันก็เป็นเหตุผลหนึ่งก็ได้ที่เราไม่อยากจะเป็นผู้ชาย เพราะถ้าเป็นผู้ชายต้องบวช แล้วเราชาติสุดท้ายก็ข้าง ขอเป็นผู้หญิงก็ได้ ง่ายง่าย ๆ อาจจะซีโงงด้วยก็ได้ที่อยากขอเป็นผู้หญิง

ถาม: รองจากผู้หญิง ถ้าเราจะคิดว่าผู้ชายที่รักผู้ชาย ผู้หญิงที่รักผู้หญิง หรือคนที่ทั้งสองเพศในตัวเดียวกัน อะไรเป็นสิ่งที่รองมาจากผู้หญิง

ตอบ: จากประวัติของอิสิตาฮี เรารู้แน่นอนว่ามันเป็นขั้นตอนของการที่ผู้ชายกำลังจะมาเป็นผู้หญิง คือเปลี่ยนจากสัตว์ตัวผู้มาเป็นสองเพศในตัวเดียวกัน เราไม่รู้ว่าอะไรเหนืออะไร เพียงแต่มันเป็นขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงจากผู้ชายมาเป็นผู้หญิง

ถาม: คือถ้าเราจะบอกว่า ผู้ชายที่รักผู้ชายยังอยู่เหนือผู้หญิงที่รักผู้หญิงไหม เพราะว่าผู้ชายตามกฎกติกาของเรา

ตอบ: ไม่เรียกว่าเหนือ เพราะเขายังอยู่ในขั้นตอน ยังไงเขาก็ต้องหลุดมาเป็นผู้หญิงในที่สุด มันอยู่ในระหว่างขั้นตอน เราจะบอกว่าเหนือกว่าได้อย่างไร เขาไม่สามารถจะกลับได้ในขณะที่เขาเป็นสองเพศ เขาไม่ใช่ว่าจะตัดวงจรตรงนี้ได้ที่ไหน ถ้าเราเรียกว่าเป็นขั้นตอน มันยังไม่ครบกระบวนการนี้ ครบกระบวนการของมันคือมาเป็นผู้หญิงใช้ไหม เราจะเรียกพวกนั้นเหนือกว่าไม่ใช่

ถาม: คือมันเป็นทรานซิชั่นเฟส (กระบวนการที่กำลังเปลี่ยนแปลง) ในความเห็นของแม่คือว่า

ตอบ: มันไม่มีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังตรงนั้นเลย มันเป็นช่วงของการทรานส์ฟอร์ม (กระบวนการเปลี่ยนแปลง) ที่ยังไม่สิ้นสุด ก็ไม่ได้เป็นอะไรสักอย่าง จนทรานส์ฟอร์ม สิ้นสุดแล้วก็คือมาเป็นผู้หญิง

ถาม: มันน่าจะมีเหตุมีผลว่าทำไมคนเกิดมาเป็นผู้ชายรักผู้ชาย เทียบกับว่าผู้หญิงรักผู้หญิง

ตอบ: มีสิ เขามาใช้กรรมของเขา มันเป็นการทรานส์ฟอร์ม ของเขาว่า เขาต้องมาใช้กรรมตรงนี้หนึ่งชาติ โดยการที่ไม่เป็นผู้หญิง ไม่เป็นผู้ชาย

ถาม: แต่พูดถึงว่า สมมติว่าตอนนี้ถึงคิวที่ชาตินี้เป็น การทรานส์ฟอร์ม คือชาติที่อยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนเพศ

ตอบ: ใช้กรรม

ถาม: แล้วทำไมเราจะเกิดมาเป็นผู้ชายรักผู้ชาย แทนที่จะเกิดมาเป็นผู้หญิงรักผู้หญิง หรือว่าทำไมเราเลือกที่จะเกิดมาเป็นผู้หญิงรักผู้หญิง ไม่เลือกที่จะเกิดมาเป็นผู้ชายรักผู้ชาย

ตอบ: แม่คิดเองนะ ไม่ได้มีการคอนเฟิร์มจากที่ไหน ถ้าเขามาจากตัวผู้จนกระทั่งได้มาเป็นคนอีกครั้ง แล้วได้เป็นผู้ชาย แต่ก็เป็นผู้ชายที่ใจรักความเป็นผู้หญิง ใจเป็นผู้หญิงเพราะว่าเราจะไปเกิดเป็นผู้หญิง คือใจตัวเองเป็นผู้หญิงในร่างของผู้ชาย จนกว่าร่างกายจะมาเป็นผู้หญิงจริง ๆ เลยเกิดเป็นชายใจหญิง และรักกับชายใจชาย ส่วนถ้าเป็นผู้หญิงแล้ว แล้วใจไปรักผู้ชาย ก็แสดงว่าขั้นตอนของเขามาเร็วเกิน คือเป็นผู้หญิงเลย ยังไม่ได้เป็นกะเทย ยังไม่ได้เป็นผู้ชายที่มีใจเป็นผู้หญิง คือเป็นผู้หญิงเลย คือใจยังเป็นผู้ชายอยู่ เป็นไปได้ไหม

ถาม: ใจยังเป็นผู้ชายอยู่ ก็คือว่า

ตอบ: ตัวเป็นผู้หญิงแล้ว แต่ใจยังไม่เปลี่ยนแปลง

ถาม: ก็เลยกลายเป็นว่าผู้หญิงรักผู้หญิง

ตอบ: ก็คือตัวเองไปรักผู้หญิง เพราะใจยังเป็นผู้ชายอยู่ คือตกมาได้รูปธาตุเป็นผู้หญิงเลย ผ่านที่เป็นผู้ชาย ตรงที่ตัวเป็นผู้ชายแต่ใจเป็นผู้หญิงแล้ว หรือว่าตัวเป็นผู้หญิงแล้วแต่ใจยังไม่เปลี่ยน ใจยังเป็นผู้ชายอยู่ เป็นไปได้ไหม สองอันนี้มันน่าจะอยู่ในกระบวนการ เดียวกัน

ถาม: มันก็สมเหตุสมผลอยู่ว่า ใจเรายังไม่ได้เปลี่ยน แต่ว่ากายเปลี่ยนแล้ว ครั้งหนึ่ง แล้วชาติต่อไปค่อยเปลี่ยนสมบูรณ์

ตอบ: เราจะมาให้คะแนนว่าอันนี้อยู่เหนือไม่ได้ เหตุผลน่าจะไม่ใช่เพียงพอ

ถาม: มันไม่จำเป็น เหมือนเราดูว่าผู้ชายกับผู้หญิงมันชัดเจนว่า ผู้ชายอยู่เหนือ ผู้หญิงอยู่ต่ำกว่า แต่ถ้าดูว่า ผู้ชาย ผู้ชาย ผู้หญิง ผู้หญิง หรือว่าสองเพศในคนเดียวกัน

ตอบ: อันนี้ไม่เป็นอะไรเลย เป็นอะไรก็ได้ที่กำลังเปลี่ยนแปลง

ถาม-ตอบ

๒๓

เจ้าที่

ถาม: ที่เมืองไทย ที่เมืองนอกก็มีนะ คนมีหิ้งพระ มีเจ้าที่เจ้าทาง หรือว่าที่เขาเรียกว่าอะไรที่เขาไว้หน้าบ้านเขา ที่สูง ๆ

ตอบ: ศาลเจ้า

ถาม: ศาลเจ้ามีรูป มีเทียน

ตอบ: เจ้าที่

ถาม: มีเอาส้มเอาอะไรไปให้ คือมันจริงไหมว่าจะมีเจ้าที่อยู่ตรงนั้น ดูแลเรา ปกป้องเรา

ตอบ: ที่จริงแล้ว สิ่งพวกนี้มี พอคนตายไปอาจจะเป็นพวกที่ดีมากกว่าไม่ดี พวกนี้ตายไปก็จะมีเคหะ คือมีที่อยู่แบบนี้ บางวิญญาณก็อยู่บนต้นไม้

ถาม: ที่เขาเรียกว่า รุกขเทวดา

ตอบ: รุกขเทวดาเป็นเทวดาที่ใกล้มนุษย์มากที่สุด ส่วนเจ้าที่นั้นก็เหมือนกัน เขาก็จะมี แทนที่จะอยู่ในบ้าน เขาก็จะมีบ้านอยู่ เขาตั้งบ้านให้อยู่บ้านเล็ก ๆ ข้างนอก แต่ว่าอยู่ในบริเวณของรั้วบ้านเพื่อที่จะดูแลบ้าน เรื่องพวกนี้จะไม่ค่อยได้ มีอยู่ แต่ถามว่าน่าที่จะต้องทำอะไรให้มันเอิกเกริกแบบนั้นไหม แม้คิดว่ามันยาก ไม่มีจะดีกว่า เพราะว่าสิ่งที่เรามีบางทีมันจะกลายเป็นเงื่อนไข หรือเป็นอะไรที่ทำให้เรากลุ้มใจว่า โอ้... วันนี้นั่งไม่ได้จุดธูปเลย วันนี่ยังไม่ได้เอาน้ำให้เลย

ถาม: ทำให้รู้สึกผิด

ตอบ: คือเหมือนกับเป็นเงื่อนไข ถึงเราไม่มีให้แต่เขาอยู่กับเราในบ้าน ก็ไม่เป็นไร คือเราอนุญาตให้อยู่ได้

ถาม: ถ้าเขาไม่มีศาลเจ้าแล้วเขาจะอยู่ตรงไหน

ตอบ: อยู่ในบ้าน

ถาม: อยู่ในบ้านกับเราเลยนะ

ตอบ: อยู่ในบ้านกับเรา อยู่ในเขตบ้านกับเรา อยู่ในรอบรั้วบ้านนี้แหละ เขาจะอยู่แถว ๆ พวกนี้ได้ ก็เหมือนกับในพุทธกาล เทวดาที่อยู่กับอนาถบิณฑิกเศรษฐีที่อยู่ประตูบ้าน อยู่ในประตูบ้านก็มี อยู่ในบ้าน

ก็มี มีมากมาย คือก็เหมือนกับวิญญาณที่ตายไปแล้วมาขออาศัยอยู่ด้วย

ถาม: แล้วเราไม่ให้อาหารเขา เราไม่แผ่เมตตาให้เขา เราไม่รู้ว่าเขาอยู่ตรงนั้น แล้วเขาจะทำร้ายเราได้ไหม

ตอบ: เหมือนกับคนอยู่ด้วยกัน ถ้ามีผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เขาก็ไม่ทำร้ายกัน แต่บางคนที่เป็นคนเกเร อยู่กับเราก็กทำร้ายเรา แต่เราเป็นภพภูมิที่สูงกว่า เราสามารถไล่เขาไปได้ ถ้าเราไล่เขาก็ไม่สามารถจะอยู่ได้ แล้วถ้าเขาร้าย เราก็กสามารถไล่ได้

ถาม: แล้วเราจะรู้ได้ไงว่าเขาร้ายไม่ร้าย เพราะมันคนละภูมิกัน แล้วเขาจะทำอะไรเราได้

ตอบ: บางแห่งบางบ้าน เข้าไปถึงอยู่ไม่เป็นสุขเลย เดี่ยวเครื่องเสีย เดี่ยวเครื่องซักผ้าเสีย นุ่นนี่เสียตลอดเวลา นอนก็ไม่หลับ อยู่ก็ไม่เป็นสุข เขาก็จะบอกว่าทำบุญบ้าน ทำบุญให้ แล้วก็ขอให้อยู่ด้วยกันได้อย่างสันติสุข อะไรต่ออะไร เราต้องลงให้เขา วิญญาณบางวิญญาณก็เกเร

ถาม: แล้วเรามีสิทธิ์ที่จะไล่เขาไหม

ตอบ: มี

ถาม: ถ้าเขาอยู่ก่อน

ตอบ: ภพภูมิของมนุษย์สูงกว่า เราเข้ามาอยู่เราสามารถจะไล่ได้

ถาม: แล้วถ้าเราไล่แล้วเขาไม่ไป

ตอบ: เขามีวิธีนะ เขาทำพิธีไล่กัน คือวิญญาณก็เหมือนกับว่าจะกลัวตำรวจ เหมือนมนุษย์กลัวตำรวจ คือเขาก็จะมีภพภูมิของเขาว่าหัวหน้าผู้ดูแล วิญญาณพวกนี้ ในเมื่อเจ้าของบ้านเขาไม่ให้อยู่แล้ว คุณต้องไป ถ้า คุณไม่ไป ก็มีตำรวจผีมาจับคือมันต้องมีของเขา เขามีภพภูมิของเขาอยู่ว่า เขาอนุญาตให้ท่านอยู่ หรือว่านี่คือบ้านเขา พวกนี้เขาถูก ควบคุมโดยหัวหน้าใหญ่เหมือนกัน

ถาม: เมื่อก็กถามไปว่าเขาจะทำร้ายเราได้ไหม แล้วคราวนี้เขาจะปกป้องเรา ได้ไหม

ตอบ: เหมือน ๆ กันกับทำร้าย ปกป้องหรือทำร้ายพอ ๆ กัน อยู่ที่ว่าเราลง ให้เขา ก็เหมือนกับว่าพ่อแม่เราตายไป แล้วอยู่ในบ้านกับเราเขาจะ ปกป้องเราไหม

ถาม: แต่เขาจะทำอะไรได้ อย่างโจรจะเข้าบ้านเรา

ตอบ: ปกป้องเราไหมละ พ่อแม่ปกป้องเราไหม วิญญาณของพ่อแม่ แน่นนอน เขาต้องอยากปกป้องลูกใช่ไหม

ถาม: ก็อยาก แต่เขาจะทำได้ไง

ตอบ: แต่เขาทำได้แค่ไหนละ

ถาม: นั่นนะสิ

ตอบ: ถ้าโจรเข้ามาแล้ว โจรไม่สนวิญญาณเลย แล้วเขาจะทำยังไง เขาก็วิ่งบอกคนนั้น วิ่งบอกคนนี้ แล้วคนอื่นสื่อไม่ได้ เขาก็ทำอะไรไม่ได้ ช่วยอะไรเราไม่ได้ ใจอยากช่วยไหม อยากรู้ แต่ช่วยไม่ได้ มันก็แค่นั้น ก็เหมือนกับเรามีแม่นางกวักเอาไว้ที่ร้านอาหาร บอกให้กวักคนมาหน่อย มากินหน่อย ถ้าคนไม่เดินผ่าน เขาก็ไปกวักไม่ได้ เขาทำได้เท่าที่ขอบเขตของเขา แต่คนไปให้คะแนนเขามากเกินไป เขาก็เหมือนบุคคลคนหนึ่ง ที่อยู่กับเราในร้าน เหมือนกับลูกน้องเราคนหนึ่ง จะไปบอกว่า ไปเธอ ไปเรียกคนมาเข้าร้านเยอะ ๆ มันไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้

ถาม: แล้วเรียกก็ไม่ใช่ว่าจะเข้าทุกครั้งด้วย

ตอบ: ใช่

ถาม: ไปเรียกคนที่เพิ่งกินข้าวเสร็จเขาก็ไม่เข้า

ตอบ: เรียกคนดีหรือไม่ดีอีก มันเหมือน ๆ กัน คิดถึงภพภูมิมนุษย์ แล้วก็คิดถึงภพภูมิของเขา เราจะใช้งานเขา เราก็ต้องรู้ว่า ขอบเขตความสามารถของเขามันมีขนาดไหน มันเหมือนกัน เทียบกับภพภูมิมนุษย์เหมือนกัน คนที่อยู่ในบ้านเรา ก็เหมือนคนรับใช้ในบ้านเรา ดีก็มี ร้ายก็มี ร้ายเราต้องทำยังไงกับเขา ดีเราต้องทำยังไงกับเขา เราก็ปฏิบัติต่อสิ่งที่เป็นวิญญาณแบบเดียวกัน เหมือนกัน

ถาม: คราวนี้ถ้าเราเคยให้อาหารเขาตลอด แล้วเราจะเลิก เราควรจะตกลงกับเขาไหม ต้องบอกให้ชัดเจนไหม

ตอบ: ตกลงกัน ตกลงกันให้ชัดเจนว่า ต่อไปนี้อาหารในบ้านกินได้ทุกอย่างจัดการเองเลย ในตู้เย็นก็จัดการเอง ไม่ต้องรอให้เราหาให้ ก็ให้กินตามสะดวก ก็เหมือนกับว่าใครคนใดคนหนึ่งในบ้านเรา ที่เราเคยจัดหาอาหารให้ทุกคืนทุกวัน แต่นี่เราบอกว่าจัดหาเองนะคะ ต่อไปนี้เราจะไม่ทำให้แล้วเพราะไม่ว่าง เราก็สามารถบอกได้ ตกลงกันได้ เขาจะพอใจหรือไม่พอใจนั้นอีกเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องที่คุณกันได้

ถาม-ตอบ

๒๔

อริยบุคคล

ถาม: ตามที่หลวงพ่อบอกว่าคนที่ เป็นโสดาบัน ขั้นต่ำสุดจะเกิดได้อีก เจ็ดชาติ ถ้าเป็นสกิทาคามีจะเกิดได้อีกกี่ชาติ สามชาติอย่างมาก ใช่ไหม ถ้าอนาคามีก็คือไม่เกิดมาในโลกมนุษย์แล้ว

ตอบ: อาจจะเกิดหนึ่งครั้ง

ถาม: อาจจะหนึ่งครั้ง ถ้าอย่างนั้นสมมติว่าเราบรรลุเป็นโสดาบัน หรือว่า ในพระสูตรจะบอกว่าคนนั้นคนนี้ตายไปทั้ง ๆ ที่เป็นโสดาบันหรือว่า ตายไปทั้ง ๆ ที่เป็นสกิทาคามี แล้วเขามาเกิดอีก เขาจะรู้ไหมว่าเขา เป็นโสดาบัน เขาเป็นสกิทาคามี เขาเป็นอนาคามี

ตอบ: (ส่ายศีรษะ)

ถาม: ทำไมคะ

ตอบ: หลวงพ่อบอกนะ ว่าเขามาเกิดอีกเขาก็ไม่รู้ แต่ว่าเขาจะไม่ทำบาปศีลเขาจะครบ แล้วเขาก็จะเป็นคนที่พิเศษ คืออยู่ในครอบครัวที่เป็นพุทธ แล้วก็อยู่ในที่ที่ดี ปัญหาต่าง ๆ ก็จะน้อย คือคำจำกัดความของตัวคนที่มาเกิด แต่ถามว่ารู้ตัวไหมว่าเขาเป็น เขาไม่รู้

ถาม: แล้วถ้าอย่างนั้นที่บอกว่าโสดาบันมาเกิดอีกเจ็ดชาติ แล้วแต่ละชาติเขาก็จะละในสังโยชนี่ใช่ไหม เขาก็จะละอีกข้อหนึ่ง อีกชั้นหนึ่ง แล้วเขาจะละได้ยังไง ถ้าเขาไม่รู้ว่าเขาเป็นโสดาบัน ว่าเขาต้องปฏิบัติเรื่องนี้

ตอบ: มันจะเป็นไปเองนะ มันจะเป็นไปเอง คืออยู่ทุกวัน ๆ ของเขา เขาก็จะเป็นไปเอง เขาก็จะไปสั่งขทาน เขาจะไปทำบุญ จะท่อมทำบุญ ไม่ได้คิดเงินทองทรัพย์สินบนโลกใบนี้ เราจะสังเกตเห็นว่าเขาเห็นว่าทุกอย่างบนโลกมันไม่ได้มีคุณค่าอะไรเลย เขามีเงินเขาก็จะทำบุญอย่างเดียว เราสังเกตได้ว่าคนแบบนั้นน่าจะเป็โสดาบันมาเกิด เราได้แต่คาดคะเน แต่คนคนนั้นจะไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่พูดปด ศีลเขาจะครบมาก ดีมาก มันพอจะบอกได้ แล้วก็เกิดมาหน้าตาดี พอใช้ได้ คือทุกอย่างดูดี

ถาม: แล้วเขาจะรู้ได้ยังไง อย่างสมมติว่าโสดาบันเสร็จแล้ว เขาต้องปฏิบัติเรื่องโลกธรรม เขามาเกิดชาตินี้ แล้วใครจะพาเขาปฏิบัติเรื่องโลกธรรม

ตอบ: มันเป็นไปเอง มันจะกระเธิบไปเอง เหมือนกับผลไม้บนต้นนั้นแหละ มันจะค่อย ๆ สุกไปเอง ไม่ต้องมีใครทำอะไรเลย

ถาม: แล้วเขาต้องเกิดมาเจอพุทธศาสนาแบบสายปัญญา สายที่ถูกใหม่ หรือว่าจำเป็นใหม่

ตอบ: ไม่จำเป็นต้องมาเจอสายปัญญาเลย หรือเจอสายอะไรหรือไม่ ไม่จำเป็น เขาก็จะมาเกิดในพุทธศาสนา ถ้าไม่มีพุทธศาสนาแล้ว เขาก็จะไม่มาเกิด เขาก็จะอยู่บนสวรรค์แทน

ถาม: ถ้าอย่างนั้นสมมติว่าเราก็คือเป็นคนที่มิบุญ แล้วเราก็คือเป็นคนที่เหมือนกับว่ามีคุณสมบัติตามที่แม่พูด คือตั้งแต่เกิดมาก็สังเกตนะว่า ก็อยากเข้าแต่วัด อยากทำแต่สังฆทาน เราก็คือเป็นคนดี เราก็คือ ๕ ครอบตั้งแต่เป็นเด็ก ไม่ได้โลก แล้วเราคิดว่าเป็นไปได้ว่าเราเป็นโสดาบัน แล้วเรายังควรที่จะปฏิบัติเหมือนสายนี้ เราบอกว่า โอเค ทุกคนมุ่งมั่นใน “ตน” แล้วก็ “ของของตน” ให้ดูตรงนี้ให้ชัดเจน ตน และของของตน ไตรลักษณ์ เราควรจะต้องอยู่ใหม่ ถ้าเป็นไปได้ว่าเราอาจจะละของของตนไปแล้ว และอาจจะไปโสดาบันแล้ว

ตอบ: คือเขาจะบอกอะไรเราอย่าได้เสมอ ตอนเราเข้าไปในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เราต้องรู้ตัวเราเองว่าเราไม่ได้หนักหนาสาหัสเลยกับเรื่องวัตถุสมบัติ หรือว่าเรื่องของของตน เราไม่หนักหนาเลย ใครอยากได้อะไรก็เอาไปเลย เราให้ได้ทั้งหมด เราไม่มีปัญหาตรงนี้เลย ซึ่งก็ไม่เห็นจะเป็นอะไร เขาบอกให้เราดู เราดูแล้ว เราก็ดู ดูแล้วมันไม่เป็นอะไร เราก็คือไม่จำเป็นจะต้องไปเน้นตรงนั้น

ถาม: ก็เหมือนกับว่าเข้าใจ แต่จะรู้ได้ไงว่าเราเข้าใจจริงแล้วว่าเราเป็นโสดาบันมาเกิดจริง

ตอบ: บางทีเราดูได้นะว่าของให้ได้หรือไม่ได้ ของวัตถุสมบัติที่ไม่มีวิญญูญาณครอง เราให้คนได้ไหม ได้ง่ายขนาดไหน มันมีค่ากับเราแค่ไหน เราติดแค่นั้น คือเราเอามาประดับตัวเรา แล้วเราเข้าใจผิดแค่นั้นว่าตัวเรานี้จะต้องแต่งให้สวยหรือว่าจะต้องสุขภาพดีตลอด จะต้องไปหาหมอ จะต้องกินวิตามิน คล้าย ๆ กับว่าเยอะเกินไป คือว่าไม่เข้าใจตามความเป็นจริงว่าร่างกายนี้จะเอาอะไรมาใส่ยังงั้น มันก็จะเสื่อมไปตามสภาพ แต่เราก็มึงจะตั้งสู้กับมันอยู่อย่างนี้ตลอดก็แสดงว่าเราไม่ได้เข้าใจจริง แต่ถ้าเรารู้ผ่อนหนักผ่อนเบา รู้ว่าก็ทำไปตามโลกเขาให้ทำ ทากรรมหาแบ่งอะไรก็ทำไปตามนั้น แต่เราารู้ดีรู้ชั่ว ว่าไม่ได้ตั้งให้ร่างกายนี้หอมได้ หรือว่าให้เปล่งปลั่งอยู่ได้ตลอด มันจะรู้ของมันเองว่าไม่ใช่ เราต้านโลกไม่ได้ เราไม่ใช่ผู้ต่อต้าน โลกนี้ไม่มีผู้ต่อต้าน เราจะรู้เอง แต่ถ้าสมมติว่าเราหนักหนาสาหัสอยู่ แต่ว่าของอะไรเราให้ใครได้หมดเลย แต่ว่ายังหนักหนาสาหัสกับการว่าต้องกินวิตามินให้ครบ ต้องออกกำลังกายเท่าไร กินน้ำวันละกี่แก้ว แสดงว่าเรากำลังเข้าใจผิดเรื่องร่างกาย แสดงว่าเราไม่ได้ทำอะไรได้เลย มันเหมือนกับละมุนละนึ่งนี้ได้ มันมีข้อให้เช็กได้อยู่ที่ว่าคนคนนั้นได้จริงหรือไม่จริง

ถาม: ถ้าเราคิดว่าเราโอเคเรื่องตน ของของตนแล้ว แต่คนทั่วไปก็บอกว่าเราต้องปฏิบัติตน ของของตนก่อน ถ้าอย่างนั้นเราควรจะแค่ เออ ๆ แล้วก็ทำไปตามเขา หรือว่าเราแค่หาทางของเรา เพราะไม่มีคนอื่นสอนวิธีอื่น

ตอบ: ลงมาเช็กนิตินึงคะ หลวงพ่อเคยบอกเสมอว่าถึงเราจะได้อานาคามีก็ตาม เราไปหลุดที่อานาคามี ก็คือว่าละวัตธุสมบัตินี้ที่มีวิญญาณครองได้ ท่านบอกว่าเราจะต้องเดินลงมาโสดาบันและสกิทาคามีใหม่ ก็คือมาดูตนและของของตนรูป ตนและของของตนนาม แล้วค่อยเดินต่อเข้าอรหัตต์ หลวงพ่อทูลบอกอย่างนี้ เพราะฉะนั้นทำไมละ การที่เราไม่รู้ตัวเอง เราอยู่ชั้นไหนเราไม่รู้ แต่ถ้าถ้าสมมติเขาบอกว่า ดูตน ของของตน ก็ลองเช็กดู ไม่เห็นจะแปลก

ถาม: ก็คือมันไม่เสียหาย

ตอบ: มันไม่เสียหาย แต่ว่าถ้าเราไม่รู้เราก็ตีตอยู่ตรงนี้ คือตีตอยู่ตรงว่าตนและของของตน แล้วเราไม่เข้าใจ คือไม่รู้ทำไม เราก็มไม่ได้ตีต แต่เราไปไหนไม่ได้ มันก็น่าคิดอยู่เหมือนกันว่าเราก็คงต้องมีครูบาอาจารย์

ถาม: ถ้าอย่างนั้นก็คือ สรุปว่าเราไม่รู้ว่าเราเป็นใครมาเกิด ว่าเราเป็นอะไรมาเกิด แต่ถ้าจะดูเรื่องตนของของตน มันก็ไม่เสียหาย มันไม่เสียหาย ตรงที่ว่าดูไปแล้วมันก็มีหลายขั้นตอนที่จะดูได้ คือดูรูปก็ได้ ดูนามก็ได้ ตนและกของของตน แล้วมันเป็นการเช็กตัวเอง แน่ใจกับตัวเองว่า เราผ่านขั้นนี้หรือยัง เราเข้าใจดีหรือยัง ก็คือไม่เป็นไร ก็ดูได้

ตอบ: คุณได้ คุณได้ในที่นี้คือคุณได้ แต่ไม่ใช่ว่าไม่เข้าใจตัวเองว่าตัวเองอยู่ตรงไหน แล้วมาคุณตรงนี้ แล้วก็แบบว่าพยายามจะจัดในสิ่งที่ตัวเองรู้แล้ว มันเหมือนกับขุดผีขึ้นมาดู คือตายเป็นผีไปแล้วยังขุดอยู่นั่น แสดงว่ามันก็เสียเวลาตรงนี้นะมาก แล้วก็ทำให้เราเข้าใจผิดได้เหมือนกัน

ถาม: ก็คือว่าไม่มีใครที่จะช่วยเราได้นอกจากตัวเราเอง

ตอบ: แน่นนอน

ถาม: เราต้องรู้ตัวเอง

ตอบ: ต้องทำไปด้วยประเมินผลไปด้วย คือทำไปด้วย สิ่งที่เราทำ สิ่งที่เราเป็น เราต้องดูไปด้วยในขณะเดียวกัน เหมือนกับว่ามีแผนที่ ถึงบอกว่าการปฏิบัติธรรมเราต้องมีกัลยาณมิตรใจ ซึ่งพระพุทธองค์เป็นกัลยาณมิตรของเรา แล้วก็หลวงพ่อบุญเป็นกัลยาณมิตรของเรา มันก็สำคัญอยู่เหมือนกันว่า เขารู้ว่าสิ่งที่เราเป็น สิ่งที่เราทำอยู่ เราอยู่ตรงไหน เขาก็พอจะแนะนำเราได้ว่า คุณคุณตรงนี้นะ ตรงนี้นะ

ถาม: แล้วที่หลวงพ่อบุญพูดว่าอริยบุคคลดูยากมาก จะมีทางที่จะดูกันได้ไหม

ตอบ: พวกเดียวกันเท่านั้นจะดูกันได้

ถาม: ยังไงคะ โสดาบันจะรู้อนาคตามีได้ไหม

ตอบ: ไม่มีทาง ไม่มีทางเลย

ถาม: ก็คือต้องคนที่อยู่เหนือจะรู้คนที่อยู่ใต้

ตอบ: แน่นนอน เพราะว่าการทำงานที่เราทำอาหารเป็นสิบอย่าง กับอีกคนนึงทำ เป็นเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นเราสามารถที่จะมองไปแล้วถาม ว่า คุณทำแกงส้มเป็นใหม่ เป็น คุณตำมะละกอไทยเป็นใหม่ คุณทำ แกงเลียงเป็นใหม่ ไม่เป็น เป็นอะไร ตกลงแกงส้มอย่างเดียว โอเค ถ้าอย่างนั้นคุณทำแกงส้มมา เราก็กู้แล้วว่าคนนี้อยู่ตรงไหน

ถาม: มันเป็นไปได้ไหมว่าคนนึงได้อุนาคามี แต่เขาอาจจะไม่ละเอียดเรื่อง ของของตนเท่ากับคนที่เป็นโสดาบัน เหมือนเรื่องของของตนแจ้งมาก

ตอบ: ละเอียดหรือไม่ละเอียดมันอยู่ตรงที่ว่ามันใหม่สำหรับเขา คนที่กำลัง ดูของของตน เพิ่งหลุดใหม่ ๆ จะละเอียดและพูดได้คล่องแคล่ว ส่วน คนที่อยู่อุนาคามี

ถาม: ผ่านมานานแล้ว

ตอบ: อาจจะไม่เคยผ่านด้วยซ้ำ แต่เหมือนกับว่ามันผ่านโดยที่ที่ว่า

ถาม: โดยปริยาย

ตอบ: เขาเรียกว่าผ่านโดยสลบซบซ้อน คือผ่านโดยที่ ยังไงดี ผ่านแบบ

ถาม: มันอยู่ในนั้นเนียน ๆ

ตอบ: แบบเนียนมาก จนไม่สามารถจะอธิบายให้โสดาบันที่เขาเพิ่งผ่าน มาให้เข้าใจได้เลย ไม่มีทางเข้าใจได้เลย เพราะว่าของของตนนามที่ เขาหลุดไป ทั้งวัตถุสมบัติ ทั้งมีวิญญูณครองและไม่มีวิญญูณครอง

มันละเอียดลอออยู่ในนั้น ซึ่งไม่สามารถจะอธิบายให้ใครฟังเข้าใจได้ เพราะฉะนั้นดูเหมือนกับว่า คนที่เป็นโสดาบันพูดได้เจ๋งมาก แต่คนที่เป็นอนาคามีพูดไม่ได้เลยในเรื่องของวัตถุสมบัติ

ถาม: เขาก็จะกังขา

ตอบ: กังขาหรือไม่กังขาก็ไม่แปลก แต่ว่าอนาคามีจะดูโสดาบันได้ชัดเจนว่า คุณหยิบชิ้นผ้าขึ้นมามันเห็นชัด กับที่อนาคามีหยิบลมหยิบแล้ง คนทางนี้จะไม่มีวันเข้าใจคนทางโน้นได้เลยโดยเด็ดขาด แต่คนทางโน้นจะเข้าใจคนนี้ได้ คือพูดปุ๊บจะรู้ทันทีว่า อ้อ... คุณอยู่ตรงไหน รู้รู้มาก ๆ ด้วย

ถาม: แล้วถ้าเรารู้ว่าคนนี้เป็นโสดาบัน คนนั้นเป็นอนาคามี เราควรจะประพฤติตัวแตกต่างออกไปไหมกับคนที่เป็นอริยบุคคล ถ้าเรายังไม่ได้เป็น

ตอบ: อ้อ แน่نون

ถาม: ทำยังไงดี

ตอบ: ควรนับถือเขาสิ ควรจะนับถือในสิ่งที่เขามี ในสิ่งที่เขาเป็น เพราะว่า เขาก้าวเข้าไปถึงตรงนั้นได้ บารมีของเขาต้องมหาศาล เขาทำมา ก็รอบกว่าจะถึงตรงนี้ได้ แล้วถ้าเราเป็นบุคคลที่ฉลาด ทำไมเราจะไม่อยากจะออกจากเขาล่ะ การที่เราควรจะปฏิบัติต่อเขาดี ก็หมายความว่าทำยังไงสิ่งที่เขามีอยู่ในตัวเขาจะหลั่งไหลมาสู่ตัวเราได้บ้าง

ถาม: แต่ถ้าสมมติว่าเราไม่ได้เป็นอริยบุคคล เราไม่มีทางรู้แน่นอนว่าคนนี้เป็นหรือไม่เป็น แต่คนลือกันว่าคนนี้เป็นพระอรหันต์นะ หรือว่าคนนี้เป็นโสดาบันนะ คนนี้เป็นอนาคามีนะ แต่ว่าสิ่งที่เราเห็นภายนอก อาจจะขัดกับสิ่งที่เราคิดว่าอนาคามีควรเป็น หรือว่าอรหันต์ควรเป็น

ตอบ: เรารู้ได้ยังไงในเมื่อเราไม่ได้เป็นอรหันต์ ไม่ได้เป็นอนาคามี เรารู้ได้ไงว่าเขาควรจะเป็นยังไง

ถาม: คราวนี้แล้วเราควรจะทำอะไรยังไง คือมันยังมีข้อกังขา

ตอบ: ข้อกังขา ก็ดูค่ะ ดูการประพฤติของเขา ดูการประพฤติ ดูการพูด ดูการตอบคำถาม ดูการอยู่ชีวิตของเขา ในชีวิตเขา เขาอยู่ เขาอยู่กับยังไง เขาอยู่แบบไหน ต้องใช้เวลานิดนึง เพราะว่าเราไม่สามารถจะบอกได้ว่าคนนี้เป็นหรือไม่เป็น ถ้าเราไม่ได้เป็น อีกอย่างหนึ่งคือว่า อยู่ที่ว่าคนที่รับรองเขาคือใคร สมมติว่าหลวงพ่อบรรองลาวัลย์ว่าเป็นโสดาบัน หลวงพ่อดับขันธไป หลวงพ่อเป็นพระอริยเจ้า หลวงพ่อเป็นพระอรหันต์ เพราะฉะนั้นมันทำให้เราเชื่อได้ว่า คนที่หลวงพ่อบรรองจะต้องจริง

ถาม: อย่างสมมติว่าหลวงพ่อบรรองเป็นอรหันต์รับรองคนที่เป็นโสดาบัน อาจจะเป็นสิ่งที่อาจจะดูง่าย เพราะท่านเป็นอรหันต์แล้ว หากโสดาบันรับรองโสดาบัน หรือว่าอนาคามีรับรองโสดาบัน หรือสภิกาคามีรับรองโสดาบัน มันมีโอกาสพลาดได้ไหม

ตอบ: มี แต่น้อย

ถาม: จะพลาดยังไง

ตอบ: จะพลาดก็ต่อเมื่อคนที่พูดให้ฟัง สมมติว่ามันมีสองอย่างคือ รู้ด้วยญาณ อนาคตามีหรืออรหัตต์จะมีญาณ จะรู้ว่าคนนี้อยู่ตรงไหน ๆ รู้เอง หรือบางอรหัตต์ บางอนาคตามีก็แห้งแล้ง ไม่สามารถจะรู้ได้โดยญาณ เขาก็จะสามารถรู้ได้โดยการเจรจาคือการคุย คุยเรื่องอุบาย คุยเรื่องที่เราเห็น คุยเรื่องที่เรา รู้ แต่ครั้งที่รู้จะต้องมีอุบายรองรับว่าคุณจบอันนี้ด้วยอุบายใด อย่างหลงตาบับบอกว่าท่านจบเรื่องเช็กชี่นี่นะ

ถาม: เรื่องกาม

ตอบ: เรื่องกามคุณ เรื่องกามราคะ ท่านบอกว่าท่านจบเรียบร้อยแล้ว วันหนึ่ง ท่านถามตัวเองว่า เอ๊ะ... เราจบด้วยอุบายใด เมื่อไหร่ ท่านว่ามันไม่มีคำตอบเลย ท่านก็เลยต้องกลับมาตรวจสอบอันนี้ใหม่ กลับมาเช็กใหม่ว่าท่านไม่มีอุบายรับรองเลย ก็เลยเอาสภาวะขึ้นมาใหม่ ปรากฏว่า มันยังอยู่ ไม่ได้ตายไปไหนเลย

ถาม: แล้วถ้าสมมติว่าคนที่บอกว่าเขาเป็นโสดาบัน แต่ว่าพอถามว่ามีอุบายใหม่ มี แต่พอถามว่าแล้วความเห็นผิดที่เปลี่ยนเป็นถูกคืออะไร แล้วไม่ชัดเจน เป็นไปได้ไหมว่าเขาไม่ได้เป็นโสดาบัน

ตอบ: มันบอกไม่ได้นะ บางทีสิ่งที่เขาอธิบายยังไม่ถูกต้อง ใช้เวลานานกว่าเขาจะรู้ว่าสิ่งที่เขาเห็น สิ่งที่เขาเป็น คืออะไรแน่ ๆ บางทีมันก็ใช้เวลานานมาก

ถาม: คือมีอุบายแต่ไม่เข้าใจ หรือไม่สามารถอธิบายอุบายนั้น

ตอบ: อธิบายไม่ออก เพราะฉะนั้นดีที่สุดคือว่าไม่ไปรับรองใคร ไม่ไปเห็น ว่าใครเป็นใคร คือเราพูดรู้เรื่องก็พอ แต่ว่าเราจะบอกว่าคนนั้นเป็น นี้ คนนี้เป็นนั้น ไม่ควรพูด เพราะว่าเราบอกไม่ได้ ไปรับรองใครไม่ได้หรอก เขาต้องรับรองตัวเองว่าตัวเองเห็นอะไร คิดอะไร

ถาม: แม่เคยเจอไหมคะ คนที่บอกว่าตัวเองเป็นโสดาบันบอกว่าเป็นอัน นั้นอันนี้ แล้วในที่สุดการกระทำของเขาบอกว่าไม่ใช่ หรือว่าคำพูด เขา เจรจากับเขาแล้วมันไม่ใช่

ตอบ: ไม่รู้สิ ก็ไม่เคยเห็นนะ แต่ที่เห็น ๆ อยู่ก็คือว่าคนที่ตีตัวเองไม่ได้ ว่าตัวเองไม่ได้ คือไม่มีความผิดอะไรที่จะมาพูดได้เลย ว่าตัวเองผิดอะไร บ้าง อันนั้นแม่สงสัย

ถาม: แล้วถ้าสมมติว่าคนเข้าใจอย่างขั้นต้น ๆ ไซ้ใหม่ หลวงพ่อทูลจะเน้น เรื่องตนและของของตน แล้วก็ธาตุ ๔ แล้วถ้าเข้าใจธาตุ ๔ อย่างลึก ซึ้ง มันพอไหมที่จะเป็นโสดาบันได้

ตอบ: ก็พอนะ ถ้าตามปริยัตินะ ก็คือว่าเขาบอกว่าโสดาบันมีตั้งสามขั้นหรือ เจ็ดขั้น ไม่รู้ด้วยซ้ำ คือขั้นฉวิณาก็เพียงแค่ว่า รักษาศีล ๕ ครบเลย ตอนนั้น พอหลังจากที่รู้ เป็นแค่นั้นก็มี เป็นฉวิณามากก็มี แม้กระทั่งว่าไม่ได้บรรลุธรรม แต่ว่าถือศีล ๕ ครบ ก็ยังเรียกว่าเป็นโสดาบันได้ เลย ถือได้ครบจริง ๆ นะ ก็มี

ถาม: คราวนี้ถ้าเรารู้ตัวว่าเราเข้าโสตถาบันได้แล้ว ขึ้นหยาบหรือขึ้นละเอียด ก็ตาม แล้วเราวางใจได้ไหมว่า สมมติว่าอายุมากแล้วชาตินี้ แล้วเราเข้าโสตถาบันได้ แล้วเรารู้สึกเหมือนกับว่าปัญญามันไม่น่าพอที่จะขยับไปเป็นสภิกาคามีหรืออนาคามีในชาตินี้ เราวางใจได้ไหมว่าจะเกิดมาอีกเพื่อที่จะเสร็จตรงนี้ คือเราไม่ต้องพยายามตรงนี้แล้ว ปล่อยมันเถอะ

ตอบ: ก็มีคนทำแบบนั้นมากมาย มันก็น่าจะวางใจได้ชั้นหนึ่ง คือว่ารับรองได้ว่า คุณเกิดเป็นมนุษย์แน่นอน เกิดในที่ที่พ่อแม่เป็นพุทธ แล้วก็จะได้เกิดในที่ที่ดี บางคนก็ต้องการเพียงแค่นั้น พร้อมทั้งจะกลับมาอีกหกครั้ง บางคน หลาย ๆ คนด้วยต้องการเพียงแค่นั้น คือรับรอง เขายังอยากมาเกิดอยู่อีกไง ก็ช่วยไม่ได้ บางคนก็ไปเกิดบนสวรรค์เลยก็สุขสบาย ก็ไปจบกันที่นั่น ยังอยากจะสุขสบายอยู่อีก มันก็มี

ถาม: ก็คือถ้าแน่ใจว่าเข้ากระแสแล้วก็วางใจได้

ตอบ: สบายใจได้ แต่ว่าขอให้เข้าจริงเถอะ อย่าคิดว่าตัวเองเข้า แล้วปรากฏว่ายังห้อยต้องแต่งอยู่อย่างนั้น หวาดเสียว

ถาม-ตอบ

๒๕

เริ่มปฏิบัติธรรมสายปัญญา

ถาม: สายสมาธิจะมีขั้นตอนให้เยอะมาก เริ่มต้นคือให้นั่งทำนี้ หายใจเข้า หายใจออก ให้พุทธโธ หรือจะให้พิจารณาอะไรต่าง ๆ คราวนี้ในสายปัญญาขั้นเริ่มต้นของเรา ให้ทำแบบไหนคะ

ตอบ: ปัญญาเธอ ที่แม่เริ่มต้นมาทางปัญญา คือให้สังเกตความรู้สึกของตัวเอง แม่จะวัดเอาตรงหัวใจของเราว่า เหมือนเป็นเข็มที่ตั้งตรงอยู่ ถ้ามันกระดิก จะกระดิกไปทางไหนก็ตาม คือ ด้านขอบใจจังเลย หรือว่าด้านทำไมเกลียดจังเลย หรือว่ารำคาญจังเลย หรือหงุดหงิดจังเลย เรื่องอะไรก็ตามแม่จะถือว่าตรงนี้ผิดปกติแล้ว ถ้าผิดปกติแล้ว ต้องมีที่มาที่ไป อันนี้คือการเริ่มต้นทางสายปัญญาของแม่ จะสังเกตตัวเองก่อน

แม่ตั้งสูตรให้ตัวเองว่า หลังจากที่เราเห็นว่าเข้มนั้กระดิกแล้ว มันกระดิกไปทางใดทางหนึ่ง มีความสุขเกินเหตุก็ตาม ดีใจเกินเหตุก็ตาม หรือเสียใจ หรือกังวลอะไรก็ตาม แม่จะจับตรงนี้ เมื่อจับตรงนี้ได้แม่จะลงมาดูตรงนี้ว่า แม่จะตั้งสูตรว่า ถ้าเข้มนั้กระดิกแล้ว แม้นี้แหละเห็นผิด แม้นี้แหละคิดผิด มันต้องมีอะไรผิดสักอย่างหนึ่งที่ทำให้เข้มนั้กระดิก เพราะฉะนั้นหลังจากที่เราเข้ามาดูตัวเราว่าตัวเราทำอะไรผิด เราคิดอะไรผิดอาจจะไม่ผิดทางโลก ไม่ผิดตามปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น แต่ว่าเรากำลังเห็นอะไรผิด ตรงนี้ แม่จะเริ่มต้นจากตรงนี้ แล้วหลังจากนั้นจับไม่เที่ยง

ไม่เที่ยงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในสายปัญญา จะเรียกว่าสายปัญญาอย่างเดียวไม่ได้หรอก พูดถึงว่าลูกศิษย์พระพุทธเจ้าจะต้องรู้จักไม่เที่ยง ไม่เที่ยงคลุมจักรวาล คลุมทั้งสามโลก เพราะฉะนั้น เมื่อเรา ๑. จับเข้มนั้กระดิกในใจ ก็คือความรู้สึกของเรากระดิกแล้ว ไปทางไหนแล้วไม่พอใจอย่างมาก หรือพอใจอย่างมาก นิดหน่อยก็ตาม ๒. เราคิดผิดยังไง เราเห็นผิดยังไง เห็นผิดคือมันเที่ยง เราคิดว่ามันควรจะเป็นอย่างนั้น ๆ

ถาม: เห็นผิดจากความเป็นจริง

ตอบ: เห็นผิดจากความเป็นจริง ความเป็นจริงคือทุกอย่างบนโลกใบนี้ไม่เที่ยง ถือเป็นภฎกตึกา คือขอให้ถือเป็นปริยัติ ขอให้ถือเป็นว่าเชื่อหรือไม่เชื่อ ก็เชื่อไว้ก่อน พระพุทธเจ้าสอนว่าทุกอย่างในโลกไม่เที่ยง

อะไร ๆ ไม่เที่ยง เพราะฉะนั้นเราก็เชื่อไว้ก่อน คือก่อนที่จะปฏิบัติเชื่อไว้ก่อน เมื่อเราตั้งหลักสูตรของเราได้ว่า เข็มกระดิกบีบ โอเค ฉันทผิต ผิตตรงไหน คือผิตตรงที่เห็นว่ามันเที่ยง ซึ่งพระพุทธเจ้าบอกว่ามันไม่เที่ยง จากนั้นเราก็มาควานหา นี่คือการเริ่มต้นของแม่ทางสายปัญญา แล้วก็ข้อมูลต่าง ๆ จะมาจากเรากับธุรกิจที่เราทำ หรือว่ากับลูกน้อง หรือกับเจ้านาย หรือกับสามีภรรยา หรือกับลูก หรือกับอะไรก็ตามที่เราสัมผัสสัมพันธ์ด้วย พูดด้วย หรือว่าแค่ไม่พูด แค่การมองตา หรือว่าอะไรก็ตามที่ทำให้เรารู้สึกหมั่นไส้ หรือว่าโกรธจ้ง หรือทำให้เหงา ๆ เป็นอารมณ์ไหนก็ตาม ที่เรารู้สึกว่ามันไม่ปกติ อารมณ์ปกติของมนุษย์ควรจะเป็นเฉย ๆ ไม่ใช่เฉย ๆ แบบไม่มีความสุข มันคือเฉยแบบมีสติ เฉยแบบรับรู้ตัวทั่วพร้อม แต่ถ้าเราไปทางแบบตีใจจ้งเลยทั้งวัน หรือหงุดหงิด หรืออะไรก็ตาม พวกนี้ไม่ปกติ แสดงว่าเรากำลังหยุดนิ่งอยู่ตรงที่ใดที่หนึ่ง เห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่ามันควรจะเป็นแบบนี้ แต่มันไม่เป็น ทางปัญญาเริ่มต้นจากตรงนี้ สำหรับแม่เริ่มต้นจากไม่เที่ยง แต่เราเห็นว่ามันเที่ยง

ถาม-ตอบ ๒๒ การขอโทษ

ถาม: พอเราเริ่มปฏิบัติธรรมแล้ว เราจะรู้สึกเหมือนกับว่าสิ่งที่เราเคยทำในอดีต สิ่งที่เราเคยพูดเคยมีประสบการณ์อะไรที่เราเคยทำกับคนอื่น เราจะรู้สึกผิด บางทีเราก็คิดว่าถ้ามีโอกาสก็อยากขอโทษเขา หรือว่าจะโทรศัพท์ไปหาเขาแล้วขอโทษเขาดี แม้คิดว่าควรไหมคะ

ตอบ: พูดถึงข้อที่ว่าเราควรขอโทษหรือไม่ควรขอโทษ หรือว่าสำนึกผิด คำถามเมื่อครูมีสองอัน คือว่าอันหนึ่งว่าเราสมควรไหมที่จะรู้สึกผิดกับสิ่งที่เราเพิ่งค้นเจอว่าตัวเองทำไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ จริง ๆ แล้วสิ่งที่ไม่ได้อยู่กับตัวเรามาตลอดนั่นแหละ เพียงแต่ว่าเราไม่เคยรู้ เราไม่เคยเห็น ตอนนี่เราปฏิบัติธรรม เราเห็นแล้วว่าเราทำผิด เราเป็นคนโลก หรือเราเป็นคนหาเรื่องคนก่อน หรืออะไรอย่างนี้ พอเรารู้แล้วเราก็อหุด เราไม่ทำอีกก็เท่านั้น อันนั้นไม่ควรจะเสียใจ เพราะฉะนั้น

มันจะโยงไปถึงที่ว่า ทำไมเราถึงควรขอโทษและไม่ควรขอโทษ บางทีขอโทษมันก็เป็นโทษ เขาไม่ได้รู้เลยว่าเราคิดยังไงกับเขา หรือว่าเรากำลังรู้สึกเสียอกเสียใจ เขาไม่รู้เรื่องอะไรกับเราเลย เพราะฉะนั้น การที่เราจะไปบอกเขา ไปรื้อฟื้นขึ้นมาอีก มันจะทำให้เกิดปัญหาได้ มันมีหลาย ๆ กรณีเหมือนกันที่ไม่ควรขอโทษเลย แต่ก็จะมีเหมือนกันว่า บางครั้งเขาอาจจะรู้สึกเจ็บช้ำมากกับการกระทำของเรา ถ้าเป็นไปได้ ถ้าเรารู้ว่าการขอโทษของเราจะทำให้เขารู้สึกดีขึ้น เราก็อาจต้องทำ แต่ส่วนใหญ่แล้วการขอโทษธรรมดา ๆ ไม่ควร มันจะสร้างโทษมากกว่าประโยชน์

ถาม: อย่างเช่น

ตอบ: อย่างเช่น เราเคยคิดต่อเขาไม่ตี ว่าเขาเอาเปรียบ คนที่อยู่ด้วยกันเอาเปรียบ แล้วก็สกปรก ไม่เก็บถ้วยกาแฟหรืออะไรของตัวเอง พอเราปฏิบัติไป พิจารณาธรรมไป จนเราเห็นว่า ลักษณะของใครของมัน เขาก็ไม่ได้ทำแบบนี้ตลอด แต่ว่าเราไปเพ่งเล็งเห็นว่า เราทำตลอดเลยความสะอาด แต่เขาไม่ทำ ถ้าเราเพ่งเล็งจุดนี้บ่อย ๆ แล้วมันทำให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่ละเทะทิ้งของรกร้าน พอเรารู้ตัวแล้วว่าเราเองก็ทำบ้างบางครั้ง เขาเองก็ทำ อาจจะบ่อยแต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกครั้ง พอเรารู้ตัวแบบนี้แล้ว เราจะไปบอกเขาว่า ฉันเคยคิดกับเธอแบบนี้ ฉันขอโทษนะ อันนี้ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพียงแต่ว่าเมื่อเรารู้สึกผิด สิ่งที่เราจะทำหลังจากนั้นคือจะไม่เพ่งโทษเขาอีก แล้วเราก็กทำในส่วน

ของเราเท่านั้นจบ แต่ถ้าเรายังตามไปขอโทษ ไปรื้อฟื้น ไปบอกเขา ว่าเราคิดยังไงกับเขา มีโทษแน่นอน เขาจะบอกได้ว่า อ้อ แกคิดอย่างนี้กับฉันตลอดมาหรือ แล้วก็จะมีนตึงต่อกัน ความเป็นเพื่อนกันก็จะเสียหายไป

ถาม: แล้วถ้าสมมติว่าเราตัดสินใจว่าจะไม่ขอโทษเขา เพราะจะมีโทษมากกว่าที่จะมีประโยชน์ แต่ว่าความรู้สึกผิดที่อยู่ในใจเรามันไม่หายไปไหน คิดยังไงก็ยังคงคิดว่า ไม่น่าเลย เราทำอย่างนี้แล้วเสียหายจิงเลย มันเสียหาย มันเสียเรา แล้วจะเอาความรู้สึกผิดนี้ออกจากใจยังไง

ตอบ: ปกติที่แม่ท่านะ การที่จะไปขอโทษส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องหนักหนาสาหัส แล้วทำให้คนขาดความมั่นใจไป เราจะขอโทษก็เหมือนกับยังไม่มีโอกาส แม้จะทำก็คือว่า เขียนลงในสมุดบันทึก สารภาพกับสมุดบันทึก มันก็ทำให้รู้สึกดีขึ้นเหมือนกัน จะเขียนลงไปว่าเราทำอะไรไปบ้าง แต่จิง ๆ ก็พิจารณาต่อได้เหมือนกันว่าคนเราเกิดมาบนโลกใบนี้ การที่จะไม่ทำร้ายกันไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมมันเป็นไปได้ยากเหลือเกิน มันมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง มีอยู่ตลอดเวลา หายใจกระทบกันก็ยังคงเป็นเรื่องได้เลย เพราะฉะนั้นถ้ายังรู้สึกผิดอยู่อย่างนี้ เราอาจต้องพิจารณาต่อไปอีกสักนิด แสดงว่าเราอาจพิจารณายังไม่สุด ถ้าสุดแล้วจิง ๆ เราจะรู้สึกผิด แต่ไม่ผิดถึงขนาดทุกข์ทรมาน ไม่ผิดถึงขนาดต้องไปอ้อนวอนขอขมาขอโทษจากเขา ถ้าพิจารณาจิง ๆ เราหันหลังแล้ว เราจะเห็นว่าแพร์ แพร์แล้วนี้ ก็ไม่ใช่เราฝ่ายเดียวที่เป็น

ฝ่ายทำเขา เขาก็ต้องมีส่วนที่ทำให้เรากระทำแบบนี้ด้วยเหมือนกัน แต่ว่าหลังจากที่เราพิจารณาแล้ว เพราะว่าทางฝ่ายปัญญาเราจะเอาเข้าหาตัว เราจะเอาเข้าหาว่าเราเป็นคนทำ เราเป็นคนผิด ในที่นี้มันก็จริง ก็ผิดจริง ผิดในส่วนของเรา แต่ในส่วนที่เขาทำให้เราต้องทำแบบนั้นมันก็มี อันนี้คือว่าพิจารณาต่อให้จบ

ถาม-ตอบ ๒๗

พิธีในศาสนาพุทธ

ถาม: แม่คะ มีคนไทยเขาชอบบอกว่าตอนคนเอาพวงมาลัยมาถวายพระ เราไม่ควรจะดมพวงมาลัยพวกนี้ ทำไมคะ ดอกไม้มันหอม มันมีไว้ให้ดมไม่ใช่เหรอ

ตอบ: ฝรั่งเขาก็ดมแล้วเขาก็เอาไปถวาย เขาก็ไม่ได้เป็นอะไรเลยนะ มันอยู่ตรงที่ใจเราคิดมากกว่าว่า เราดมแล้วจมูกจะแหว่ง จะอะไรต่ออะไร เป็นเรื่องที่เขาข่มเขายู่กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ จริง ๆ แล้วมันอยู่ตรงแค่ว่าของที่เราจะไปถวายพระ พระหมายถึงผู้ที่เรานับถือเป็นของสูง เพราะฉะนั้นการที่สอนมาแบบนี้แทนที่จะบอกกันให้รู้ตรง ๆ กันไปเลยว่า เราเอาของที่จะไปถวายของสูงควรเป็นของที่บริสุทธิ์ เป็นของที่ดี อย่างกับอาหารต้องเป็นอาหารที่เราทำเสร็จใหม่ ๆ ร้อน ๆ คือไม่ใช่ว่าเป็นอาหารที่รับประทานเหลือ หรืออาหารที่แบ่งออกมาจาก

ที่รับประทานเสร็จแล้ว ความจริงทำให้เราเห็นว่าของที่เรাজะให้ผู้ที่เรานับถือ ของที่เรাজะให้คนที่เรารัก ควรจะเป็นของที่ใหม่ ที่ดี ที่เราถนอมรักษา เพราะฉะนั้นการที่เขาบอกว่า ตมก่อนแล้วเอาไปถวายพระมันไม่ได้ผิดอะไร แต่มันเหมือนกับว่า ถ้าเราไม่บอกคนไว้แบบนั้นว่าไม่ให้ตม หรือตมก่อนแล้วเอาไปถวายมันผิด ก็กลายเป็นว่าเขาจะไม่รู้ว่าจริง ๆ แล้วดอกไม้ที่จะเอาไปถวายพระควรจะเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์ สิ่งที่ยังไม่ได้ผ่านการใช้มาเลย อย่างการที่เราเอาไปตมก่อน เหมือนกับที่เราเอาไปใช้มาแล้วจึงเอาไปถวาย เราไม่นับถือสิ่งที่เรากราบไหว้คือพระพุทธรูป หรือสิ่งที่เรাজะเอาไปถวายแบบนั้นเหมือนกับเราไม่ได้นับถือเท่าที่ควร มันเป็นแบบนั้นเท่านั้นเอง

ถาม: ถ้าอย่างนั้นเรื่องที่ว่าอย่าเหยียดขาไปทางพระก็เหมือนกันใช่ไหม

ตอบ: เหมือนกัน มันไม่ได้ผิดว่าขาจะด้วน ไม่ได้ผิดว่าเราจะนอนหลับฝันร้ายอะไร ไม่ใช่ อันนั้นคือเขาสอนด้วยกุศโลบาย เขาหลอกเด็กให้เด็กเชื่อ ให้เด็กคือระวังไว้ก่อน จริง ๆ แล้วควรจะบอกกันด้วยเหตุด้วยผลนะ แต่ว่าการแจกแจงเหตุผลทุกครั้งคงจะลำบาก เขาก็เลยใช้วิธีแบบนั้น อย่างเรื่องหลอกบอกว่าแมวดำเป็นผี คือการขู่บังคับไว้ก่อนจริง ๆ การที่ไม่ให้เหยียดเท้าไป ทางพระพุทธรูปก็คือว่าเขาถือว่าเท้าเป็นของต่ำ เหมือนกับเราไม่เคารพสิ่งที่เรากราบไหว้ เราเวลานอนเหยียดเท้าไป เวลาเข้ามา มากกราบไหว้ มันเป็นเรื่องที่ขัดกัน เขาเลยสั่งสอนมาแบบนี้ว่าไม่ควรทำ

ถาม: แล้วที่เขาบอกว่าควรจะบูชาพระด้วยรูปกับเทียน

ตอบ: ความจริงศาสนาพุทธไม่มีรูปกับเทียน ศาสนาพุทธจะมีเฉพาะมือสองข้าง สิบนิ้วพนมขึ้นมาเป็นดอกบัว ถวายแก่พระพุทธเจ้าเท่านั้น พระพุทธเจ้าต้องการเพียงแค่นั้น ตอนที่พระพุทธเจ้ามาเกิด ตอนนั้นก็มิศานาพราหมณ์ รูปกับเทียนเป็นของพราหมณ์ที่เขานับถือกันบูชาด้วยดอกไม้รูปหอมเทียนหอม อันนั้นคือของศาสนาทางพราหมณ์เขา แต่ว่าพอพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านไม่ได้เคยสั่งสอนเลยว่าจะต้องมีรูปเทียนดอกไม้ แต่ท่านก็ไม่ห้าม เพราะว่าตามธรรมเนียมเดิมของพวกพราหมณ์ เขาจะถวายอะไร เขาก็มาถวายท่าน ท่านก็ไม่ได้อำนาจ แต่ที่ท่านไม่ได้บอกว่าศาสนาพุทธจะต้องทำแบบนั้น ไม่มี ของท่านจริง ๆ ก็คือว่ามีแค่นิ้วพนมขึ้น แล้วก็มิถัมหัวลงกราบท่านเท่านั้นเอง ถือว่าท่านเป็นครูบาอาจารย์แล้วก็ปฏิบัติตาม มีอยู่แค่นั้น รูปเทียนพวกนี้มาก่อนแล้วและก็ยังทำกันอยู่จนถึงทุกวันนี้

ถาม: แล้วสมัยนี้เขาจะมีงาน อย่างสมมติว่างานคนตายแล้ว ก็ต้องไปสวดศพ หรือว่าคนซื้อบ้านใหม่ต้องมีงานขึ้นบ้านใหม่ หรือว่างานต่าง ๆ ที่เป็นประเพณีแล้ว แล้วถ้าอย่างนั้นพวกนี้ไม่ใช่ประเพณีพุทธหรือ

ตอบ: ไม่ใช่ ไม่ใช่เลยทั้งหมด พุทธไม่เชื่อสิ่งพวกนี้เลย แต่การทำแล้วทำให้สบายใจ ก็เหมือนที่พูดเมื่อกี้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ห้าม มันมีมาก่อนคือศาสนาพราหมณ์ นับถือพราหมณ์เขามีก่อน แม้กระทั่งเมือง

ไทยตอนนี้ที่ทุกปีจะต้องมีพิธีแรกนาขวัญพิธีทำนายว่าปีนี้ฝนจะเยอะไหม จะมีข้าวพอกไหม พวกนี้เป็นพิธีของพราหมณ์หมดเลย จริง ๆ แล้วพุทธไม่มี ไม่มีสิ่งพวกนี้เลย

ถาม: สรุปลแล้วการที่จะมีพิธีต่าง ๆ พวกนี้ ก็คือเพื่อความสบายใจของคนที่จัดพิธี

ตอบ: ความเชื่อ ความเชื่อต่อ ๆ กันมา ทำให้เราคิดว่านี่เป็นศาสนาพุทธด้วยซ้ำ แต่จริง ๆ ไม่ใช่ แต่ทำแล้วสบายใจก็ทำเถอะ ท่านไม่ได้ห้าม ตอนสมัยพระพุทธองค์อยู่ท่านก็ได้ห้าม

ถาม: ถ้าอย่างนั้น ถ้ามันเป็นแค่ความสบายใจของเรา สมมติเราจะทำพิธีอะไรก็ตาม ถ้าเราไม่มีรูปมียืนตามที่เขาบอกว่าต้องมี พวกนี้ก็ไม่สำคัญ

ตอบ: ไม่สำคัญ แต่ถ้ามันเป็นนามธรรมจนเกินไป ศาสนาพุทธเป็นนามธรรมจนเกินไปคือ ไม่มีเลยรูปเทียนดอกไม้บูชาอะไร ไม่มีเลย คนที่เคยทำมาโดยตลอดก็รู้สึกว่ามันขาด คือเรียกว่า มีอะไร มีเงื่อนไขมาแล้ว พอไม่ได้ทำก็รู้สึกว่ามันขาดอะไรไปสักอย่าง อย่างกับเวลา รับพระจะต้องมีการกรวดน้ำ มีน้ำจริง ๆ มาเทใส่มือ อันนั้นก็ไม่มีในพุทธศาสนา อันนั้นก็คือพราหมณ์ แต่พระพุทธเจ้าก็ได้ห้ามอีกนั่นแหละ ก็แปลกดี

ถาม: แต่มันแทบจะเป็นสิ่งที่ทำให้ศาสนาพอกอยู่ได้ตอนนี้ ก็คือคนที่ไม่ได้ปฏิบัติเต็มที่แต่มัววัดมาทำบุญ ทำไม เพราะมาทำสังฆทานต้องซื้อผ้า

เพื่อที่จะไปยกให้พระ ต้องเอาน้ำมากรวด ต้องซื้อรูปซื้อเทียนเครื่องสังฆทาน มันก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ศาสนาอยู่ได้ คือคนจำศาสนาพุทธต่อไปได้ก็เพราะว่าสิ่งพวกนี้ไม่ใช่เธอ

ตอบ: ใช่ จนแยกแยะกันไม่ออกเลยว่าอันไหนเป็นพุทธ อันไหนไม่ใช่ กลมกลืนกันไป ซึ่งก็บอกแต่แรกว่าพระพุทธรูปก็ไม่ได้ห้ามที่เขาเอาดอกไม้ธูปเทียนมาบูชาตั้งแต่แรก

ถาม: คือมันก็มีประโยชน์อยู่

ตอบ: มีหรือไม่ ก็ไม่รู้

ถาม: ไม่ใช่รูปเทียนมีประโยชน์ แต่ว่ามันเป็นเหมือนตัวแทน แทนใจคนที่อยากทำบุญ

ตอบ: เรียกว่าเป็นรูปธรรมที่เขาจับต้องได้ คนอยากให้เห็นในสิ่งที่จับต้องได้ คือเห็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้มันยังไม่พอ เขาอยากจะทำอะไรที่มันจับต้องได้ อย่างเช่น รูปเทียนจับต้องได้ ดอกไม้มีกลิ่นหอม

ถาม: แล้วให้พรต้องมีเสียง ไม่ใช่ทำให้ด้วยใจเฉย ๆ

ตอบ: ใช่

ถาม: เข้าเรื่องให้พระนะว่า เคยได้ยินจากคนไทยอีกว่า ถ้าพรเป็นภาษาที่เราฟังไม่ออกหรือสวดมนต์ในภาษาที่เราฟังไม่ออก คือเป็นภาษาบาลี จะได้บุญมากกว่าสวดเป็นภาษาของเราเอง แม้เคยได้ยินอย่างนี้ไหม

ตอบ: ไม่เคย แต่ถ้าสมมติว่าเราพูดไปมันเป็นความเข้าใจไม่ถ่องแท้ณะ เพราะว่าการให้พรเราฟังไม่ออกเลยมันจะขลังได้อย่างไร กับการให้พรในภาษาที่เราฟังได้ว่า อย่างบอกว่า “ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ฉันท ทานที่ท่านอุทิศให้แล้ว ณ บัดนี้ ย่อมส่งผลแก่ท่านและผู้ที่เกี่ยวข้องไปแล้ว” คือมันทำให้เราเข้าใจว่า อ้อ ท่านกำลังบอกว่าพรสิ่งนี้เราจะได้รับคือ “อายุ วรรณะ สุขะ พละ” ก็คือไม่ว่าจะ เป็นอายุยืนยาว แล้วก็ความสุขในชีวิต แล้วก็ให้มีคนรักมาก ๆ ไปถึงไหนก็ให้มีคนรักโดยทั่วไป มันไม่ดีกว่าคำพูดที่เราฟังไม่ออกหรือ

ถาม: แล้วถ้าอย่างนั้น พรมันให้กันได้จริง ๆ ไหม

ตอบ: พรให้ได้จริง ๆ ไหม แบ่งออกเป็นสองส่วนอีก คือส่วนว่าให้ได้จริงไหม คือพอเราได้ฟังแล้วชื่นใจ อันนี้เรารับ แสดงว่าเขาให้ได้จริงไหม จริง คือเรารับเลยว่า อย่างได้รับพรเขาบอกว่าให้เราอายุดีมีสุขให้อายุยืนยาว ให้เป็นเศรษฐี ให้ไปไหนไม่มีคนรังแก ให้มีแต่คนรักฟังแล้วชื่นใจ อันนี้เราได้ไปแล้ว แต่ส่วนที่สอง เป็นส่วนของผู้ให้ที่ว่า มีจะให้หรือเปล่า หรือเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า ตัวแทนของพระพุทธเจ้าก็อย่างนี้ แต่สำหรับผู้ให้ที่เป็นคนพาลที่ทำไม่ดี ไม่ถูกศีลธรรม แล้วมาให้พรเราก็เป็นส่วนนี้

ถาม: มีเรื่องที่บอกว่าพระที่ไปสวดศพให้ ศีลไม่ครบก็เลยไม่ได้บุญเต็มที่

ตอบ: ได้ แต่ว่าได้ไม่เต็มที่ ก็มีพูดกันในพระไตรปิฎกหรือในที่หลวงพ่อกุหลุกก็มี ว่าถามพ่อของหลวงพ่อกุหลุกว่าบุญที่ส่งไปให้ได้รับไหม ท่านบอก

ว่าได้แต่ว่าได้ไม่เต็มส่วน ถามว่าทำไมถึงได้ไม่เต็มส่วน พระที่มาสวด
ศีลไม่ครบ คืออันนั้นก็เป็นเรื่องเล่าซึ่งก็เชื่อถือได้เพราะพระอรหันต์
เล่า ที่นี้เราก็มาคูว่าส่วนของผู้ให้ เรียกว่าเป็นตัวแทนของศาสนาพุทธ
อันนั้นเราได้อยู่แล้ว แต่ว่าเต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่เท่านั้น

ถาม: ถ้าอย่างนั้นจะเทียบเหมือนกับว่า อย่างสมมติว่าขับรถออกไปจาก
บ้านแล้วเพื่อนบอกว่าขับรถดี ๆ นะ อย่างนั้น ก็คือพรอันหนึ่งที่เขา
ให้กันใหม่

ตอบ: มันทำให้เรามีสตินะ คือเราฟังจนชินว่าขับรถปลอดภัยนะลูก หรือ
ว่าคุณพระรักษานะลูก เหมือนกับว่าเราได้พร ทำให้เราอุ่นใจว่าคน
นี้มีพระไปด้วย เรามีพระไปด้วยนะ หรือว่าอย่างน้อยคนที่ให้พรมา
นี้เป็นห่วง ต้องการให้เราดูแลตัวเองให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นการจะทำ
อะไรบางอย่างมันจะสะดุดว่า เออ เรากำลังขับรถไม่ดี มันก็แค่เตือนสติ
กันเท่านั้น

ถาม: ถ้าสมมติพระอรหันต์บอกว่าขับรถดี ๆ นะ แล้วเราขับออกไปแล้วไป
มีอุบัติเหตุ เราก็โทษพระอรหันต์ไม่ได้ว่า โอโห ขนาดเป็นพระอรหันต์
ศีลก็ครบแล้ว ยังให้พรไม่ศักดิ์สิทธิ์อีก

ตอบ: การให้พรจะว่าศักดิ์สิทธิ์หรือไม่ศักดิ์สิทธิ์ไม่ได้อยู่ที่คนให้ คือส่วนหนึ่ง
อยู่ที่คนให้จริง คือถ้าเรารักและนับถือคนที่ให้ ก็ทำให้เราตั้งสติมันว่า
โอ ท่านบอกอย่างนี้ เราก็ตั้งสติมัน อีกส่วนหนึ่งคือส่วนของเราเองด้วย
ที่เราเข้าใจในสิ่งที่ท่านบอกใหม่ว่าขับรถดี ๆ นะ ขับรถตั้งใจนะ โอเค

ไม่ใช่ว่าขับรถแล้วเข้าสมาธิไปด้วยก็ไม่ใช่ ก็คือว่าเราขับรถช่วงสั้น ๆ หรือช่วงยาวนี้เราก็ตั้งใจทำตรงนี้ให้มันดีก็เท่านั้น

ถาม: แต่ยังไงก็ตามมันคือกรรมของเราอยู่ที่ว่าจะไปเจอหรือไม่เจออะไรต่าง ๆ ทั้งดีทั้งไม่ดี คือถ้าดีเราก็จะบอกว่า ให้เครดิตให้พระหมดเลยก็ได้ว่า โอ้โห พระให้พรสุดยอดวันนั้นตั้งเค้ารูปแล้วก็ให้บทยาวด้วย วันนั้นพอฉันออกไปจากวัดปุ๊บ ได้งานใหม่เลย จะบอกว่า เป็นเพราะว่าพระให้พรดี

ตอบ: มันประจวบกันมากกว่าว่า มันก็มีสิทธิ์เป็นไปได้ด้วยนะ ว่าการให้พรนั้นทำให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น คือสมมติว่าเราค้างหนี้เขาอยู่ ขาดอยู่ห้าสิบล้านห้าสิบล้าน หรือขาดอีกสักร้อยนี่อย่างนี้ พอดีผู้ที่ให้ ให้ไปครบ เรามาทำวันนี้มันครบ ออกไปถึงปั๊บ เราก็เสวยสิ่งที่ดีได้เลย ไม่อย่างนั้นเราก็ยังต้องจ่ายเงินร้อยนี่ก่อนถึงจะเสวยได้ มันก็มีส่วนนะของพวกนี้บอกว่าไม่มีเลยก็ได้ แต่ว่าจริง ๆ แล้ว มันมีหลายอย่างที่เกี่ยวพันกัน มันไม่ใช่แต่ฝ่ายรับฝ่ายเดียว หรือฝ่ายให้ฝ่ายเดียว มันไม่ได้เป็นอย่างนั้นด้วย ยังมีกรรมของใครของแต่ละคนเกี่ยวข้องอีกด้วย เหมือนกับว่ามีคนมารับประกันให้ว่าคนนี่ดีจริงนะ คือมันหลายส่วน เราพูดให้มันชัดเจนไปเลยไม่ได้ว่าการรับพรดีหรือไม่ดี ได้หรือไม่ได้มันพูดยาก

ถาม-ตอบ ๒๘ เลือกให้ดี

ถาม: แม่เคยเล่าให้ฟังว่า มีคนมาปรึกษาแม่เรื่องผี เรื่องมันยังงัยหรือ

ตอบ: ผู้หญิงคนไทยมีสามีเป็นคนเยอรมัน เขาโทรมาถาม บอกว่า เขามีอะพาร์ตเมนต์ให้เช่า พอเขาไปตรวจอะพาร์ตเมนต์นั้น ไปทำความสะอาดสะอาดตอนคนเช่าออกไปทำความสะอาดแล้วผลอกลับไป เขาบอกว่ามีผู้ชายมานอนด้วย เขามีความสุขมาก เขาก็เลยไม่ได้ให้เช่าห้องนั้น และเจ้าตัวได้ย้ายเข้าไปอยู่เอง อยู่กับผี เขาก็ไม่ยอมให้สามีอยู่ด้วย ไม่ยอมให้สามีนอนด้วย อยากจะอยู่แต่กับผี เขาโทรมาบอกสามีจะหย่า โทรมาถามว่าจะทำยังไงดี มาปรึกษา แม่ก็ถามเขา บอกว่าการที่จะอยู่กับคนดี ๆ ด้วยกัน ก็กับการที่จะอยู่กับผี ภพภูมิมันต่างกันนะ อยู่กับผีมีลูกก็ไม่ได้ ไปไหนกลางวันด้วยกันไม่ได้ จะได้ก็เฉพาะเวลาตอนนอน มันจะมีอะไรดีตรงไหน คือเรากำลังคิดอะไรอยู่ เรากำลัง

คิดว่าเราทำอะไรได้ไม่เหมือนคนอื่น แล้วที่ไม่เหมือนคนอื่นมันดีหรือไม่ดี การที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ไม่ใช่ง่ายนะ ถ้าเราไปติดอยู่กับวิญญาณแบบนั้น ตายไปเราก็ไปอยู่กับเขา แบบนั้นโอกาสที่จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก มันจะยากมากไหม แม่เล่าให้ฟังถึงละครเรื่องหนึ่ง นาคราชผู้ชายเป็นงู เขาก็จะเสกโน่นแปลงนี่ได้ แปลงร่างมาเป็นผู้ชายที่หล่อหอม อะไร ๆ ดีสารพัดเลย คือเขาอยู่เป็นงูมานาน มีฤทธิ์เดชมาก แล้วมาอยู่กับผู้หญิง ผู้หญิงก็รู้ว่าผู้ชายเป็นงู แล้วก็ยอมที่จะตายเพื่อที่จะไปเป็นงูตัวเมียเพื่อที่จะอยู่กับงูตัวนั้น แม่บอกว่ามันเป็นสิ่งที่โง่มากกว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์มันยากแสนยาก แต่คุณอยากจะไปเป็นงู รักที่จะเป็นงู เป็นงูมันธรรมดา คุณไม่มีตู้เย็นเก็บอาหารและคุณไม่มีบ้านที่จะคุ้มภัย มีแต่ถ้าให้อยู่และต้องหนีสัตว์อื่น สัตว์อื่นทำร้ายคุณได้ คนเห็นคุณก็ฆ่าทันที แล้วคุณคิดว่าคุณมีฤทธิ์เดช แต่คนทำร้ายคุณได้ การเป็นคนกับงูอันไหนจะปลอดภัยกว่ากัน ให้คิดดี ๆ ผู้หญิงคนนั้นรู้สึกว่าจะคิดได้มั้ง ชายอะพาร์ตเมนต์ไป

ถาม: ทำให้คิดถึงเรื่องที่บางทีคนหลงรักพระ แม่จะให้คำแนะนำคล้ายกันไหมหรือว่าแม่จะว่ายังไง

ตอบ: ตอนที่อยู่ใต้น้ำเหลืองเหมือนเขามีอำนาจ ใครก็ไหวเขา ใครก็กราบเขาใช้ไหม แล้วเขาก็ไม่ต้องไหวใคร เหมือนกับว่าเขาเหนือมนุษย์ แล้วพระก็เหมือนกับมีแต่สั่งสอน มีแต่นิ่ง ไม่เคยแสดงความโกรธให้เราเห็น ตวาดก็ไม่มี เพราะว่าวินัย เขาไม่ให้ทำโน่น ไม่ให้ทำนี่ เขาก็อยู่

ในวินัยบังคับตัวเองอยู่แบบนั้น แต่ว่าคุณคิดว่าถ้าเอาผ้าเหลืองออก เขาเป็นผู้ชายธรรมดา เขาจะเป็นอย่างนั้นอยู่ไหม ให้คิดถึงตรงนั้น คนชอบคิดว่าได้พระไปจะดี จริงอยู่อาจจะดีในแง่ที่ว่าเขาถูกวินัยกดเอาไว้ แต่เขาจะเป็นผู้ชายที่เฉื่อยชามาก อะไรเขาก็จะไม่ช่วย คนเคยถูกถวายอาหารมาตลอด เรียกว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต้องประเคนหมด ประเคนในที่นี้คือยกให้ เพราะฉะนั้นคนคนนี้ไม่เคยต้องขอ ทุกคนจะยกให้ ถ้าคุณได้คนคนนี้มาเป็นสามเณรต้องประเคนทุกอย่าง คิดดูเอา ประเคนทุกอย่าง คุณจะเอาผู้ชายคนนั้นมาไว้เพื่ออะไร มาช่วยเป็นพ่อของลูก ช่วยงานที่บ้าน เป็นพ่อบ้าน เป็นหัวหน้าบ้าน เป็นหัวหน้าบ้านที่ไม่ทำอะไรเลย ปล่อยให้คุณทำทุกอย่างอยู่คนเดียว แล้วประเคนให้เขา

ถาม: แต่ประเคนเสร็จก็ให้พรไป

ตอบ: เอาแต่พรพอไหม พอมาเป็นของคุณจริง ๆ แล้วคุณจะเห็นว่าคุณไม่น่าทำแบบนั้นเลย เสียคายน่าจะปล่อยให้เขาเป็นพระอยู่อย่างนั้น

ถาม: เคยมีบ้างไหมที่คนที่หลงรักพระ แล้วพระก็สึกออกมา แต่งงานมีลูก เขาเคยมาพูดให้แม่ฟังไหมว่า ชีวิตจริงเป็นยังไง

ตอบ: มี เป็นพระอยู่นานมาก เป็นพระมาตั้งแต่เด็ก แล้วมาเมืองนอก ได้ใบเขียว สึกออกมาผู้ใหญ่ขอให้แต่งงานกับผู้หญิงคนนี้ ตอนนี้นำไปร้านอาหารแล้วก็มึลคนหนึ่ง ผู้หญิงเจ็บข้างจนถึงคอแล้วตอนนี้ แบบพูดไม่ออกละนะ ทุกอย่างต้องทำเองหมดแล้วยังต้องประเคนให้พี่ด้วย

ลูกด้วย แล้วลูกก็ประหลาดมาก ลูกก็แบบว่าลูกเหมือนพ่อนะ พูดถึงไปแล้ว ลูกเหมือนพ่อมาก

ถาม: เพราะว่าเขายังมีส่วนที่เป็นพระอยู่

ตอบ: ยังเป็นพระอยู่โดยสมบูรณ์ เพียงแต่เอาผ้าเหลืองออกแค่นั้น แต่นิสัยใจคอแล้วยังเป็นพระอยู่ทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ทำอะไรเลย นั่งช่วยเก็บเงินให้ได้ แต่อย่างอื่นไม่ทำอะไรเลย ทุกอย่างเมียทำหมด ไม่ว่าจะในครัว ต้อนรับแขก เก็บเงิน ทำบัญชี ไปซื้อของทุกอย่างทำเองหมด คนนี้จะนั่งอยู่เฉย ๆ คอยให้กำลังใจ ทำอะไรก็ไม่เป็น

ถาม: ถ้าอย่างนั้นจะรักผี จะรักพระ จะรักใคร่ก็ตาม ก็คือสูตรเดิม

ตอบ: สูตรเดิม คือดูความจริง โทษ ภัย ดูโทษที่ตามมาด้วย ดูสิ่งที่จะตามมาคือเรียกว่าผลของมัน สิ่งที่จะตามมาด้วยกับสิ่งที่เราทำ มันไม่คุ้มค่ากัน กว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์ได้เราต้องเข้าคิว ต้องเข้าแถว นานเท่าไรก็ไม่รู้ แล้วพอได้มาเป็นมนุษย์แล้ว สิทธิของเราต่อไปคือจะได้มาเป็นมนุษย์อีก ถ้าเรายังทำดีอยู่ แต่ปรากฏว่าเราจะสละสิทธิของเราโดยที่ไปอยู่กับผี ไปอยู่กับงู ไปแต่งกับพระ หมดเลย กลับมาอีกคราวนี้ก็ต้องไปเป็นสัตว์ก่อน ไปเป็นอย่างอื่นอีกกว่าจะมาจับฉลากได้มายืนรอคิวจนเป็นคนไม่ใช่ง่าย เป็นคนแล้วยังมีบอกว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายอีกด้วย เป็นผู้ชายจะต้องเป็นหัวแถวหัวคิว คือเขาให้จับกันแค่นี้ ใครได้คิวก็คิว ๆ เป็นผู้ชายอยู่ตรงนี้ คุณยืนแถวตรงนั้น อีกก็คนไปเป็นผู้หญิง จะเป็นผู้หญิงมีสองประการ คือหนึ่ง ทำผิด

เป็นผู้ชายแล้วทำผิดศีลข้อสาม ต้องมาเกิดเป็นกะเทย แล้วก็มาเป็นผู้หญิงแน่นอน อีกอันหนึ่งก็คือสมัครใจมา คืออยากจะเป็นผู้หญิง อยากจะเป็นแม่คน อยากออกลูก จะมาเป็นผู้หญิง จะมาเป็นตัวเมีย

ถาม-ตอบ

๒๙

แผนที่ธรรม

ถาม: มีคนเขียนมาถามแม่ว่า เราจะหาทางเดิน ในทางเดินที่เราจะปฏิบัติ ไปถึงนิพพาน เราจะเอาอะไรมาเป็นแผนที่ของเรา

ตอบ: แผนที่ของการปฏิบัติ แม่คิดว่าง่าย ๆ เลย ยิ่งทำไปอัตโนมัติเราจะลดลงไปเรื่อย ๆ ยอมแพ้คนได้ง่ายขึ้น แต่ทำไมไม่เซ็งงั้นท้อ หมายถึงว่าเรามีเหตุมีผล มีหลักฐานทุกครั้งที่เดินไป จะมีหลักฐานว่า เราสามารถที่จะเลิกหยิ่งยโสตรงนี้ด้วยอุบายอะไร วันไหน หรือการพยายามต่อกัน เราจะทำลายมันด้วยเรื่องอะไร เมื่อไหร่ ตอนไหน กับใคร ที่เราได้สิ้นสุดเรื่องนี้นักัน สิ่งต่าง ๆ พวกนี้จะซึบบอกให้ได้ว่าเราเดินทางไม่ผิด แต่ถ้ายังทำยังมีอัตตาสูง ยิ่งทำยิ่งโหดร้ายกับคนที่อยู่ข้างเคียง อันนั้นเรียกว่าคงจะผิด ต้องสงสัยสักนิดแล้ว แต่ถ้าทำถูกต้องอัตโนมัติ

มันจะลด จะเข้ากับคนได้ง่ายขึ้น จะรู้สึกว่าย่น นุ่มนวลมันดีขึ้น อันนั้นน่าจะเป็นตัวบอกได้ว่าเราเดินทางไม่ผิด

ถาม: นี่คือในแง่ที่เราได้สัมผัสเองใช่ไหมคะ คือแบบที่เราสัมผัสกับตัวเรา

ตอบ: ค่ะ

ถาม: คราวนี้มันจะมีแผนที่แบบในพวกหนังสือ มันมีแบบอันนี้ เป็นหมวดห้า หมวดสี่ หมวดหก อะไรพวกอย่างนี้ มันมีอะไรพวกนี้ใหม่ที่บอกทางเดิน คือมันเหมือนเยอะมาก ไม่รู้จะดูอันไหนดี

ตอบ: ก็รู้ไว้ก็ไม่เสียหาย แต่ว่าจะเอาตามปริยัติมันก็ยากอยู่ แต่ว่าสังโยชน์เราพอที่จะเอามาเทียบได้บ้างว่าสังโยชน์ ๑๐ มีอะไรบ้าง คือเอาง่าย ๆ คือสังโยชน์ ๑๐ แล้วก็อายตนะ อายตนะไม่ค่อยได้ใช้ด้วยซ้ำ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่ามีอะไรบ้าง คือที่มันเรียบง่าย ไม่ใช่ว่าเป็นปริยัติที่ต้องไปท่องถึงว่า เจตสิกมีเท่าไร จิตมีเท่าไรดวง ไม่จำเป็น

ถาม: คือในความเห็นของแม่ก็คืออย่างที่หลวงพ่อนั้นตลอด ก็คือ อริยสัจ ๔

ตอบ: อริยสัจ ๔

ถาม: ไตรลักษณ์

ตอบ: แล้วก็เข้าไปไตรลักษณ์

ถาม: มรรค ๘

ตอบ: มรรค ๘ นี้ยังเพียงเอาข้อเดียวนะ ข้อแรก ข้อแรกข้อเดียวเลย คือ เรา รู้จักว่าสัมมาทิฐิข้อเดียว แล้วก็อะไรอีก

ถาม: สังโยชน์เมื่อไหร่

ตอบ: สังโยชน์ที่เอามาเทียบ

ถาม: แล้วกี่ขั้น ๕

ตอบ: ขั้น ๕ ก็คือรู้จักว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่าลักษณะของพวกนี้ทำงานยังไง

ถาม: แค่นี้ก็น่าจะพอ

ตอบ: ก็คิดว่าเหลือเฟือ แล้วก็ฉันทะ ก็ข้อเดียวข้อแรกอย่างนี้ เขาเรียกว่าอะไร อธิบาท ๔ ก็มีอยู่ข้อเดียวข้อแรก ที่จริงไม่จำเป็นต้องรู้ชื่อพวกนี้เลย เราก็เดินทางได้ แต่ถ้าเดินทางคนเดียวเราอาจจะต้องมีปริยัติบ้าง หลวงพ่อเคยบอกแม่ว่า ศึกษาปริยัติไว้บ้าง ตอนที่ปฏิบัติใหม่ ๆ แม่ก็ขี้ใจว่าศึกษาทำไม ท่านบอกว่าในอนาคตถ้าสมมติว่าเกิดมีใครมาทำทนายจะเอาปริยัติมาถาม เราจะต้องตอบได้ว่าสิ่งที่เราทำอยู่เข้ากับปริยัติข้อไหนเท่านั้น

ถาม: คือเหมือนกับว่าเราไม่ได้ปฏิบัติสะเปะสะปะ

ตอบ: ค่ะ

ถาม: แต่คือในทางที่เราปฏิบัติกันก็คือทำไปก่อน ทำไปก่อนแล้วค่อยมาดูว่ามันเข้าหัวข้อไหน

ตอบ: ค่ะ

ถาม: แต่ไม่ใช่ว่าทำเพื่อที่จะให้มันเข้าห้วงซ้ออย่างนั้นใช่ไหมคะ

ตอบ: ใช่ ถูกต้อง

ถาม-ตอบ

๓๐

เตรียมตาย

ถาม: มีคนถามว่า ก่อนที่จะตายหรือว่าระหว่างช่วงที่เขาจะตาย เขาควร
จะคิดแบบไหน คือคิดเรื่องดี ๆ ที่เขาได้ทำในชาตินี้ เรื่องผลปฏิบัติ
ของเขา หรือว่าเขาควรจะทำเรื่องอะไรดี

ตอบ: ตามปริยัติหรือว่าตามที่เขายก ๆ กันมาก็คงต้องเป็นอย่างนั้น คือให้
คิดทบทวนว่าเราทำอะไรดีบ้าง แต่ว่าเชื่อเถอะว่า ถ้าเราคิดว่าเรา
ทำอะไรดี ๆ เราจะคิดถึงเรื่องที่ไม่ดีตามมา เพราะฉะนั้นทำให้
เป็นปกติดีกว่า ทำให้ว่าง ทำให้ให้เป็นปกติ ให้รู้ว่าการตายไม่ใช่
สิ่งที่น่ากลัว แล้วเราก็ไม่รู้ด้วยว่าเราจะตาย ๆ มันจะตายจริงหรือ
เปล่า เพราะว่าการตายบางทีมันเหมือนกับแค่นอนหลับ ที่แม่เคย
ถูกรถชนแล้วตายไปหกชั่วโมง มันก็เป็นเหมือนกับว่านอนหลับไป
แล้วเบา ๆ ไม่เจ็บไม่ปวดเลย สบาย ๆ แบบนั้น แม่อยากจะทำเชื่อว่า

การตายจริง ๆ ก็จะไม่ต่างกัน เพราะฉะนั้นจะตายเวลาไหนยังไง จะเป็นอุบัติเหตุหรือเป็นอะไรก็ตาม อย่าไปคิดว่า การตายด้วยอุบัติเหตุ เป็นเพราะเราทำบาปมาอย่างโน้นอย่างนี้ ไม่จริง เราจะตายวิธีไหน ก็ได้หมด เพราะว่าวาระกรรมให้ผลตรงนั้นพอดี คุย ๆ อยู่ฟูบลงไป ตายเลยก็มี หรือบางคนตายประหลาด ๆ ก็มี บางคนนอนหลับก็ ตายไป สบาย ๆ ก็มี เพราะฉะนั้นอย่าไปคิดเรื่องการตายให้มากนัก เมื่อเวลามันมาถึงก็ไปก็แค่นั้นแหละ ก็เหมือนกับการเปลี่ยนบ้านหลัง ใหม่ เปลี่ยนรถคันใหม่ หรือการเดินทางไปอีกเมืองหนึ่งที่เราไม่เคยไป มันไม่ได้แตกต่างอะไรกันหรอกกับที่วักระเป่าแล้วก็ไปขึ้นเครื่องบิน หรือว่าย้ายจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่ง หรือซื้อรถคันใหม่แล้วก็ขับรถ คันใหม่ มันไม่ได้แตกต่างกัน สำคัญว่าอย่าไปปรุงแต่งก่อนว่าถ้าตาย ไปแล้วจะเป็นยังไง คนอยู่ข้างหลังจะเป็นอย่างไรอย่างนี้ เราอย่า ไปคิดตรงนั้นก็พอ หัดทำใจว่าง ๆ สบาย ๆ ก่อนหน้านั้นเราก็ได้ไล่ มาเยอะแล้วว่าเราทำอะไรบ้าง ทำบุญอะไรบ้างจนนับไม่หมด ถ้าคิดว่าต้องมาทำบุญ ต้องคิดถึงเรื่องพระเจ้าก็ดี ถ้าคิดได้ด้านเดียว แต่ พอเริ่มคิดอย่างนั้นปั๊บ แม่ก็กลัวว่าจะคิดอย่างอื่นตามมาด้วยว่า โอ แต่ตอนนั้นเราทำบุญแล้วเป็นอย่างนั้นอย่างนั้น คือ เราไปเถียงกับ คนโน้นคนนั้น มันอาจจะตามมา เพราะฉะนั้นทำให้สบาย ไม่ คิดอะไร ให้เบิกบาน แม้ว่าดีที่สุด

ถาม-ตอบ

๓๑

ควบคุม

ถาม: มีคนถามว่าตอนนี้เขาพิจารณาธรรมะ หัวข้ออะไรก็ตาม หรือว่าเรื่องอะไรก็ตาม เขาเห็นว่ามันมีแต่คำที่เขาพิจารณาที่จะบังคับสิ่งต่าง ๆ หรือว่าคน หรือว่าสถานการณ์ ในหัวข้อเรื่องการบังคับ เขาควรจะพิจารณาอย่างไรบ้าง

ตอบ: เอาอนิจจังใส่

ถาม: ยังไงคะ

ตอบ: เอาไม่เที่ยงใส่ในการควบคุม สิ่งที่เราจะควบคุมไม่ว่าจะเป็นคน หรือสัตว์ หรือสิ่งของ ดูซิว่ามันเที่ยงทุกครั้งที่ไหม จับหลักฐานว่า ทุกครั้งที่เขาเข้าไปบังคับแล้วมันเป็นไปตามนั้นหรือเปล่า ถ้าเป็น เป็นกี่ครั้ง ในจำนวนกี่ครั้งที่ทำ ไม่เที่ยงตัวเดียวเลย แล้วก็เห็นอาการทุกข์

ของเราแฝงอยู่ในนั้นทุกตอน เท่านั้นก็พอเพียงสำหรับเราที่ไม่อยาก
จะควบคุมอีกต่อไป

ถาม: คือให้รู้หลายเรื่องใหม่

ตอบ: ดูเรื่องเดียวหลัก ๆ ก็รู้แล้ว แต่ว่าดูหลายเรื่องมันจะได้หลักฐานที่ตี
ไม่หลุดว่า การที่เราอยากจะควบคุมความคิดของคนนี้ว่า เขาควรจะ
ดูซิว่าเราทำอะไรไว้ให้แบบนี้ ตั้งงานไว้ ตั้งหม้อไว้ แล้วทำไมเวลาที่มา
กินเขาถึงไม่ทำแบบที่เราตั้งไว้ให้ ทำไมเขาถึงไปเอาจานมาใส่แทนที่
จะเอาถ้วยที่เราวางไว้ให้ อันนี้ก็คือเราต้องการที่จะควบคุมเขาว่าเป็น
ไปตามแบบที่เราทำ ใช่ไหม หรือว่าเขากินอาหารเสร็จแล้ว เขาเอา
ของไว้ในอ่างล้างจาน แทนที่จะล้าง แล้วเศษอาหารก็เต็มอยู่ในอ่าง
อย่างนี้ อันนี้เราก็ไม่พอใจ ก็แสดงว่าเราต้องการควบคุมให้เขาล้าง
กลางคืนล้างซะ ถ้ากลางวันไม่เป็นไร ฉันเดินเข้าออกเดียวฉันทำให้
ได้ แต่พอกกลางคืนนี้เราคิดว่าเขาควรจะล้าง เพราะเรานอนแล้วตอน
นั้น เราก็ต้องการควบคุมเขา ถ้าพอเข้ามา มาเห็นบ๊ีบ เศษอาหารก็
อยู่ มดก็ไต่ ทำให้เราไม่พอใจ เราจะดูตรงนี้ว่าแล้วเราควบคุมเขา
ได้มากแค่ไหน เราต้องการควบคุมพฤติกรรมของเขา เรารู้ไหมว่า
ทำไมเขาถึงไม่ล้าง อาจจะมีบาดเจ็บมือ หรืออาจจะเหนื่อยมาก หรือ
คิดอย่างอื่นอยู่ หัวกำลังสับสนกับอย่างอื่นไม่สนใจกับสิ่งพวกนี้
ทั้ง ๆ ที่เขาเคยเป็นคนที่ทำถูกใจเรามาตลอด ทีนี้เราก็ดูได้ว่ามันเพียง
ขนาดนั้นเลยหรือ คนเคยทำก็จะทำตลอดหรือ มีกี่ครั้งที่เขาไม่ทำ

แล้วก็ติดตามหาสาเหตุก็ได้ คือคุยกับเขาดิ ๆ ก็ได้ว่าคุณไม่ได้ล้างจาน
เมื่อคืนนี้ ทำไมเหรอ ไม่ได้ถามเอาเรื่องนะ ถามจะเอาเก็บหลักฐาน
ที่เราควบคุมได้แค่นั้น เราจะเริ่มรู้ว่าเราควบคุมอะไรไม่ได้เลย แล้ว
ก็ทุกข์มากในการที่คอยติดตามอยู่แบบนั้น แค่อ่าไม่เที่ยงใส่เข้าไปก็
จะเห็นทุกข์ลอยขึ้นมา แค่นั้นก็เพียงพอแล้วสำหรับคนที่ชอบบังคับ
คนอื่น หรือสิ่งของรอบตัว

ถาม: ชนะได้ตัวเดียว

ตอบ: ชนะได้ตัวเดียวใช่ไหม แล้วต่อให้ออกมาเป็นแฝดเท่าไร ก็สเปิร์มตัวเดียวแล้วไปแตกหัวแตกหาง คิดดูซิว่ามันเป็นการแข่งขันมาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว แล้วดูซิว่าในโลกใบนี้มีอะไรที่ไม่แข่งขันกัน ไม่มี ผู้หญิงผู้ชายก็แข่งขันกัน กีฬา ทุกอย่างแข่งขันกัน ทำอะไรแข่งขันกันหมด

ถาม: ธรรมชาติยังแข่งขันเลย

ตอบ: อ้อฮี้ เพราะฉะนั้น ให้รู้ก่อนอื่นว่าสิ่งนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา มันจะไม่ธรรมดาก็ต่อเมื่อเราริษยาด้วย

ถาม: แล้วมันต่างกันยังไงคะ อิจฉากับริษยา

ตอบ: อิจฉาคือเราเปรียบเทียบแล้ว คือเราทุกคนมันเปรียบเทียบหมด ไม่มีข้อยกเว้น จะรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม แต่การที่เรารู้ตัวว่าเรามีอาการนี้เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเราจะได้หาทางสกัดมัน ทำยังไงกับมันก็ได้ที่จะทำให้มันดีขึ้น เลยมีงานทำ ทีนี้คนที่ เมื่อก็พูดว่าอะไรนะ พูดว่า

ถาม: ริษยา

ตอบ: ริษยานี้คือว่า จะทำร้ายเขาด้วย

ถาม: คืออิจฉา แล้วก็ลงมือ

ตอบ: อิจฉาแล้วลงมือคือริษยา มันแย่ แต่อิจฉาเฉย ๆ ไม่เป็นไร

ถาม: อิจฉาอยู่ในใจ

ตอบ: อัจฉา คือ เปรียบเทียบอยู่ในใจ เปรียบเทียบแล้วก็มีความรู้สึกอยู่ในใจว่า อู๋ย ทำไม่ไม่เก่ง อู๋ย ทำไม่เก่งจัง มันคือการเปรียบเทียบ อันนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องเกิดขึ้นธรรมดาของมนุษย์ของสัตว์

ถาม: เรื่องของการเปรียบเทียบ แล้วก็ตีค่า

ตอบ: ตีค่า มันเป็นเรื่องของมนุษย์ มันเป็นเรื่องของคนที่อยู่บนโลกใบนี้ แม้กระทั่งสัตว์ แต่ริษยานี้คือให้ร้าย ทำร้าย คือทำให้เขาไม่มีความสุข แย่งชิง คือการให้ร้ายต่าง ๆ สิ่งนั้นไม่ควรมี ถ้ามีมันจะร้ายมาก อันนั้นเราจะต้องแก้ไขทันที ส่วนอิจฉาธรรมดา ก็ปฏิบัติธรรมไปเรื่อย ๆ มันทำให้เห็นความคิดของตัวเองว่า ตัวเราไม่มีความสุขเพราะสิ่งนี้ การไม่มีความสุขมันคือทุกข์เรียบร้อยแล้ว เขาเรียกว่าโทษของการอิจฉา มันมีอาการเป็นแบบนี้ ๆ เราเห็นมันบ่อย ๆ เราจะเกิดความเบื่อหน่าย แล้วเราอยากจะปฏิบัติธรรมมากขึ้น คือสร้างอุปายอะไรให้กับตัวเอง มันจะทำให้เห็นว่าโทษของมันเป็นอย่างนี้ คือบางทีการอิจฉานี้มัน เขาเรียกว่ามันยังให้ผลดีด้วยนะ

ถาม: เป็นแรงกระตุ้น

ตอบ: เป็นแรงกระตุ้น ทำให้เราอยากทำ ทำให้เราทำดีขึ้น มันก็มี

ถาม: ไม่ใช่ว่ามันจะ

ตอบ: เลวซะหมด หรือไม่ดีซะหมด แต่ว่าจัดให้มันอยู่ในขอบเขต จัดให้อยู่ในขอบเขต ในที่นี้คือให้เห็นว่า อย่าให้มันทำร้ายเรา อย่าให้มัน

เป็นโทษกับเรา เรารู้ว่าคนนี้ทำดีกว่าเรา หรือว่าทำมาด้วยกัน ทำไมเขาได้แล้วเราไม่ได้ ก็ลงไปดู อย่างในฐานะของนักปฏิบัติ ลงไปดูว่ามันแตกต่างกันตรงไหน สิ่งภายนอก

ถาม: ที่เรอบอกว่ามันเหมือนเป๊ะ มันจะเหมือนเป๊ะจริงหรือ

ตอบ: อ้อฮี้ สิ่งภายนอกมีอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้อง คือสิ่งแวดล้อมข้างนอก เราอาจจะสู้เขาไม่ได้ตรงที่ว่า เราไม่มีเส้นสายหรือเราไม่มีใครคอยแบ็กอัปหรือแบ็กของเรามันไม่ดี

ถาม: จังหวะเรา จังหวะเขา

ตอบ: อ้อฮี้ คือเราก็ต้องดูตรงนี้ด้วยว่า เวลาเขาได้ เวลาเราได้ คือ เราเห็นเอง เห็นว่าเราเด่นกว่าคนอื่นก็มี เราด้อยกว่าคนอื่นก็มี ให้เห็นว่าสิ่งนี้มันเป็นเรื่องปกติ

ถาม: พอมันเด่นกว่ามันก็ควรแล้ว แต่พอมันด้อยกว่ามันก็ แหม ไม่น่าเลย

ตอบ: ให้หาข้อมูล ให้หาหลักฐานบ่อย ๆ คือว่าการเปรียบเทียบ มีได้ มันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องสร้างสรรค์

ถาม: แต่ถ้ามันทำให้เราทุกข์

ตอบ: คืออิจฉานี่มันเป็นเรื่องทำให้เราทุกข์ อิจฉานี่เพราะเปรียบเทียบ แต่ถามว่าเปรียบเทียบแล้ว

ถาม: มันหยุดไม่ได้

ตอบ: ไม่ได้ โลกนี้มันอยู่ด้วยการเปรียบเทียบ เราต้องเปรียบต้องเทียบอยู่เสมอ ไม่งั้นเราก็ไม่ดีขึ้น ไม่ดีขึ้นใช่ไหม เพราะฉะนั้นเปรียบเทียบเรายังต้องทำอยู่ แต่อีกงานก็คือว่าเราไม่เห็นจริงตรงไหนเราถึงอิจฉาเขา อิจฉานี้มันแสดงว่าเราจะต้องเห็นว่าเขาดีไม่เท่าเราหรือว่าเขาไม่น่าจะได้ ความเห็นของเราตรงนี้มันผิดตรงไหน

ถาม: ก็คือหาข้อมูลให้ครบกว่านี้

ตอบ: อือฮิ

ถาม: ค่อยกมาสักเรื่องหนึ่ง แล้วก็ดูในเรื่องนั้นว่า ที่เราเห็นว่าเขาด้อยกว่าเราแล้วเรามาสะใจ

ตอบ: ดูตรงที่เขาดีกว่า อิจฉานี้ดูที่ว่าเขาดีกว่า แต่ถ้าเขาด้อยกว่าเรานี้เราไปทับถมเขา

ถาม: คือมันสะใจ อันนี้ไม่ควรดู

ตอบ: อันนั้นก็แค่น้อม น้อมได้เลย เวลาที่คนอื่นได้ดี แล้วเราไม่ได้ดีเท่าเขา นี่เราก็จะถูกเขาว่าแบบนั้นเหมือนกัน เราชอบแคไหน เราชอบไหมล่ะ ถ้าเราไม่ชอบ คนที่ถูกเราดูถูก เขาก็จะไม่ชอบเหมือนกัน มันจะเป็นความรู้สึกเดียวกัน

ถาม: ก็ต้องดูคนละอย่าง

ตอบ: น้อมค่ะ อันนี้คือน้อม ส่วนคนที่เขาเหนือกว่าเรา ก็ให้เราหาเหตุหาเหตุว่ามันมีอะไรไหม

ถาม: หาสาเหตุจริง ๆ ว่าเราได้ต่ำกว่าเขา ต้อยกว่าเขา

ตอบ: อือฮี้ มันต้องมีเหตุผลสิ สายตาคนอื่นหลายคนมองดูว่า มันมีเหตุผล
อย่างอื่นแบ็กอัปอยู่อย่างนี้ มันทำให้เห็นชัดเจน ว่าทำไมเราถึงไม่ได้
คือต้องหาเหตุผล อีกอันนึงน้อม อีกอันนึงหาเหตุ ถ้าปฏิบัติได้มัน
จะช่วย แต่ให้ก้าวแรก คือไม่ให้รู้สึกว่าคุณไม่ควรเป็น ให้ดูว่ามันเป็น
กันทุกคน

ถาม: มันเป็นเรื่องธรรมดา

ตอบ: เป็นเรื่องธรรมดา เพียงแต่ว่าเราจะเริ่มปฏิบัติหรือยัง

ถาม-ตอบ

๓๓

คนที่เรารักเสียชีวิต

ถาม: มีคำถามเรื่องความตายค่ะแม่ มีคนเขาฟังเทศน์แล้วก็ไปดูหนัง
ธรรมชาติที่เป็นแบบหนังสัตว์ แล้วเขาก็เห็นว่า เออ คนที่อายุน้อย
ก็ตายก่อนคนที่อายุมากได้ บางทีคนที่อายุมากก็ตายก่อนคนที่อายุ
น้อยได้ เขาก็เลยกลับมา น้อมมาคิดเรื่องตัวเอง เขาบอกว่าเขามา
พิจารณาว่าสามีเขาตาย เขาก็ร้องไห้ก็เสียใจ เขาก็เลย โอเค ลอง
พิจารณา ว่าลูกตาย เขาก็ร้องไห้เสียใจ เขาบอกว่ารู้ใหม่ว่าเป็นไป
ได้ คือกฎไม่เที่ยงมันเป็นไปได้ว่าคนนี้จะตายก่อน ใครจะตายก่อน
เราตายก่อน แต่จะคิดว่าใครตายก่อนใครตายหลังเนี่ย มันเศร้าโศก
ทุกครั้ง กรรมไหนก็เอาไม่อยู่ อย่างนี้แล้วจะเตรียมตัวพร้อมได้อย่างไร
เตรียมใจให้พร้อมได้อย่างไร ถ้าความตายเข้ามาถึงครอบครัว

ตอบ: ถ้าจะจำได้ แม่ไม่แน่ใจว่ากิสาคอดมีหรือเปล่า ที่เมล็ดพันธุ์ฝักกาด
ไซ้ใหม่ กิสาคอดมี พระพุทธเจ้าก็พูดเรื่องนี้เอาไว้ เพราะลูกตายแล้ว

รับไม่ได้ เพราะว่าลูกทำให้ตัวเองอยู่สุขสบาย รับไม่ได้ ก็ขอไปทั่วเลย ว่า ไปขอเมล็ดพันธุ์ผักกาด บ้านไหนที่ไม่มีคนตาย อันนั้นพระพุทธรเจ้า กำลังสอนอะไร

ถาม: ว่าทุกคนต้องเจอกับความตาย

ตอบ: สอนให้หาอุบาย เป็นอุบายหนึ่งว่า มีใครบ้างที่ไม่ต้องเจอแบบนี้ ไข้ไหม แล้วในที่สุด นางก็ทิ้งลูกได้เลย แบบตายแล้ว ไม่งั้นก็หอบศพลูกไปทั่ว พอไปทุกบ้านเข้า บ้านไหนที่ไม่มีที่ไม่มีใครตาย คือทุกบ้านมีคนตายหมด ไม่ว่าใครคนใดคนหนึ่ง ตายตอนนั้นตอนนี่ เพราะฉะนั้นเราเองก็ไม่ได้แตกต่างจากใคร คือสอนให้หม่อมร้อยครั้งพันครั้งนั้นแหละ คือไปบ้านหนึ่งก็หม่อมครั้งหนึ่ง บ้านหนึ่งก็หม่อมครั้งหนึ่ง บ้านนี้ก็มีคนตายเหมือนลูกฉันตาย แต่บ้านนั้นก็มีคนตาย ก็เหมือนลูกฉันตาย เหมือนกับท่านสอนให้หม่อม แต่ว่าท่านใช้อุบายโดยการที่ว่าให้ออกไปหาเอาเอง

ถาม: ถ้าอย่างนั้นก็คือว่า ถ้าคิดเรื่องสามีตายลูกตายนี้ มันใกล้ชิดเกินไป แล้วมันรับไม่ได้

ตอบ: ถอยออกไป ถอยออกไปสักก้าว ไปดูคนอื่นเขา บ้านนั้นตายบ้านนี้ตาย คือเขามีการตายเกิดขึ้น แม้ว่าถึงทำอย่างนั้น มันก็ไม่ค่อยจะอยู่เท่าไร คือมันไม่หยุดได้เท่าไร อย่างนางก็สาโคตมีนี่คือว่ามันเกิดขึ้นแล้ว แล้วก็เศร้าโศกอยู่ ก็ไปหา ๆ ๆ มันก็เป็นอุบายหนึ่งที่จะทำให้แบบว่า เฮ้อ พอกันที จบสิ้น เหนื่อยเหลือเกินแล้ว คือลูกก็

ตายตั้งหลายวันแล้ว เน่าแล้ว จนไปบ้านไหนก็ไม่มีสักบ้านหนึ่งที่จะไม่มีคนตาย ไม่ว่าจะตายช้าตายเร็ว ตายนานแค่ไหนแล้วก็ตาม แต่ในกรณีของเรา จากการปฏิบัติของแม่เอง แม่อยากจะเชื่อว่าการที่เอาไม่ลงนี่ มันเป็นเรื่องการคิดของเราเอง อย่างคิดว่าลูกสาวตายใช้ไหม ที่แม่เคยทำมา ลูกสาวตาย สองปียังไม่ลง เพราะว่าคิดเมื่อไหร่ร้องไห้ก่อน พอตอนหลังมาจับได้ว่า ทำไมเราถึงร้องไห้ละ สงสารเขาว่าเขายังเด็ก แล้วเขาต้องมาตายแบบถูกไม้ทับตาย ถูกเสาซีเมนต์ แผ่นดินไหวแล้วตกมาทับตาย แล้วเขาก็สวย แล้วเขาก็น่ารัก อย่างนี้ เขายังไม่ได้ทำนู่นนี่อะไร ลึก ๆ แล้วแม่คิดแบบนั้น แม่ก็ไม่ว่านะว่าคนอื่นจะคิดแบบนี้หรือเปล่า ลองไปดูก็ได้ แล้วในรวมกระแส มันอยู่ในหนังสือกระแสเล่มหนึ่งของหลวงพ่อบุญเขียน หลวงพ่อก็บอกไว้เหมือนกันว่า ถ้าคิดเรื่องตายเรื่องอะไรก็ตาม เราจะมัวไปคิดว่า ถ้าเราตายไปแล้วคนที่อยู่ข้างหลังจะเป็นยังไง เขาจะอยู่กินยังไง เขาจะคิดถึงเราไหม ถึงเวลานี้ เราทำนู่นนี่ให้ แล้วเขาก็กลับมาถึง เขาไม่เห็นเรา เขาจะเศร้าโศกแค่ไหน จริงไหมลองไปดูสิว่า เราเศร้าโศกเสียใจ เพราะความคิดของตัวเองหรือเปล่า

ถาม: แล้วถ้าเราคิดอย่างนั้น คือเราคิดว่าใครจะทำกับข้าวให้เขากิน

ตอบ: เอาไม่เพียงใส่

ถาม: หรือว่าพ่อกับลูกเขาต้องทะเลาะกันแน่เลย เพราะว่าเราเป็นคนกลางที่ทำให้ทุกอย่างโอเค

ตอบ: ใช่เลย เห็นไหมคะ มันไม่แน่ค่ะ มันไม่เที่ยง อาจจะดีกว่าตอนที่เรามีเรายุ่ด้วยซ้ำ เขาอาจจะไม่ทะเลาะกันเลย หรือว่าเขาอาจจะมีความใหม่ แล้วคนใหม่อาจจะดี หาเงินเก่ง สบาย คือเราคิดเอาไว้ละ มันไม่เที่ยงสักอย่าง

ถาม: ถ้าฉันก็คือให้ออกไปดูในโลกอีกใหม่ ว่าคนอื่นเป็นยังไงบ้าง

ตอบ: ใช่ ถ้าเป็นแม่นะ ใช้วิธีของพระพุทธเจ้าด้วย คือตีวงกว้างออกไปอีก คือว่าอย่าเพิ่งเอาสามีเรา อย่าเพิ่งเอาลูกเรา เพราะมันใกล้ชิดเกินไป คือสมบัติวัตถุที่มีวิญญูณครอง มันหนัก ทำอันนี้ได้มันคืออนาคามี เสียวนะ ก็อย่าเพิ่งดูตรงนี้ ก็เอาตรงนี้ไว้ก่อน กลับเข้ามาดูความคิดของตัวเอง แม้คิดว่าคงจะไม่ตัดได้ถึงขนาดนั้นเลยหรอก

ถาม: ก็ถ้าเบาบางลงก็โอเค

ตอบ: ค่ะ ถ้าว่เตรียมตัวพร้อม คือถ้าตัดได้นี้ออนาคามีเลย แต่ว่ายังไม่ต้องตัดก็ได้ ก็เอาเป็นว่า เอาแค่เบาบาง ก็คือว่า หนึ่งน้อมดูคนอื่น ดูสิ่งอื่นอยู่บ่อย ๆ ว่า ตายเร็ว ตายช้า ตายด้วยโรค ตายด้วยรถชน ตายด้วยสารพัดแบบ

ถาม: แม้กระทั่งสิ่งของ

ตอบ: ค่ะ แล้วก็อันที่สองก็คือว่า ดูความคิดของตัวเอง ว่าเรากำลังคิดอะไรเกี่ยวกับเรื่องตายนี้บ้าง เราเอาไม่เที่ยงเข้าไปดู ดูซิว่ามันเที่ยงขนาดนั้นเลย หรือว่าพอเราตายไปแล้วของที่เรามีอยู่ ของที่มีอยู่เขาก็จะเอาไป

บริจาคคน แล้วก็ หรือว่าสิ่งของมันจะคิดถึงเรา หรือว่าอะไรต่ออะไร คือเราจะคิดไปเอง เราจะเรียกว่าปรุงแต่งไป ถ้าสมมติว่าเราเห็นตรงนี้ ปืบ เอาไม่เที่ยงจัดทีละอัน อย่างเอากรณีของแม่แล้วกันว่าลูกยังเด็ก เหลือเกิน ไม่น่าตาย อย่างนี้ โอเค เด็กก็ตายได้ ทีไหน ๆ ก็มีตายได้ เด็กตายได้เยอะแยะ โอเคเอาใหม่ แต่ลูกฉันน่ารักนี่ ลูกคนอื่นเขาก็ น่ารักเหมือนกัน ชี้เหร่ก็น่ารักของลูกเขา โอ้ ใช่ เออ แต่ฉันมีลูกคนเดียวนี้ ลูกสาวคนเดียว ก็ไม่แปลก คนอื่นก็มีลูกสาวคนเดียว ไม่มี ลูกชายด้วยซ้ำ ตายก็มี แต่ของเธอยังมีลูกชายเหลืออีก ถ้าลูกชาย ตายอีก ก็ดี สบายดี ไม่ต้องทำอะไรแล้ว คือมันจะมีข้อจัดได้ทุกอัน คือมันมีข้อแย้งได้ทุกอัน เพราะเราเที่ยงเหลือเกินว่ามันต้องเป็น อย่างนี้ คือ เป็นอย่างนี้แล้วมันไม่ดี เราหาว่าก็ดีนี่ เป็นอย่างนี้มัน ก็ดี คือหาข้อดีของมัน ถ้าเราบอกว่ามันไม่ดี หาข้อดีของมัน ถ้ามัน ว่าดี เราก็หาข้อไม่ดี คือสลับกัน คือดูให้มันกลับมาอยู่ตรงกลาง แล้ว เราจะเห็นว่า ทั้งหมดทั้งสิ้นมีแต่ความคิดของเราคนเดียวที่ไม่ยอม

ถาม: แล้วสมมติว่าเราคิดได้ขั้นนี้ ก็คือเข้าใจว่าทุกสิ่งบนโลกนี้ ไม่มีอะไรที่ อยู่ได้แบบทนทาน แม้กระทั่งสิ่งของหรือว่าคนก็ต้องจากกัน สิ่งที่เรา รักเราก็ต้องจาก สิ่งที่เราไม่รักก็ต้องจาก เราคิดได้ ณ จุดนี้ ถ้าอย่าง นั้นเราถือว่าเรื่องนี้โอเคได้ไหม หรือว่าเราต้องหาข้อมูลอยู่เรื่อย ๆ

ตอบ: ไม่ได้หรอกค่ะ ต้องหาข้อมูลอยู่เรื่อย ๆ เพราะว่าบางอย่างเรา ยึดเหนี่ยวแน่นต่างกัน มีลูกสองคนเราก็ยึดเหนี่ยวแน่นต่างกัน หรือ

แม้กระทั่งว่าคนที่เรารู้อัก เพื่อนฝูง มีเพื่อนห้าคน อาจจะรักคนนี้มากกว่าคนนั้น คือเราก็ต้องทำไปหมดละคะ แม้กระทั่งสัตว์เลี้ยงก็ทำไป ว่าไม่ให้อะไรกระทบเราได้

ถาม: คือหาไปเรื่อย ๆ เพราะว่าแต่ละวันเราก็สร้างความสัมพันธ์ไปเรื่อย ๆ คือสร้างไปด้วยก็แก้ไปด้วย พร้อมกันหรือ

ตอบ: สร้างไปด้วยแก้ไปด้วย แม็ไม่อยากจะเรียกอย่างนั้นนะ คือว่า เราตอนนี้กำลังอยู่ในกระบวนการของการแก้ พอเราจะสร้างปุ๊บ มันจะกระตุก มันจะไม่อยากสร้าง มันจะเห็นว่าจะสร้างอีกแล้วหรือ มันจะเห็น มันจะไปด้วยกันแบบนั้น มันเป็นกระบวนการของมัน สร้างมันก็จะไม่กล้าสร้าง เพราะเรากำลังแก้ อยู่ เราจะเห็นชัด ๆ ว่าเรากำลังแก้ตรงนี้อยู่ เราจะมาผูกตรงนี้อีกหรือ คือกำลังแก้มันจะไม่ผูก มันทำได้ทีละครั้ง ใจเรามันทำได้ทีละอย่าง ถ้ากำลังแก้ อยู่ มันจะไม่ผูก เพราะฉะนั้นมันเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำตรงนี้ เราบอกว่าตั้งเป้าหมายเอาไว้ แต่ว่าให้มันเบาบางดีไหม ไม่ต้องถึงกับว่าตัดได้ ถ้าถึงกับตัดได้เลย อนาคตมีเซียวนะ เหมือนกับว่าจะให้ไม้โกรธนั้นแหละ ยังไงมันก็โกรธ แต่ว่ามันเบาบางลงบ้างดีไหม คือถึงตอนคนที่เรารักจริง ๆ ตาย มันก็คงจะต้องร้องไห้จริง ๆ นั้นแหละ จะให้แบบว่า เขาไปแล้วก็ไม่เป็นไร สบายใจ มันก็คงจะยากอยู่ที่จะทำให้ถึงขั้นนั้นได้

ถาม-ตอบ

๓๔

การตัดสินใจ

ถาม: มีนักปฏิบัติท่านหนึ่งบอกว่า ตอนนี้พิจารณาเรื่องไม่เที่ยง พอจะเข้าใจดีแล้ว คือเห็นว่าจะตัดสินใจอะไรก็ตาม บางทีเราคิดว่าจะออกมาดี ก็กลายเป็นไม่ดีได้ ที่เราคิดว่าจะออกมาไม่ดี ก็กลายเป็นดีได้ เขาบอกว่าความเครียดของเขา ในเรื่องที่เขาตัดสินใจแต่ละเรื่อง มันก็ลดลง คราวนี้เขาถามว่า ถ้าเขาต้องตัดสินใจ หรือว่าเขาต้องให้คำปรึกษาให้แฟนเขา หรือว่าให้คนอื่นที่ถามเขา ควรจะตัดสินใจแบบไหนในทางโลก ทั้ง ๆ ที่ในใจมันมีไม่เที่ยงอยู่แล้ว

ตอบ: แม้คิดว่าทางโลก เราเป็นคนที่ถามข้อมูล ให้คำถามกับผู้ที่ต้องการคำปรึกษา ให้เขาตอบออกมา ตอบข้อมูลของเขาออกมา เขาแจ่มแจ้ง ข้อมูลของเขา เวลาเราถามเขา เขาจะพยายามตอบ พยายามตอบ คือข้อมูล รวบรวมข้อมูลว่า สิ่งไหนควรจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เมื่อข้อมูล

ของเขาออกมามากเท่าไร เขาก็จะสามารถตัดสินใจได้ บางที่ตัดสินใจได้เองโดยที่เราไม่ต้องช่วยเลย ช่วยก็คือว่า ช่วยเป็นคนแคะ เป็นคนงัดเอาข้อมูลของเขาให้ออกมาจากหัวเขาให้ได้ก็แค่นั้น

ถาม: แล้วถ้าเป็นเรา

ตอบ: ถ้าเราเอง ก็จะรอ รอให้ข้อมูลสุดท้าย ข้อมูลที่เรามีอยู่แล้ว เรารวบรวมข้อมูลของเราเองอยู่แล้ว แต่เราจะยังไม่ได้ตัดสินใจ จนกว่าจะสุดท้ายสุดเมื่อถึงที่สุดแล้วข้อมูลที่เรามีอันสุดท้าย เราจะสามารถบอกออกมาได้ว่าอันไหนคือที่ดีที่สุด ส่วนใหญ่แล้วเราจะรอ รอจนถึงที่สุด แล้วเราถึงจะรู้ว่าอันไหนคือข้อมูล อันไหนคือคำตอบที่ดีที่สุดของเรา

ถาม-ตอบ
๓๕

เจ้ากรรมนายเวร

ถาม: เจ้ากรรมนายเวรของเรามีอิทธิพลต่อเราแค่ไหนคะแม่

ตอบ: มีมาก ถึงขนาดว่าพาให้เราเกิดได้ พาให้เราพิการได้ พาให้เราดูสวยงามได้ พาให้เราเป็นอะไรก็ได้ เจ้ากรรมนายเวรก็เหมือนกันกับเรื่องของการกรรม

ถาม: แล้วถ้าเราแผ่เมตตาให้เขา หรือขออโหสิกรรม มันทำได้จริงไหม หรือว่าถ้าจะทำ ทำแบบไหน

ตอบ: เอาเป็นว่าให้ดูสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ คือเจ้ากรรมนายเวร ส่วนใหญ่เราจะพุดถึงคนที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือว่าไม่ได้อยู่กับเรา สำหรับแม่แล้วอยากจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งคือเจ้ากรรมนายเวรที่เราไม่สามารถจะมองเห็นแล้ว อีกส่วนหนึ่งคือเจ้ากรรมนายเวรที่อยู่

ข้าง ๆ เรานี้แหละ ลูกเรา สามิเรา หรือเพื่อนอะไรพวกนี้ ก็เรียกว่า
เจ้ากรรมนายเวรได้เหมือนกัน หรือลูกน้อง หรือเจ้านาย พวกนี้คือ
เจ้ากรรมนายเวรเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเมื่อแบ่งเป็นสองส่วน มัน
ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ว่าการที่จะขอโทษ การที่จะขอขมา การที่จะ
ขออภัย มันทำได้แค่ไหน ถ้าคนเราอยู่ด้วยกันมันเห็นชัดเจน เมื่อเรา
ทำอะไรผิด เราขอโทษเขา เขายกโทษให้เราไหม

ถาม: บางที

ตอบ: การยกโทษให้เป็นยังไง นาน ๆ ทีก็มาพูดประชดอีกว่า ก็เธอเป็นคน
ทำกับฉันแบบนี้เอง หรือเธอต้องการแบบนี้เอง เพราะฉะนั้นการที่เรา
จะดูส่วนที่สอง คือส่วนที่เจ้ากรรมนายเวรยังอยู่บนโลกใบนี้ มันเห็น
ได้ชัดเจนมากกว่า อย่างสมมติแม้กับลูกผิดใจกัน ก็วันที่จะทำความ
เข้าใจกันได้ การทำความเข้าใจแล้ว มันยังเหลือร่องรอยอยู่ในหัวใจไหม
ว่าลูกทำแบบนี้ หรือแม่ทำใส่ฉันแบบนั้น มันมีเหลืออยู่ไหม ขอโทษ
แล้วหายไหม หรือทำอะไรให้ตั้งเท่าไร ทำผิดครั้งนึง ขอโทษก็ครั้ง
แล้วก็หายหรือเปล่า บางคนอาจจะขอโทษ แล้วง่าย ๆ ก็ยกโทษให้
กันไปเลย หรือบางคนก็ไม่เคยลืมเลย แม้กระทั่งออกปากว่ายกโทษ
ให้แล้ว เพราะฉะนั้นในส่วนแรกที่เรามองไม่เห็น คือเจ้ากรรมนายเวร
ที่เขาตายจากเราไปแล้ว หรืออยู่ในภพชาติอื่น ๆ ที่เรามีการทำร้าย
กัน ทำให้ไม่ติดต่อกัน แบบที่เราทำกันอยู่ปัจจุบันนี้ แบบนั้นมันเหมือนกับว่าขอลอย ๆ แล้วก็ไม่รู้เขาอยู่ตรงไหน

ถาม: เราไม่รู้ว่าเราทำอะไรไปด้วย

ตอบ: แล้วก็ไม่รู้ว่าทำอะไรไปด้วย รู้แต่ว่าเราน่าจะเป็นแบบนี้ ๆ ก็คือเดาเอา แล้วก็ขอโทษไปส่งเดช ขอโทษไปลอย ๆ แม้ว่า ถ้าทำให้สบายใจก็ทำเถอะนะ แต่ว่าก็ดูตัวเองแหละว่า ผลมันจะได้แค่ไหน โดยที่การเอาส่วนที่สองคือ เจ้ากรรมนายเวรที่ยังเห็น ๆ อยู่ ที่ยังมีเนื้อีมีหนังให้เห็นอยู่ ที่ยังคุยได้อยู่ เอามาเปรียบเทียบกันว่า ขนาดรักกันมากขนาดนี้ ทำผิดนิดเดียวโกรธกันได้นานเท่าไร เพราะฉะนั้นไอ้คนที่มองไม่เห็นมันจะไม่หนักกว่าเธอ แล้วการขอโทษขอภัย มันจะทำได้แค่ไหนล่ะ เขาจะอภัยให้เราขนาดไหนล่ะ ในเมื่อเราเองเราก็ไม่รู้ว่าเราทำอะไรไปได้แต่เดาเอา แต่แม้ว่านะ ถ้าทำแล้วสบายใจก็ทำเถอะ ไม่เสียหาย แต่ว่าอย่าเล็งผลเลิศนัก หรือว่าทำไปแล้วอย่าเล็งผลว่าจะได้ผลเต็มร้อย ฟลุค ๆ อาจจะได้ หรือบางทีก็ไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นก็ทำแล้วสบายใจก็ทำ

ถาม-ตอบ

๓๖

การปล่อยสัตว์

ถาม: การปล่อยสัตว์เพื่อความเมตตา มันดีหรือไม่ดีคะแม่ แล้วควรทำหรือไม่

ตอบ: แม่อยากจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งที่แม่คิดว่าดีและสมควรทำ ก็คือว่าเวลาที่เราเห็นสัตว์ตกอยู่ในอันตราย หรือว่าเราควรช่วยเหลือได้แบบเป็นธรรมชาติ ควรทำอย่างยิ่ง แต่อีกส่วนที่สอง คือส่วนที่เป็นพาณิชย์ไปแล้ว คือว่ามีคนเอามาที่ตลาดแล้วเราไปซื้อมาเพื่อปล่อย เพื่อให้คนที่คิดว่าตัวเองใจบุญเอาไปปล่อย แม่คิดว่าอันนี้ไม่สมควรจะทำ เพราะการจับสัตว์จากที่หนึ่งไปปล่อยอีกที่หนึ่ง ก็ไม่ใช่สิ่งที่ได้อยู่แล้ว หรือบางทีเราเป็นคนจะไปกำหนดว่าเขาควรอยู่ในสระไหน ควรจะไปปล่อยที่ไหนยังไง มันก็ไม่ใช่สิ่งที่ควรทำ แล้วทำให้มันตกใจ แล้วก็เอามาปล่อย ไม่คิดว่าแบบนี้มันจะได้บุญ มันเป็นเรื่อง

ของธุรกิจ อันนั้นไม่น่าจะดี ดังนั้นแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งคือ
ที่ควรทำ ก็คือว่ามันเป็นจริงตามธรรมชาติที่เราควร คือเห็นสัตว์ตก
อยู่ในอันตรายแล้วเราก็ช่วยเหลือ อันนั้นก็ควรทำ

ถาม-ตอบ

๓๗

ทุกข์ โทษ ภัย

ถาม: ในเรื่องปฏิบัติธรรม ถ้าจะถามคำถามอะไรแม้ คำตอบแทบจะเหมือนเดิมทุกครั้ง ก็คือว่าให้ดูทุกข์ โทษ ภัย ดูไม่เที่ยง คราวนี้ ทุกข์ โทษ ภัย มันเป็นอย่างไง ทุกข์กับโทษมันไม่เหมือนกันหรือ หรือว่าโทษกับภัยมันไม่เหมือนกันหรือ มันต่างกันยังไง แล้วเราจะดูยังไง

ตอบ: โทษคือสิ่งที่คล้าย ๆ มาตราที่บอกว่าเราจะต้องได้รับเป็นอะไรบ้าง โทษคือสิ่งที่เราจะได้รับ แต่ทุกข์คืออาการของโทษที่เราจะได้รับในขณะนั้น ๆ ส่วนภัยจะเป็นทุกข์ในอนาคตอันยาวหรือสั้น แต่ว่าเป็นอยู่ในอนาคต ภัยคือโทษ ทุกข์ที่จะเกิดขึ้นในกายภาคหน้า

ถาม: แม้มันตัวอย่างใหม่คะ ที่ทำให้เห็นว่าสามอย่างนี้มันไม่ได้เป็นอันเดียวกันจริง ๆ คือ ดูออกว่าโทษกับทุกข์มันต่างกัน หรือว่าภัยกับโทษมันต่าง

กัน เพราะคนหลายคนเขาจะถามว่า ก็ดูเห็นมีทุกข์มีโทษ แต่ไม่เห็นมีภัยเลย หรือว่ามันอันเดียวกันไม่ใช่เหรอ

ตอบ: ก็ถ้าเรียกว่าอันเดียวกันก็ได้ แต่ระยะทางที่มันเกิดขึ้นต่างกันเท่านั้นเอง ภัยก็คือทุกข์ในอนาคต มันก็คืออันเดียวกัน เพียงแต่ว่ามันเป็นสิ่งที่ยังไม่เกิด ยังมาไม่ถึง แต่ว่าทุกข์ คือสิ่งที่เราได้รับจากการที่สร้างสิ่งใดขึ้นมา อันนั้นเราเรียกว่ามันเป็นโทษ คือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อันนั้นเราเรียกว่าโทษ โทษที่มันจะตามมา อย่างกับว่าคนไปขโมยของที่ร้าน อันนั้นคือเขากำลังสร้างโทษ การกระทำของเขาจะได้รับสิ่งตอบแทนยังไง เราเรียกสิ่งนั้นว่าโทษ มันยังมาไม่ถึงตัวเขาละ แต่ว่ามันเป็นตัวบทกฎหมาย เป็นตัวคาดเอาไว้ว่าสิ่งนี้คือโทษ เขาจะต้องได้รับ ถ้าเขาขับรถชนคนก็จะได้รับแบบนี้ คือตั้งใจชนได้รับแบบนี้ ถ้าเขาวิ่งฉกกระเป๋าคคนอื่นจะได้รับโทษแบบนี้ คือมันเป็นคล้าย ๆ กับว่าตัวบทกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่คนวางเอาไว้ว่า ถ้าทำผิดแบบนี้จะได้รับผลแบบนี้ อันนั้นคือโทษ แต่สิ่งที่พอเราได้รับนั้นคือทุกข์ เขาทำอะไร คนไปขโมยของเขาก็จับเข้าห้องขัง ก็ต้องเอาเงินมาประกันตัวใช่ไหม ก็ทุกข์ไหมละ ต้องให้แม่รู้พ่อรู้ว่าเราทำผิด ก็กลัวใจ นี่ก็คือทุกข์ ก็ถูกจับกักขังบริเวณอยู่ในห้องขังออกมาไม่ได้ นี่ก็คือทุกข์ ส่วนเขาบอกว่า ภัยคือสิ่งที่เขาจะต้องตัดสินใจ คือต้องไปขึ้นศาล ต้องตัดสินใจว่าตกลงคุณจะต้องเสียเงินเท่าไร แล้วถูกจำคุกนานเท่าไร อันนั้นเรียกว่าภัย สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น ทุกข์ก็ทุกข์ไปเถอะ รอจน

กระทั่งว่าเขาตัดสินใจตัดสินสุดท้ายแล้วนั่นแหละ เรียกว่าเราจะต้องได้รับ ก็คือว่าสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ทุกข์ตอนนี้ก็กำลังทุกข์ อยู่เป็นทุกข์ปัจจุบัน แต่ทุกข์ในอนาคตเราเรียกว่าภัย มันก็อันเดียวกัน เพียงแต่ว่าสิ่งที่ยังมาไม่ถึงแล้วทำให้เรากังวล

ถาม: แล้วการที่ว่าเราจะพิจารณาเรื่องทุกข์ โทษ ภัย มันพิจารณาได้ทุกอย่างเลยหรือ

ตอบ: ทุกเรื่อง

ถาม: แล้วควรพิจารณาทำไม

ตอบ: ทุกข์เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าถือว่าเป็นสิ่งสูงสุด เพราะว่ามันมีเกิดขึ้นไม่ว่ากับสัตว์ชนิดไหน มนุษย์ หรืออะไรก็ตาม ดวงจิตแต่ละดวงก็แล้วกัน ว่าทุกสิ่งทุกอย่างถ้าไม่ทุกข์ จะไม่ชวนชวาย ไม่ตื่นรน ออก ซึ่งทุก ๆ คน ทุก ๆ สัตว์จะต้องมีทุกข์ เขามีทุกข์ อริยสัจ ๔ พระพุทธเจ้าถึงเอาทุกข์ไว้คำแรก ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์มาก่อนเลย พระพุทธเจ้าเอาทุกข์มาก่อน คือสัตว์มาเกิดบนโลกใบนี้ไม่ว่าสัตว์ชนิดไหน ทั้งสามโลก มีทุกข์นำหน้า เพราะฉะนั้นมันง่ายในการปฏิบัติธรรม เพราะว่าทุกข์มันมีอยู่ในทุกตัวคนอยู่แล้ว สิ่งที่มีชีวิตทุกตัวอยู่แล้ว ที่จะมีความทุกข์ เพราะฉะนั้นถ้าเราเห็นทุกข์ตรงนี้ได้ มันก็จะง่าย เริ่มต้นปฏิบัติได้เลย เห็นทุกข์ถึงจะอยากออก เห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัย ถึงจะอยากออก บางทีทุกข์ก็มาก่อน โทษตามมาก็มีนะ ทุกข์ใจมากเลยที่โดนจับได้ เขาจะทำโทษอะไรเราบ้างนะ

โทษนี้คือสิ่งที่เรียกว่า สิ่งที่มีชีวิตที่อยู่ด้วยกัน เขากำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาว่าจะจัดการกับเราอย่างไร ทุกข์คือสิ่งที่เรารู้สึก โทษก็คือกฎเกณฑ์ที่เขาตั้งกันเอาไว้แบบนั้นแหละ

ถาม-ตอบ

๓๘

การปฏิบัติเขาไป

ถาม: มีคนถามว่าเราจะรู้ได้ยังไงถ้าแนวทางที่เราปฏิบัติอยู่นั้นเขาไป คือมันไปผิดทาง

ตอบ: จะรู้ได้ยังไง แม้ก็ว่าดูที่ผลนี้แหละ การปฏิบัตินี้ผลของมันคืออึดตา เรามันจะลด มีครั้งหนึ่งที่แม่บอกกับหลวงพ่อกว่า “เปื้อจ้ง ขี้เกียจสอนเปื้อ” หลวงพ่อบอก “ไอ้ ๆ ๆ ระวังอึดตานะ” คำเดียวจอดเลย ครั้งเดียว มันทำให้แม่รู้เลยว่า ต้องเซ็กอยู่เสมอกว่าอึดตาเรามันขึ้นอยู่หรือเปล่า ถ้าการปฏิบัติของเราเสริมอึดตาอยู่ตลอดเวลา ว่าเราดี เราเก่งกว่าคนอื่นตลอดเวลา นำเป็นหวัง หรืออีกอย่างคือปฏิบัติไปแล้วมันเฉย ๑. คือเฉย ๒. ลืมง่าย อันนี้แม่ก็ต้องมานั่งเซ็กเหมือนกันว่าทำไมช่วงนี้มันเฉย ปรากฏว่าพยายามจะดับทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าเราไม่เคยทำแบบนี้ แต่ว่าจากฝืนก็เลยไปทำ มันก็เป็น ก็จะมีรู้สึกตัวว่า

เอ๊ะ ทำไมมันจอตอยู่กับที่ ทำไมมันอึด ๆ มันเหมือนกับไม่ต้องกินก็อึด มันจะอึดได้อย่างไร ก็กลับไปเช็คใหม่ ถ้าอ่านดูบันทึก ก็ตั้งสี่หน้ากระดาษที่เขียนอยู่นั้น แสดงว่าหลายวันมาก คือว่ามันจอตอยู่กับที่เหมือนเห็นอะไรเห็นแล้วก็หยุดคิด ตากระทบรูปปั๊มหดคิด คือให้จับเท่าทัน รู้เท่าทัน เราไม่เคยทำแบบนี้มาก่อนเลย เราไปเอาตามฝันตีฝันผิดไปก็เลยเป็นแบบนี้ แต่พอเป็นแบบนี้ เราก็รู้ทันทีว่าไม่ทันทีหรือ ก็สี่ห้าวัน ก็รู้ว่ามันผิดปกติ มันรู้เอง

ถาม: แล้วแม่แก้อย่างคะ

ตอบ: กลับมาดูวิธีการที่เราเคยทำ ตลอดมาหลวงพ่อบอกให้เราทำอย่างไร หลวงพ่อบอกว่า ตน ของของตน ให้เอาเข้าไตรลักษณ์ ทำใจให้เป็นตามนั้น หรือว่าอีกอันหนึ่งคือว่า คิดให้จบ หลวงพ่อไม่ได้พูดว่าคิดให้จบนะ หลวงพ่อบอกว่า กระโดดให้ชนะเขาหนึ่งขีดหนึ่งแต้ม อันนั้นคือคิดให้เกินสังขารไปนิดหนึ่ง แต่ที่นี้ของเราเล่นไม่คิดเลย ในช่วงสี่ห้าวันนั้นไม่คิดเลย ก็คือเห็นปั๊มหด เห็นปั๊มหด ไม่รู้ตัว พอไม่รู้ตัวขึ้นมา มันจะไปเทียบกับของเดิม เราจะรู้เองว่าของเดิมเราทำแบบไหน และอันนี้มันผิดปกติไป พอมันผิดปกติไปปั๊บบางทีก็ใช้เวลานาน บางทีก็ใช้เวลาแป็บเดียวที่จจะรู้ เราจะรู้ตัวเอง

ถาม-ตอบ

๓๙

หลุมพราง

ถาม: ในฐานะที่เป็นนักปฏิบัติมาสักพักนึง แล้วก็ได้คุยกับนักปฏิบัติท่านอื่น ๆ เยอะมาก มีกับดักอะไรที่ทำให้เราหลงทางได้ง่ายที่คนจะตกลงไปได้ง่ายที่สุด บ่อยที่สุด

ตอบ: สำหรับส่วนตัวของแม่ อันแรกเลยที่มีปัญหามากที่สุดก็คือ “ญาณรู้” คงจะเป็นว่าปฏิบัติมาหลายภพหลายชาติมันจะมีญาณรู้ขึ้นมา ญาณรู้นี้มันรู้ แต่ที่เราไม่มีประสบการณ์ มันจะรู้ขึ้นมาเฉย ๆ ว่า นี่ไม่ใช่แม่เรา นี่เป็นอุปาทาน มันจะรู้ขึ้นมา จริง ๆ เลย แต่นั่นก็ยังไม่พอ มันใช้ไม่ได้ แล้วถ้าเราคิดว่าเรารู้แล้วเราหยุดอยู่แค่นั้น เท่ากับเราไม่ได้อะไรเลย เหมือนคิดว่าตัวเองรู้แล้ว อันนี้รู้จากญาณแล้วรู้จริง ๆ ด้วย

ถาม: คือมันใจว่าถูกต้องด้วย

ตอบ: ใช่ แต่ว่ามันต้องเห็น มันต้องมีประสบการณ์ตรงนั้นด้วย เราจะต้องเห็นตรงนั้นด้วย ถึงจะเรียกว่าจบปัญหาธรรมข้อนี้ แต่ถ้าเราไม่เห็นตรงนั้น มันเหมือนกับแม่รู้ว่าแม่รังแกพ่อตลอดเวลา ด้วยการที่เห็นว่าเขาด้อยกว่า เรารู้ รู้จริง ๆ แต่ว่าไม่เคยเห็นว่าตัวเองทำเมื่อไหร่ ตอนไหน พฤติกรรมไหน อันนี้จะเป็นปัญหาที่ทำให้เรารู้แล้ว แล้วก็ปล่อย แต่ทำไม รู้ใหม่ นิสัยเราจะไม่เปลี่ยนมันจะเหมือนเดิม อันนี้เรียกว่า ตกหลุมพรางอย่างนึง อย่างที่สอง แม่อยากจะคิดว่าเป็นเรื่องความจำของเราจากปริยัติ ปริยัติไม่จำเป็นต้องมาจากการอ่านหนังสือ ปริยัติจากฟังเทศหลวงพ่อก จากฟังคนอื่นพูด อันนี้เราก็คิดว่าเรารู้แล้ว

ถาม: เราคิดว่ามันเป็นความรู้ของเรา

ตอบ: เปลอ ๆ มันคิดว่าเป็นความรู้ของเรา แล้วเราก็จะหยุด แม่ถึงบอกเสมอเลยว่าเราจะต้องเช็กตัวเองอยู่ตลอด ด้วยอุบายไหน เราเห็นอุบายใด แล้วนำไปแก้ความเห็นผิดตรงไหน เมื่อไหร่ อันนี้อันที่สอง ส่วนอันที่สาม อนัตตา การพิจารณอนัตตานั้นยาก อนัตตาของหลวงพ่อนี้หมายถึงว่าจากที่มีอยู่แล้วมันสิ้นสุด อย่างการสิ้นสุดของคน คนมีอยู่จากเด็กจนถึงแก่ เอาไปเผาเหลือแต่ฝุ่น คนไม่เหลือแล้ว คนเป็นอนัตตาไปแล้ว นี่คือความหมายของอนัตตา แต่ถ้าเราเอาอนัตตามาใช้กับการปฏิบัติ การพิจารณามันไม่มีที่ไป เหมือนกับเราเรียกเรื่องกรรม กรรมนี้หลวงพ่อบอกว่าใช้เป็นสิ่งสุดท้าย แต่ว่าถ้าเราคิดว่ามันมันเป็นเพราะกรรม หยุดเลย คนที่เพิ่งหัดคิด คิดไม่

เป็น จอดอยู่แค่นั้น แต่ถ้าคนที่คิดเป็นเขาจะตามว่ามันเป็นเพราะกรรม กรรมส่วนไหนที่ทำให้มันเป็น เราก็จะเริ่มแตกแยกกรรมนั้นออกมา พฤติกรรมของเราแบบนี้จะทำให้กรรมแบบไหนเด่นขึ้นมา เราก็สามารถใช้เรื่องกรรมได้ แต่ทั่ว ๆ ไปแล้วนี้ยาก ก็เหมือนกับอนัตตา การพิจารณาอนัตตาทหลวงพ่อก็ค่อยพิจารณาให้ฟัง แต่คนส่วนใหญ่แล้วจะใช้อัตตาว่า ปัจจุบัน หรือ ไม่มีแล้ว สัญญาไม่มีแล้ว สังขารไม่มีแล้ว ดับแล้ว ถ้าตราบไตที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์ มันดับไม่ได้หรอก ถึงเป็นพระอรหันต์แล้ว ดับแล้ว แต่มันก็ยังทำงานได้อยู่ เพียงแต่ว่าเราไม่ได้อยู่ใต้อำนาจเขา คือเราเป็นนายเขา ไม่ใช่เขาเป็นนายเราอีกต่อไป แบบนั้นต่างหาก คือ คนชอบเข้าใจผิดคิดว่าอนัตตาแล้วจบกันตรงนั้น อันนี้ก็เป็นที่โทษของการปฏิบัติ

ถาม: คือไม่ได้ดูว่าเหตุอะไรที่ทำให้มันเกิดเป็นอนัตตา แล้วทุกข์ โทษ ภัยของมันคืออะไร

ตอบ: ค่ะ

ถาม: แต่ดูว่า ณ ขณะนี้ มันไม่มีแล้ว

ตอบ: ณ ขณะนี้ไม่มีแล้ว แต่ถามดูว่าเรายังถูกระทบโดยสิ่งนั้นอยู่หรือเปล่า ถ้ายังถูกระทบโดยสิ่งนั้นอยู่ แสดงว่ามันเป็นอนัตตาเป็นครั้ง ๆ ไป ครั้งนี้มันจบไปแล้วดับไปแล้ว แต่ถ้าใครมาแหง่แล้วยังขึ้นอยู่อีก แสดงว่าตัวเหตุของมันจริง ๆ ยังไม่ได้ถูกขุด เพราะฉะนั้นเราจะต้องขุดเอาเหตุตรงนั้นขึ้นมาว่า เมื่อมันเป็นอนัตตาแล้ว มันเป็น

แบบนี้ แล้วถ้ามันยังไม่อนัตตาละ ถ้าตอนที่มันยังตั้งอยู่ละ มันยังดำเนินอยู่ละ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับ เกิดไม่เป็นไร ดับก็ไม่เป็นไร แต่ตอนที่มันมีปัญหา เพราะฉะนั้นเราต้องจับอนัตตาดั้งขึ้นมาใหม่ ว่าตอนที่มันตั้งอยู่มันให้เหตุตี-ผลตี ให้เหตุชั่ว-ผลชั่ว กับเราหรือเปล่า เพราะฉะนั้นแม่จะตอบตรงนี้ว่ามีอยู่สามข้อด้วยกัน สำหรับตัวเอง มันอาจจะมียากกว่านั้น แต่ว่าเท่าที่มีประสบการณ์มา เรื่องที่คนดูเรื่องอนัตตาที่ทำให้อตตาเพิ่มขึ้นมากมายแล้วก็ไม่ได้แก้ปัญหาเลย แล้วก็ปัญหาอื่นเพิ่มขึ้นมากมายเป็นคนใหม่ไปเลย ฟังคนอื่นไม่ได้ ตั้งตัวเป็นครูบาอาจารย์ใหญ่ขึ้นมานั้นก็มีส่วนเรื่องการที่รู้จักปริยัติ แล้วทำให้ออตตาสูงว่าตัวเองรู้ โดยเฉพาะผู้ที่เรียนอภิธรรม อันนี้ยิ่งเป็นไปหนักมาก แล้วก็อีกอันหนึ่งก็คือญาณรู้ บางคนมีญาณรู้มากมาย แม่เป็นต้น แม่มีญาณรู้มากมาย เกิดขึ้นบ่อยมาก ต้องตามหาญาณเห็น คือประสบการณ์ ถ้าไม่อย่างนั้นเรื่องนั้นก็ไม่น่า

ถาม: มันก็เหมือนกับว่าสามอันนี้ มันคล้าย ๆ กันหมดนะ วิธีแก้ก็คือไปหาประสบการณ์ของตัวเองส่วนตัว ถ้าเราคิดว่าเรารู้แล้ว เรามีอุบายอะไรเรามีข้อมูลอะไรที่จะสนับสนุน อันนี้ได้ มันก็เหมือนกับใช้วิธีเดิมแก้

ตอบ: วิธีเดิมค่ะ วิธีเดิมตลอดเลย ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตามใช้วิธีเดิม หลวงตาบัวยังคงคอนเฟิร์มเลยในหนังสือหยดน้ำบนใบบัว เรื่องเกี่ยวกับสุขะกับอสุกะของท่าน ท่านนึกว่าท่านจัดการเรื่องเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว มีอยู่วันหนึ่ง ท่านเอะใจว่า เอ๊ะ ถ้าจัดการเสร็จแล้วทำไมเรา

ถึงไม่เป็นพระอรหันต์สักที แล้วทำไมเราถึงบอกไม่ได้ว่าเป็นเพราะ
อุบายใด เมื่อใดที่เราจัดการเรื่องนี้ ก็เลยเอาสุภะเข้ามากระแทกใส่
ใหม่ ท่านบอกว่าวันที่สี่มันขึ้นมาให้เห็นชัดเจนเลยว่า อ้อ ยังอยู่แล้ว
ก็ค่อยจัดการมัน อันนี้พระอรหันต์แท้ ๆ ก็ยังพูดถึงสิ่งนี้

ถาม-ตอบ

๕๐

ไม่เที่ยง

ถาม: บางทีนักปฏิบัติเขามาคูยให้ฟังว่าพอเขาเริ่มเข้าใจไม่เที่ยง เขาก็จะพูด เหมือนมีคนนึงเขาไปบอกเพื่อนเขาว่า เพื่อนชวนไปปาร์ตี้แล้ว เขาก็บอกว่า ก็ไม่แน่นะ ฉันจะพยายามที่จะไป แต่ก็ไม่แน่ว่าจะได้ไปหรือไม่ไป

ตอบ: กฎของไม่เที่ยงใช่ไหม

ถาม: ใช่

ตอบ: ไม่ได้ จะเอาไม่เที่ยงมาใช้ข้างนอกไม่ได้ ไม่เที่ยงต้องแค่ว่า เรารู้ว่า โลกนี้ไม่เที่ยง แล้วมันจะเกิดไม่เที่ยงขึ้นตรงไหน แล้วเราค่อยไปจับเอาตรงนั้น ไม่ใช่ที่เราจะตั้งไม่เที่ยงเอาไว้ก่อน แสดงว่าอันนั้นใช้ผิดผิดมาก ๆ และจะอยู่ในโลกนี้ได้อย่างยากลำบากมากด้วย จะไม่มีใคร

เพื่อชี้หน้าเราเลยว่า ไอนี่มันชอบผิคนัด หรือว่ามันชอบโลเล เอาแน่
เอาอนไม่ได้ คนในโลกเขาไม่ชอบคนแบบนี้

ถาม: เพราะว่าโลกนี้เขาอยู่กับความเที่ยง

ตอบ: โลกนี้เขาอยู่กับความเที่ยง เราต้องตั้งเที่ยงไว้ก่อน แต่ถ้าใจเรา
รู้ว่ามันไม่มีอะไรเที่ยง แล้วพอมันไม่เที่ยงเกิดขึ้นเรายอมรับ ไม่ใช่
ที่เราตั้งไม่เที่ยงด้วยตัวเราเอง ไม่ใช่ ไม่เที่ยงมันเป็นของมันอยู่แล้ว
มันเป็นตามธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วเราแค่ที่เราเข้าใจความไม่
เที่ยงอันนี้ แต่การที่จะตั้งอะไรกับใครเราต้องสมมติว่ามันเที่ยงไว้ก่อน
อย่างเรามีนัดไว้ เราจะบอกว่า ไม่นั่นหรือก ฉันอาจจะไม่มา ไม่ใช่ เรา
นัดใครเราก็ต้องแน่ใจว่าเราจะไป จะไปร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วยเราถึงนัด
หรือไปหาหมอเราจะบอกว่า ไม่นัดไว้เฉย ๆ มันก็มีบางครั้งนัดไว้
เฉย ๆ บางทีอาจจะไปไม่ได้ แต่นั่นเป็นความรู้สึก แต่ถาม จะไปหา
หมอแน่นอนไหม ใช่ ไม่งั้นก็ไม่ได้ยา อันนั้นมันต้องเที่ยงอยู่แล้ว จะ
นัดใคร จะทำอะไรมันต้องเที่ยง แต่ไม่เที่ยงมันเกิดขึ้นเอง มันเป็น
ธรรมชาติ ไม่ใช่ที่เราไปกดขี่ให้มันเป็น

ถาม-ตอบ

๕๑

คีล

ถาม: สายปัญญาคิดยังไงกับคีล ๘ ในข้อที่เกี่ยวกับร้องรำทำเพลงไม่ได้ สายปัญญาจะคิดยังไงกับเรื่องนี้ เพราะเราบอกว่าการที่เราจะพิจารณาเราฟังเพลงแล้วก็พิจารณาเนื้อเพลง หรือว่าเราดูทีวี ถ้าอย่างนั้นถ้าเราถือคีล ๘ เราไม่สามารถจะ做事情พวกนี้เลยหรือ

ตอบ: ถ้าในที่สาธารณะนะก็ไม่ควรทำ เพราะว่ากฎข้อห้ามต่าง ๆ คีลต่าง ๆ คือกฎข้อห้ามเมื่ออยู่ร่วมกัน เกิดการร้องรำทำเพลงในหมู่ในกลุ่ม ทำให้เรามีความรู้สึกรักใคร่กัน สนุกสนาน ไม่สำรวม ไม่สมกับเป็นนักบวช อันนั้นก็คือข้อห้าม แต่ถ้าพูดถึงว่าส่วนตัวจริง ๆ ของเราค้นเดียว เราไม่ได้คิดค้น ร้องรำทำเพลง แต่เราฟังเพลงแล้ว เราเอาข้อมูลในเพลงมาเป็นหัวข้อในการปฏิบัติ อันนั้นก็ไม่ใช่ไร ไม่เสียอย่างเช่น เราฟังเพลงว่า “พีนี่มีน้องอยู่ในดวงใจเท่านั้น” มันเป็น

เพลงโหยหวนของผู้ชายผู้หญิงร้องเกี่ยวกับ ถ้าเราเคยฟังเพลงนั้น มาแต่เด็ก แล้วบังเอิญเราผลอกร้องออกมาเนีย ก็ไม่ให้คิดว่าเราทำ ผิดศีลนะ ก็ไม่ให้คิดว่าเราผิดแล้วต้องไปเริ่มต้นขอศีลใหม่ ไม่จำเป็น อันนั้นให้คิดต่อไปได้เลยว่า ที่เราร้องมันเป็นความเคยชินที่ได้ยินได้ ฟังมา แล้วเพลงนี้มันบอกอะไร ผู้ชายบอกว่าเขาเอารูปเหมือนของผู้หญิง เอาไว้ในหว่างกลางหัวใจ มันทำให้เราเห็นว่า ถ้าหว่างกลาง หัวใจ แปลว่าเขาต้องคิดถึงผู้หญิงคนนี้อย่างไร มันเป็นเรื่องที่ ทุกข์ยาก มันเป็นเรื่องที่ทุกข์แสนสาหัส มันเป็นเรื่องที่ทำให้เราคิดว่าทำไมคนถึงจะทำกันอย่างนั้น ถึงว่าอยู่ที่ไม่ว่าดีถึงเอารูปผู้หญิง มาไว้หว่างกลางหัวใจ คือมันจะเป็นชนิดไหน ถึงจะเป็นแบบนั้นได้ มันทำให้เราได้คิดพิจารณาได้ เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็เพลงหรือละคร หรืออะไรก็ตาม ไม่เสียหายถ้าเราดูแล้วเอามาเป็นกำไร ดูแล้วเอามาเป็นหัวข้อคิด แต่ถ้าคนคิดไม่เป็นก็อันตรายอยู่ เพราะ ว่าดูแล้วมันจะทำให้เราเพลิดเพลีนแล้วอยากดูอีก แล้วก็ติดเลยเถิด มันทำให้เสียหายมาก เพราะฉะนั้นมันอยู่ที่ว่าเราเอาเป็นไหม เราดู แล้วเราเห็นว่าเอาประโยชน์ได้ไหม ถ้าเอาประโยชน์ได้ก็ไม่เสียหาย เลย พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะก็มาจากการดูละครนี้แหละ

ถาม: จริงนะ เขาไปดูละครเขาก็เลยเห็นว่ามันทุกข์

ตอบ: ดูจนเบื่อ ดูจนทุกข์

ถาม: แล้วก็มีมันซ้ำซาก เมื่อไหร่มันจะจบสักที

ตอบ: ชีวิตซ้ำซาก เหมือนในละครที่เขาเล่น

ถาม-ตอบ

๔๒

คะแนนกรรม

ถาม: สมมติว่าเราทำอะไรไป แล้วเราไม่รู้สีกว่ามันเป็นสิ่งที่ผิด เราไม่ได้รู้สึกผิด คราวนี้เรายังต้องรับผลกระทบอันนั้นไหม ใครเป็นคนเก็บคะแนนกรรม

ตอบ: เรากำลังถามว่ากรรมดีหรือกรรมชั่ว

ถาม: ถ้าเป็นกรรมไม่ดี มันน่าจะเป็นกรรมไม่ดี คนอื่นทำแล้ว เขาารู้สึกผิด แต่เราทำแล้วไม่รู้สีกผิด หรือว่าสิ่งที่เป็นกรรมดีก็คือส่วนใหญ่คนอื่นทำแล้วรู้สึกดี แต่เรากลับทำแล้วไม่รู้สีกดี ไม่รู้สีกอะไรเลย แล้วเราจะได้รับผลดีไหม ใครเป็นคนเก็บคะแนน

ตอบ: เราเป็นคนเก็บคะแนน ไม่ว่าจะกรรมดีหรือกรรมชั่วเราเป็นคนเก็บคะแนน เราคนเดียวเลย แล้วถามว่าเราจะได้รับผลไหม แน่แน่นอน

จะรู้สึกหรือไม่รู้สึก กรรมดีหรือชั่ว รับแน่นอน เอาอย่างนี้ดีกว่า เอาเป็นตัวอย่างขึ้นมา สมมติว่าเราทดแทนบุญคุณ ทดแทนบุญคุณผู้มีบุญคุณสง่เสียเราเรียนมาตั้งมากมาย โดยการที่ให้เราเป็นนักกฎหมายให้เขา ช่วยเขาที่เขาโกงชาวบ้าน เขาให้เราไปขึ้นศาลให้ แล้วเราก็ทำให้เขา เรารู้สึกว่าเราทดแทนบุญคุณ เรามีความสุข ถ้ามว่าตรงนี้เราจะได้รับผลกระทบใหม่ ได้แน่นอน เพราะเรากำลังสร้างพยาบาท เบียดเบียนผู้อื่นเขา คนที่เขาเสียผลประโยชน์เขาจะต้องมีความทุกข์ตรงนี้ เพราะฉะนั้นถึงเราจะไม่ทุกข์เลย เราก็ต้องได้รับผลกระทบตรงนี้แน่นอน ใครเป็นคนเก็บ พวกที่จะมาจ้องล้างเราหรือที่จะเป็นคนเก็บ ไม่ เราเป็นคนเก็บว่าเราได้ทำคดีนี้ โดยที่เราฉ้อโกงเขา มา ทำเพื่อนาย ทำเพื่อผู้มีพระคุณ อันนี้เราก็เป็นคนไปบิดเบือนว่า คำพูดนี้เราพลิกเสียใหม่ให้เราเป็นผู้ชนะ ให้เขาเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างนี้ ถ้ามว่าเราทำด้วยความฮึกเหิม ทำด้วยความสุข ด้วยความสบายใจก็ได้ เพราะว่าเราได้ตอบแทนคุณ แต่ถ้ามว่าใครเป็นคนเก็บคะแนน เราได้อยู่เต็ม ๆ ว่าเราเป็นคนพลิกคดีนี้ เป็นคนทำคดีนี้ เรารู้ ถึงจะเก็บไว้ในใจลึก ๆ เรารู้ว่ามันแหละที่เราทำ

ถาม: ถ้าอย่างนั้นคนที่ทำอะไรไป แล้วส่วนใหญ่คนอื่นไม่ได้ว่ามันผิดเท่าไร แต่เรากลับรู้สึกผิด หรือสมมติว่าเรายิงปืนไป เราคิดว่าเรายิงปืนไปแล้วไปทำให้คนนั้นตาย ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ มันมีอีกคนนึงยิงปืนมาพร้อมกัน แล้วกระสุนของคนคนนั้น ทำให้คนนั้นตาย แต่ปืนของ

เราเนี่ยมันกระเด็นไปนูนเพราะเรายังไม่แน่น แล้วเราก็รู้สึกผิดอยู่ตลอดว่าเราฆ่าคนคนนั้น

ตอบ: เป็นเราไหมที่ยิงเขา หรือว่าคนอื่นยิงเขา

ถาม: คือไม่สงสัยเลย คิดว่าแน่นอนเป็นเราที่ยิงเขา

ตอบ: แล้วเรารับกรรมอันนั้นไหม รับ

ถาม: ทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้ทำนะ เราไม่ได้ฆ่าเขาอะ

ตอบ: รับ

ถาม: แย่จัง

ตอบ: รับตรงไหนรู้ไหม ตรงที่เราคิดไว้ในหัวใจเรียบริ้อยว่าเราทำ อันนี้รับไปเลย เพราะว่าความไม่ฉลาดของจิต ก็รับไปเลย เราก็ไปรับกับเขาทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้ทำ เรารับไปแล้ว ใจรับตรงนั้นมันคือทุกข์ใจ ทุกข์แสนสาหัสแล้วก็กลัวหวาดผวาว่าเราจะต้องชดใช้ด้วยอะไรบ้าง ทั้ง ๆ ที่เวลาไปขึ้นศาลจริง ๆ ถ้าคุณมีหลักฐานหรือเขามีหลักฐานครบนี้คุณจะไม่โดนเลย แต่ว่าส่วนที่คุณรับ รับก่อนที่จะไปขึ้นศาลหรือว่าต้องไปขึ้นศาล อันนั้นคือสิ่งที่คุณรับมากหรือน้อย

ถาม: ไม่ได้ทำ แล้วต้องไป แล้วไปสารภาพด้วย เดินเข้าห้องขังหน้าตาเฉย

ตอบ: แต่ถ้าอันนั้นอีกแหละ แม้ก็จะพูดถึงว่าเป็นกรรมแต่หนหลังกรรมเก่า

ถาม: ไม่ได้เป็นกรรมเรื่องนี้ แต่เป็นกรรมเรื่องอื่น อันนี้ก็แค่ปัจจัย

ตอบ: เป็นกรรมที่ต้องมารับตรงนี้ ตรงนี้คือเป็นปัจจัยที่ทำให้เขาต้องมารับตรงนี้ คืออธิบายยังไงก็ลงรูปแบบเดิม คือกรรม

ถาม: แล้วถ้าเป็นเรื่องว่าเราคิดว่าเราทำในสิ่งที่ดี แล้วเราให้คะแนนตัวเองว่ามันเป็นสิ่งที่ดี ทั้งที่จริง ๆ มันไม่ใช่ หรือว่าทำในสิ่งที่ดี แต่ไม่รู้ตัวก็เลยไม่ให้คะแนนตัวเอง อย่างนั้นเราทำดียังไง เราจะได้คะแนนดีขึ้นหรือ

ตอบ: ถ้าเราทำดีแต่เราไม่รู้ตัวว่าเราทำดี มันก็ติดอยู่นั่นแหละ แต่ว่าเหมือนกับมันยังค้างอยู่ยังไม่ได้กิน ทำอาหารไว้แล้ว ไม่ได้กิน เหมือนกับการที่เราทำบุญไปหาใครสักคนแล้ว เขาไปเกิดแล้ว

ถาม: มันเหมือนกับวันก่อน เห็นในอินเทอร์เนต ผู้ชายคนหนึ่งเขาโพสต์ว่าปีที่แล้วเขาจะฆ่าตัวตาย แล้วเขาไปยืนอยู่ที่สะพานจะฆ่าตัวตาย แล้วก็ มีผู้ชายคนหนึ่งเดินผ่านมาแล้วก็พูดว่า “อย่าทำอย่างนั้นเลย มันมีวิธีที่จะแก้ปัญหา นะ ทุกสิ่งทุกอย่างมันแก้ได้นะ นะเพื่อนนะ” แค่นั้น แล้วก็เดินหายไป เขาบอกว่าชื่อไมค์ แล้วคนนั้นเขาก็มาคิดเออ จริงที่เขาพูดมันไม่ได้แยขนาดนั้น เดี๋ยวฉันก็แก้ปัญหา ก็ได้ เขาก็แก้ปัญหาได้ ก็ไม่ได้ฆ่าตัวตาย คราวนี้เขาก็เลยตามหาคนคนนี้ว่า เทวดาของเขาคือใคร แต่ว่าคนนั้นนะคือพูดไปแล้วไม่คิดอะไรเลย คืออาจจะคิดด้วยซ้ำว่า ตกลงที่พูดไป เขาฆ่าตัวตายหรือเปล่า หรือว่าพูดแล้วเขาไปฆ่าตัวตาย คืออย่างนั้นนะเขาได้คะแนนหรือ

ตอบ: ได้คะแนนใหม่ น่าคิดเหมือนกันนะว่าเขาจะได้คะแนนหรือเปล่านั้นคนที่พูด

ถาม: พูดแล้วก็เดินหายไปหน้าตาเฉย ไม่ได้มาตามดูว่าเป็นยังไง

ตอบ: แต่รู้ไหมว่าเขาได้คะแนน ตรงไหนรู้ไหม

ถาม: ตรงไหน

ตอบ: ตรงที่เขาสบายใจที่ได้พูดที่ได้ทำ

ถาม: ดึกว่าไม่ได้พูด

ตอบ: ดึกว่าไม่ได้พูด ถ้าเขาไม่ได้พูดเขาก็จะรู้สึกแย่ว่า เอ๊ะ มันตายหรือเปล่า เพราะฉันไม่ได้พูด ในกรณีนี้เขาได้พูดไปแล้ว

ถาม: อย่างน้อยได้พูด ถึงแม้จะตาย

ตอบ: สบายใจ ถึงแม้จะตายก็ได้พูด ฉันทำดีที่สุดแล้ว มันได้อยู่แล้ว เสวยอยู่แล้ว

ถาม: นี่คือทำดีโดยไม่ได้ให้คะแนนตัวเอง

ตอบ: แต่ก็ได้กิน คือคิดขึ้นมาเมื่อไหร่ก็ยังมีความสุขว่า อย่างน้อยฉันได้พูดแล้วถ้ายังเขาไม่ตายเพราะเราอีก ยิ่งได้คะแนนเพิ่มขึ้นอีก

ถาม: สรุปลแล้วจริง ๆ เรื่องกรรม มันเหมือนกับว่าเราก็มีระบบอยู่ในหัวเรา ในใจเราที่วัดตลอดว่าอะไรดี อะไรไม่ดี มันแค่ขึ้นอยู่กับว่าเราจะยอมรับ

ในสิ่งที่เรารู้สึกใหม่ หรือเราจะเอาอะไรมาปกปิดว่าจริง ๆ มันดีนะ ๆ ที่โก่งเขา

ตอบ: แต่ระบบมันทำงานเหมือนกันสำหรับทุกคนด้วยนะ มันแปลกมาก เรื่องกรรมนี้ เหมือนกับโลกนี้เขาตั้งเอาไว้ดีมาก สังฆารการปรุงแต่งมัน ตั้งไว้สมบูรณ์แบบมาก คือว่าทุกหัวจะคิดเหมือนกันหมด มันทำงาน ดีมาก เพียงแต่ว่าเราไม่สามารถที่จะตามสังฆารเขาได้ทัน ต้องมานั่ง คิดอยู่แบบนี้แหละว่าอันนี้ส่งผลหรือไม่ แต่จริง ๆ แล้วเขาตั้งระบบ ไว้ดีมาก ทุกคนจะอยู่ภายใต้กฎกติกาของโลกเหมือน ๆ กัน

ถาม-ตอบ

๔๓

รายการแข่งขัน

ถาม: ตอนนี้ทีวีโชว์ออกมามากมาย เรื่องการแข่งขัน การประกวด ร้องเพลงหรือเต้น สมัยนี้ยิ่งเด็กยิ่งดี เด็กออกมาเต้นโชว์เก่ง ๆ เขาก็ได้รางวัลกัน ถ้าเราจะดูโชว์พวกนี้ให้ได้ประโยชน์ในทางธรรมะ จะต้องคิดยังไงคะ

ตอบ: มันมีรายการ ทั้ง “ก๊อตทาเลนต์” และ “ดิเอ็กซ์แฟกเตอร์” เด็กสามขวบเล่นไวโอลินกับวงออร์เคสตราใหญ่ แล้วมันเป็นไปได้ยังไง พวกนี้คือเด็กแค่สามขวบ อาย่ว่าแต่ว่าเล่นไวโอลินเลย พูดยังพูดยไม่รู้เรื่องเลย แต่นี่เด็กสามขวบเล่นได้เก่งมาก คำตอบมันมีอยู่ว่าเราจะเอามาเป็นประโยชน์ทางธรรมะได้อย่างไร เราดูตรงนั้นว่ามันสามารถจะทำให้เรากลัวได้ว่า ชาติเกิดต่อมาถ้าเราต้องมาแข่งแบบนี้ คือออกมาปั๊บต้องมาแข่งเลย เด็กบางคนออกมาถึงปั๊บ เดือนเดียวเอง เป็น

ลูกของคนมีชื่อเสียง ก็ต้องมาเป็นนางแบบนายแบบเลย ทั้ง ๆ ที่ยังนอนแบบเบาะอยู่ คือชายที่คาดผม หรือว่าเสื้อผ้าเด็ก เพราะว่ามีพ่อแม่เขาดัง

พวกนี้แม่เห็นอยู่อย่างหนึ่งที่ชัดเจน คือว่าตอนนี้มันเป็นขาลง เพราะฉะนั้นเด็กจะเก่งเร็วขึ้น สามารถที่จะผลิตภาพยนตร์หรือว่ามีลูกเร็วขึ้น เพราะว่ามันเป็นขาลงไง อีกหน่อยจะถึงว่าลิบขวบตาย ลิบขวบคืออายุสูงสุด มันทำให้เห็นอย่างนี้ชัดเจนมากกว่า ตอนนี้นั้นกำลังเป็นแบบนี้คือ คนตายไปปีก็มาเกิดเลย พอเกิดปีก็ยังจำความสามารถเดิม ๆ ได้ มาถึงปีก็จะร้องเพลงเก่งเลย มาถึงปีก็จะเล่นไวโอลิน เล่นเปียโนเก่งเลย หรือว่ามาถึงปีจะสามารถเต้น ทำอะไรต่อมิอะไรได้คล่องแคล่วว่องไวเลย มันทำให้เห็นว่า มันสั้นลงจริง ๆ

มันทำให้เราเห็นว่า ถ้าเรายังมาเกิดเราต้องแข่งขันสิ่งต่าง ๆ พวกนี้กับเขา อายุกมาใหม่ ขนาดตอนนี้กว่าจะให้จำคอมพิวเตอร์ที่มันเปลี่ยนอย่างรวดเร็วก็จำยากแล้ว แต่พอถ้าเราตายแล้วเรากลับมาปีบมาอยู่ตรงนี้ มันจะหนักหนาใหม่ มาถึงปีบต้องมาแข่งขันทันที การแข่งขันจะหนักมากขึ้นกว่าเดิม แล้วมันจะรวดเร็วมากขึ้นกว่าเดิม คือว่าคุณเป็นเด็กคุณก็ต้องแข่งเลย ทั้ง ๆ ที่ชีวิตก่อนนี้เราเป็นเด็กยังสนุกสนานต้องไปเรียนหนังสือ กว่าจะต้องแข่งขันคือออกจากมหาวิทยาลัยแล้ว แต่ตอนนี้อย่าพูดถึงไปเรียน ก.ไก่ ข.ไข่ เลย ออกมาปีบคุณต้องแข่งเลย อันนั้นคือความที่ทำให้เราคิดว่าน่ากลัวอย่างนี้

ส่วนอย่างที่สองก็คือว่า ให้เห็นธรรมชาติที่หลวงพ่อกุศลเทศน์เอาไว้ หรือที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ว่าขาลงมันจะสั้นเข้า ๆ การตายอายุตายจากเจ็ดสิบห้าเหลือหกสิบห้า มันเห็นว่า มีสิทธิ์เป็นไปได้ใหม่ว่า อีกไม่นานเด็กจะสามารถมีลูกตั้งแต่วัยเด็ก ลองดูสิว่าเด็กถึงสิบขวบไหม เด็กเจ็ดแปดขวบเอง จับคู่เต้น ไปได้ได้ในยูทูปแล้วเขาถามว่า “คุณสองคนเป็นอะไรกัน เป็นพี่น้อง” “ไม่ เป็นเพื่อน” แล้วเขาถามต่อว่า “ต่อไปในภายภาคหน้าจะทำอะไร” “เราจะแต่งงานกันซื้ออสังหาริมทรัพย์” เด็กผู้หญิงบอกว่า “ไม่ ไม่ ฉันไม่ต้องการเธอหรอกอย่างเธอต้องไปทำผิวให้แทน ผิวดำกว่านี้ ฉันไม่ชอบผิวขาวแบบนี้” เด็กผู้ชายก็ตอบว่า “ถ้าฉัน เราก็เป็นเพื่อนสนิทกัน” คือเด็กยังไม่ถึงสิบขวบพูดเรื่องแบบนี้แล้ว คิดดูสิว่า มันเป็นไปได้ใหม่ว่า อีกไม่นานจะมีการจับคู่กันแต่เด็ก อีกไม่นานจะสามารถท้องแล้วมีลูกได้

แน่นอน เด็กเล็ก ๆ แค่นั้นออกมาร้องเพลง ร้องเพลงอะไร ไม่มีเพลงสำหรับเด็กเลย มีแต่เพลงรักปรารภ มีแต่เพลงเกี่ยวกันกอดกัน อะไรพวกนั้นทั้งนั้นเลย เขาทำให้มันเป็น ไม่ใช่เขาทำหรอก คือสังคมทั้งหมดนั้นแหละทำให้มันเร็วขึ้น ทำให้เราเห็นชัดเจนว่าสิ่งที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ สิ่งทีหลวงพ่อกุศลเทศน์ไว้ มันเป็นจริงแล้ว มันก็กำลังมา เห็นได้ชัดเจนมากกว่าอยู่ต่อหน้าเราแล้ว เราจะกลัวไหมเราที่เห็นธรรมะที่แท้จริง เราที่เห็นทางออกที่แท้จริง เราจะกลัวไหมแล้วพร้อมหรือยังที่จะเดินทางหรือว่าจะรออีก

ถาม-ตอบ

แฟนถือคนละศาสนา

ถาม: คนที่เรารัก ที่อยากแต่งงานด้วย เขาเป็นคนต่างศาสนา แล้วเขาก็รักศาสนาเขา เชื่อในศาสนาเขาพอ ๆ กับที่เรารักและเชื่อในพุทธศาสนา คราวนี้ถ้าเราจะแต่งงานกัน มีลูกกัน รู้ว่ามันจะต้องมีเรื่องแน่ ๆ ว่าลูกจะออกมาเขาจะถือศาสนาไหน เราจะพาเขาไปวัดไหม เราจะพาเขาไปโบสถ์ไหม คือมันรู้แล้วว่ามันจะมีปัญหา แต่อย่างไรเราก็รักคนนี้ อยากแต่งงานกับเขา เราควรทำยังไงที่จะเตรียมตัวที่จะไปสู่กับศึกข้างหน้า

ตอบ: ก็ถ้ามันรักไปแล้วมันก็ช่วยไม่ได้นะ ก็ต้องปล่อยไปตามนั้น แล้วเรื่องลูกนะไม่ต้องกังวลหรอก ส่วนใหญ่ลูกจะตามแม่ ถ้าแม่เป็นแม่บ้านที่ดี แม่ที่ดี ลูกจะตามแม่ แต่กฎของไม่เที่ยงก็มี ถ้าลูกคนนั้นเป็นลูกพุทธไปเกิดกับคนพุทธครั้งหนึ่ง แล้วก็ไปเกิดกับต่างศาสนาครั้งหนึ่ง

ไม่ว่าแม่จะใส่เข้าไปเท่าไรก็ตาม เด็กพอโตขึ้นเขามีกรรมเป็นของเขาเอง เขาจะไขว่ไขวไปบ้าง แต่เขาก็จะกลับมาถูกทางในที่สุด อันนั้นไม่ต้องเป็นห่วงเขาหรอก เพราะว่าทุกคนมีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นผู้ให้ผล เราเชื่อผลของกรรม แม่คิดว่าถ้าเรารักเขามาก ปัญหาข้างหน้าไม่สามารถจะหยุดเขาได้ ก็ไม่ต้องไปคิดอะไรมาก เรื่องของลูกก็ปล่อยให้มันเป็นไปตามกรรมของเขาที่เขาจะมาเกิด เขาเป็นลูกพ่อหรือลูกแม่ มันชัดเจนอยู่แล้วตรงนั้น

ถาม: แต่ลูกจะไม่งงหรือว่า แม่สอนอย่าง พ่อสอนอย่าง

ตอบ: เขาก็จะไปศึกษาของเขาเองในที่สุด ยิ่งงงยิ่งต้องศึกษา ยิ่งจะดีกับเขาด้วยซ้ำไป

ถาม-ตอบ

เรียนรู้จากพระอรหันต์

ถาม: ตอนนี้ก็ถือว่ามึนหรือหันท้อยู่ในโลกนี้เหลือน้อยลง ๆ ทุกที คราวนี้หลายคนคิดว่าถ้าจะไปหาอรหันต์ที่เขาว่าเป็นอรหันต์ชาตินี้แล้วยังเป็น ๆ อยู่ ยังไม่ได้ดับขันธ จะไปเรียนรู้กับท่าน แล้วเราก็จะได้สิ่งที่ดี ๆ มา คราวนี้ถ้าเราไปเสาะแสวงหาพระอรหันต์อยู่ที่ไหนบ้าง แล้วไปเรียนรู้กับท่าน มันจะมีไม่ตีได้ไหม มันเหมือนว่ามันน่าจะดีหมดเลย ว่าเรามีนิสัยอะไรท่านก็จะชี้แนะให้ได้ ท่านก็เป็นถึงที่สุดแล้ว มันจะมีไม่ตีบ้างไหม คำถามที่ตามมาก็คือ แล้วถ้าเราไม่ไปหาพระอรหันต์เลย แต่เรียนรู้กับคนที่ไม่ได้เป็นอรหันต์ด้วยซ้ำ เขาบอกเลยว่าเขาไม่ได้เป็นด้วยซ้ำ จะดีกว่าไปหาอรหันต์ไหม

ตอบ: ก่อนอื่นนะ การที่เราจะไปหาอรหันต์ เราจะต้องรู้ได้ยังไงว่าท่านเป็นอรหันต์จริงหรือเปล่า เพราะว่าท่านยังไม่ได้ดับขันธ กระจุกท่านยัง

ไม่เป็นพระธาตุ โอกาสที่เราจะรู้ว่าพระอรหันต์นี้ คนธรรมดาจะรู้จักว่าเป็นพระอรหันต์ ยากมากนะ

ถาม: ก็ท่านพูดอะไร ใคร ๆ ก็บอกว่าท่านเป็น พูดอะไรเราก็ไม่เข้าใจเพราะว่าท่านสูงมากอย่างนี้ ก็น่าจะใช้

ตอบ: ก็นี่คือคำตอบแล้วว่าท่านพูดอะไรเราก็ไม่เข้าใจ เราจะไปเอาอะไรจากท่านได้เล่า

ถาม: ก็เก็บไว้ก่อนไป

ตอบ: จริง ๆ แล้ว การที่จะไปหาอรหันต์มันยากนะ ๑. เราไม่รู้ว่าใครเป็นอรหันต์จริงอรหันต์ปลอม ๒. การที่เป็นอรหันต์เนี่ย เราอยากจะได้เรียนแค่ ก.ไก่ ข.ไข่ เราไปเรียนกับพีเอชดี ปริญญาเอกเขี้ยวเหอ แต่ก็นั่นแหละ อรหันต์นั้นผ่าน ก.ไก่ ข.ไข่ มากก็จะสอนเราได้มันนั่นแหละ แต่แม้ว่ามันสำคัญตรงว่า เราจะหาเจอได้ยังไงว่าใครเป็นอรหันต์จริงอรหันต์ปลอม ตรงนั้นนี่เป็นปัญหา ถ้าเจออรหันต์จริงมันคงจะดี แล้วก็คำถามต่อมาว่า คนธรรมดาคนที่ไม่ใช่อรหันต์ ที่ไม่มีใครถือว่าเป็นอรหันต์ สอนเราได้หรือเปล่า

ถาม: จะดีกว่าไปหาพระอรหันต์หรือคะ

ตอบ: แม้ขอยืมคำหลวงพ่อบุญมาใช้นิดนึง ที่ท่านบอกว่าหมายังสอนธรรมะเราได้เลย จริง ๆ “หมาโจ” นี่สอนธรรมะแม่ได้เยอะเยอะเลย เพราะฉะนั้นอย่าว่าเลย ถ้าเรารู้จักศึกษาเป็น ไม่ว่าใครเราก็เรียนจากเขาได้

ไม่จำเป็นต้องเป็นพระอรหันต์หรือ บางทีพระอรหันต์นั้นแหละพูดจาสูงจนเราตามไม่ได้ อย่างบอกให้ดูจิต บางคนไม่มีปัญญาพอนั่งดูจิตอย่างเดียว ดูการเกิดดับของจิต ยังคิดว่าตัวเองเก่งไปสอนคนทั่วบ้านทั่วเมือง สอนว่า “ดูจิต” ดูยังไง ดูว่ามันเกิดมันดับ พอมันดับก็คือมันเป็นเรื่องการไร้สาระของจิตของเราเท่านั้น มันผิดมหันต์นะนั่นนะ ไร้สาระก็ช่าง มันก็จะอยู่กับเราชั่วชีวิต เกิดอีกก็ร้อยก็ล้านครั้งมันก็จะอยู่กับเราอย่างนี้ มันก็จะเกิด-ดับกับเราอยู่อย่างนั้น มันไม่ได้สูญหายไปไหน ถ้าดูเฉย ๆ ถ้าจะให้มันสูญหายต้องทำยังไงล่ะ เราฉลาดพอที่จะรู้ไหม เพราะพระอรหันต์ไม่ได้สอนเราตรงนี้ กรรมวิธีเราต้องทำเอง แต่ท่านบอกแค่ว่า “ให้ดูจิต” ท่านให้เคล็ดลับเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้าเราเอาไม่เป็น ถ้าเราฟังไม่เป็น เอามาก็ไม่เป็น มันก็เท่านั้น

ถาม: คือพระอรหันต์อาจจะพูดแบบครอบคลุมใหญ่ คือขยายออกไปใหญ่มาก คำตอบนั้นมันตอบคำถามได้แบบร้อยพันอย่าง แต่ว่าคำถามที่เราจะถามก็คือสิ่งที่อยู่ต่อหน้าเราเรื่องนี้ ที่ฉันกำลังมีปัญหาเล็ก ๆ มันเป็นเรื่องที่เล็กมาก แต่ท่านอาจจะตอบแบบใหญ่มาก เราจะถามคำถามร้อยคำถาม ท่านก็อาจจะให้คำตอบแบบเดียวกันได้ ก็อาจจะทำให้คนสับสนได้เหมือนกัน

ตอบ: ถ้าถามหลวงพ่อบุญ หลวงพ่อบุญตอบอย่างเดียว คือดูทุกข์ โทษภัย ดูไตรลักษณ์ ดูอิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ แต่ดูยังไงแล้วแต่เธอเคยเจอมาแล้ว อิฏฐารมณ์กับอนิฏฐารมณ์ ตนของของตน เอาเข้า

ไตรลักษณ์ เราต้องมาสร้างสรรค์วิธีการเอง ท่านให้ดูตรงนี้ทำไม คือ หัดถามคำถามว่า ให้ดูทำไม ดูแล้วจะเป็นอะไร ดูไปถึงไหน ดูยังไง เหมอ มันเป็นเรื่องของเรา เพราะฉะนั้นการที่ว่าจะต้องหาอรหันต์ แม้ว่าก็ดี ถ้าเรารู้ว่าท่านเป็นอรหันต์ ที่นี้เราไม่เป็น เราจะรู้ได้ใหม่ ว่าใครเป็น

ถาม: เตเอา

ตอบ: เตเอา อย่างเขาบอกว่าหลงพ่อทูลเป็นอรหันต์ แม่ก็ไม่วู้ อรหันต์ หรือเปล่าก็ไม่วู้ แต่ว่าที่ตามท่านเพราะว่าทำตามวิธีท่านแล้วเราหาย ทุกข์ได้ มันได้ผล คือทำให้เราเปลี่ยนนิสัยได้ แม่กระทั่งลูก ๆ ก็เห็นว่านิสัยเราเปลี่ยน แล้วก็วิ่งตาม คือเราเห็นว่าท่านจะเป็นอรหันต์ หรือเปล่าก็ไม่วู้ แต่ว่าตอนนี้ทำตามได้แล้วก็ทำไปได้ตลอด ก็พอแล้ว แบบนั้นนะ ตามหาอรหันต์แม่คิดว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากสำหรับ คนที่ไม่วู้ว่าอรหันต์จริงเป็นยังงั๊

ถาม-ตอบ

ขำ

ถาม: แม่คะ อะไรที่ทำให้คนเราหัวเราะคะ อย่างเช่นเราฟังเรื่องตลก เรื่องโจ๊ก ทำไมเราถึงขำตามไปกับเขาด้วย

ตอบ: ก็เรียกว่าเป็นสิ่งขำ หัวเราะสิ่งขำของตัวเอง เราจะต้องมีความจำ เราจะต้องมีความจำเรื่องที่เขาพูด แต่ว่าจำเฉย ๆ จะไม่ทำให้เราหัวเราะได้ สัญญาตัวเองจะไม่ทำให้เราหัวเราะได้ มันจะต้องรวมกับสิ่งขำด้วย สิ่งขำที่ทำให้เราคิดว่าเรื่องที่เขาพูด เรารู้แล้วเราปรุงแต่งตาม แล้วเราคิดตาม แบบนั้นทำให้เราหัวเราะได้ จริง ๆ แล้วธรรมชาติของคนแทบทุกคนเลย รู้จักน้อม เห็นชัด ๆ ตอนที่ทุกคนดูทีวีฉากการแสดงความรัก ถ้าใครก็ตามเห็นที่เขาอกอดกันหรือจูบกัน ถ้าเรานั่งอยู่กับคนอื่นด้วย รู้สึกยังไง

ถาม: บิดไปบิดมา

ตอบ: เงินและอายุ เพราะอะไร

ถาม: เพราะเราคิดว่าเราเป็นนางเอกอยู่ หรือเป็นพระเอกอยู่

ตอบ: เราคิด เราคิดว่ำนั่นคือเรา ไม่อย่างนั้นเราจะอายุทำไม เราอายุ
 ม้วนตัวนเลยบางที หน้าแดงเงินอยู่คนเดียว เราคิดว่ำนั่นคือเรา นั่น
 คือการน้อม เราดูอยู่ทุกครั้ง เราน้อมของเราอยู่ทุกครั้ง แต่ว่าเราไม่
 สามารถจะรู้ว่ำนั่นคือ “น้อม” แต่พระพุทเจ้าเก่งมาก สามารถที่จะ
 บอกเราได้ว่า นี่คือการที่เรียกว่าน้อม แล้วถ้าทำแบบนี้บ่อย ๆ
 ถ้าเรารู้จักที่จะเอาการกระทำนี้มาทำประโยชน์ ก็จะเป็นประโยชน์
 มาก ทางแก้ไขพฤติกรรม จะเป็นประโยชน์มาก แต่เราไม่รู้ การ
 หัวเราะเรื่องคนพูดขำขันก็เหมือนกัน ถ้าเราหัวเราะออกมาได้ เรามี
 อารมณ์ร่วมก็คือมีสังขารการปรุงแต่งร่วมว่า อ้อ ถ้าเป็นแบบนี้ อาการ
 ต้องเป็นแบบนี้ คือพูดเรื่องนี้เราต้องรู้ว่าอาการแบบนี้ต้องเป็นแบบ
 นี้ ๆ แล้วทำตามไปด้วย จะเห็นว่าบางคนไม่ทำตามเลย ถ้าภาษาก็
 ไม่เข้าใจ เขาพูดภาษาอังกฤษหัวเราะครืน ๆ พวกสแตนด็อบคอมเมดี
 เดียวไมโครโฟน คือเขาพูดจ๊ากโน่นนี่สนุกสนาน นิชาหัวเราะครืน ๆ
 แต่แม่อุแล้วไม่รู้เรื่องเลย ไม่ขำเลย เพราะว่าพื้นฐานของสังขารเรา

ถาม: สัญญาตรงนั้นของเรามันไม่มี

ตอบ: สังขารตรงนั้นเราไม่มี เราไม่รู้ว่่าตอนที่เขากำลังพูดอยู่ตรงนั้นคือเรื่อง
 ของอะไร เขาพูดเรื่องโรงเรียน เรื่องการใช้อะไรยังไง เราไม่รู้ แต่พอ
 เขาพูดถึงเรื่องคนเงินทำทำพูดภาษาจีนไม่ชัด (พูดเลียนแบบคนจีนพูด

ไม่ซัด) ไข่ ๆ เราฆ่าตรงนั้นด้วย เพราะว่าฉันรู้ คนจีนที่ไชนาทาวน์
คนจีนที่ร้านขายต้มช้ำจะเป็นแบบนี้จริง ๆ เขาพูดแบบนี้จริง ๆ คือ
เรามีสัญญาร่วมปีบ เราฆ่าได้ แต่ถ้าเราไม่มีสัญญาร่วมตรงนั้น จ้างก็
ไม่ฆ่า ถ้าไม่มีสังฆารปรุงแต่งตามด้วย ไม่ฆ่า

ถาม-ตอบ

๔๗

ชี้เงินชี้อายุ

ถาม: เราเป็นคนที่ชี้เงินชี้อายุ พอทำอะไรผิดหรือทำเฉิม ๆ ก็อาย หน้าแดงไปหมด ไม่รู้จะเอาหน้าไปมุดที่ไหน ไม่อยากเป็นคนแบบนี้ ยิ่งอายคนก็ยิ่งหัวเราะ ก็ยิ่งหน้าแดง ทำยังไงถึงจะเลิกเป็นคนแบบนี้

ตอบ: มันเลิกไม่ได้ง่าย ๆ หรอกนะเพราะเป็นนิสัยเราแต่เดิมมา แต่ว่าก็มีทางทำได้ ไม่ง่าย แต่ทำได้ โดยการที่มีข้อมูลเพิ่มขึ้น มีข้อมูลเยอะขึ้น ทำให้เรามั่นใจในตัวเอง ข้อมูลในที่นี้คือข้อมูลอะไรที่เราขาดหายไป ถ้าอายเก่งแบบนี้ ข้อมูลในสังคม สิ่งใดที่เราทำแล้วคิดว่าทำให้ตัวเองอาย ลองไปศึกษาสิ่งนั้นดูซิว่ามันน่าอายจริงหรือไม่ อย่างกับว่าผู้หญิงสะดุด สะดุดต่อไม้หรือเปลือกผลไม้ กำลังเตะทำกำลังนอนอยู่พอดีแล้วเกิดสะดุดโต๊ะ แล้วผู้ชายหัวเราะชอบใจ เราไปลองศึกษาดูสักหน่อยดีหรือไม่ว่าผู้ชายเขาคิดยังไง เราศึกษาจาก

ละครก็ได้ จากหนังสือก็ได้ หรือไปสัมภาษณ์ผู้ชายเองจริง ๆ ก็ได้ว่า ผู้หญิงคนนึงเดินแล้วสะดุดต่อหน้าคุณ แล้วล้มลงไป คุณคิดยังไง คุณจะไม่เชื่อเลยว่า ผู้ชายบอกว่าน่ารัก แต่ผู้หญิงคิดยังไง อาจจะเอาหน้ามุดดินหนี บางคนไปฆ่าตัวตายด้วย ในประวัติมีนะ ฆ่าตัวตายเพราะตดต่อหน้าผู้ชาย เขามาดูตัวเจ้าสาวในอนาคต นั่งคุยกันแล้วมันตดออกมา อายมาก พอมารู้ ผูกคอตายแล้ว น่าเสียดายชีวิตใหม่ ผู้ชายบอกว่ารัก เขาบอกว่ารัก แต่ตัวเองไม่เข้าใจความหมายตรงนี้ แม่เห็นว่ามันเป็นอะไรที่เราขาด เราขาดข้อมูลตรงนี้เลยทำให้เราเป็นแบบนั้น จริง ๆ แล้วเขาวาน่ารัก ไม่เชื่อไปถามดูได้เลย ผู้ชายบอกว่าน่ารัก น่ารักมาก แล้วสิ่งที่น่ารักมาพร้อมกับเราเงินเราอายุ แต่รู้ว่าเขาว่าเราน่ารักแล้วมันเป็นยังไง ตึกว่าเขาบอกว่าฉิมบี้ะใหม่

ถาม: แล้วถ้ามันไม่ได้เป็นเรื่องน่ารัก แต่เป็นเรื่องน่าเกลียด สมมติว่าไปแย่งของคน แล้วพอเขาจับได้ว่าเขาให้คนละชิ้น แล้วพอเราคิดว่าไม่มีใครมองอยู่ เราก็ไปหยิบสักสี่ห้าชิ้น เตี้ยวค่อยกิน แล้วพอเงยหน้าขึ้นมาเห็นคนเห็นที่เราทำ เราอายุ เราจะแก้อย่างไร เขาไม่ว่าเราน่ารักนะ

ตอบ: ว่าหรือไม่ว่าก็ไม่รู้ คนชอบกันก็บอกว่าน่ารักดี อ่านใจกันไม่ได้หรอกค่ะ บอกไม่ได้จริง ๆ ถ้าคนไม่ถูกใจก็จะบอกโลก แต่ถ้าคนชอบก็จะบอกว่ารักดี มันโลก คือมันบอกไม่ได้เลยเรื่องพวกนี้ แต่ถามว่าพอมันเงินมันอายุ ถ้าเรารู้ว่าเราเงินหรืออายุ เราเองนั่นแหละที่มีหน้าทีรับผิดชอบตัวเราเองว่า ถ้าคนเห็นแล้วเราอาย ถ้าคนไม่เห็นเราทำ

หมายความว่ายังไง เราควรจะเลิกได้หรือยัง เอาไปทำไมมากมาย เอาไปแล้วกินหมดทุกครั้งไหม หรือเอาไปให้คนอื่น ถ้าเราอายุอยู่แบบนี้ คราวหน้าเราควรจะทำอีกไหม ต่อหน้าและลับหลังเราจะเลิกไหม สิ่งสอนตัวเอง มันก็จะค่อย ๆ เลิกไป แต่ไม่ใช่ว่าพออายุแล้วคราวหน้าทำอีก ประเภทที่ว่าแย่งลัดคิวแถวเขาหรือไปยืนตัดหน้า เข้าแถวไปเอาของ ยืนสองครั้ง เอาเสร็จ ออกมาถึงไปเข้าแถวใหม่ เช่น ไปเข้าแถวซื้อของถูก ของลดราคาเหมือนกัน จำได้ไหม

ถาม: ซื่อไก่อ

ตอบ: เอาไปใส่รถแล้วกลับมาซื้อใหม่ ถ้าเราถามว่า มีคนมองเราอยู่ แล้วเขาถามว่าไม่อายบ้างหรือ เราก็ต้องบอกเขาตรง ๆ ว่า อายเหมือนกัน แต่อยากได้ของถูก ร้านฉันขายไถ่อย่าง มันได้ของถูก แล้วเธอมาจำกัดทำไมล่ะ ว่าให้คนนั่งได้แค่สี่ตัว ฉันอยากได้ยี่สิบสามสิบตัวนี่นา

ถาม-ตอบ

๕๘

สำนึกผิด

ถาม: สมมติว่าเราทำอะไรสิ่งหนึ่งที่ผิด แล้วตอนนี้เรารู้สึกผิดแล้ว คือเราเข้าใจว่ามันผิดตรงไหน แล้วเรารู้สึกผิด เรายังต้องรับผลกระทบอันนั้นไหม

ตอบ: ก็อย่างที่เรารู้เรื่องกรรม ไม่ว่าจะทำอะไรเราต้องรับทั้งนั้นแหละ ทุกข์ไปแล้วก็แสดงว่ารับแล้ว แต่เรารู้สำนึกผิด วันที่เรารู้สำนึกผิดก็แสดงว่าเรารู้ว่าเราทำผิด ก็แสดงว่าตลอดเวลาเรารับไปแล้ว ถามว่าวันที่เรารู้สึกผิด รู้สึกสำนึกแล้วนะ ทุกข์นั้นจบไหม ถ้าทุกข์นั้นจบก็แสดงว่ากรรมที่เราทำอยู่ทั้งหมด คนส่วนใหญ่จะคิดว่าทำผิดแล้วจะต้องไปขอขมาหรือว่าไปขอโทษ เมื่ออยากจะบอกว่ามันไม่จำเป็น มันไม่จำเป็นกับคนคนนั้น เขาจะเป็นอริยเจ้าหรือคนธรรมดา แม้คิดว่าการขอโทษอาจจะไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นที่สุด เพราะว่าถ้าเราเป็นนักปฏิบัติ เมื่อเราระลึกได้แล้วว่าสิ่งที่เราทำมันผิด ทำให้ส่งผลต่างกัน

ทำให้คนถูกลงโทษ เป็นต้น แต่เมื่อเรารู้สึกตัวแล้ว เราหาเหตุหาผล ได้รู้ข้อผิดพลาดไปแล้ว ผิดไปแล้วจริง ๆ เร็ยเรียนรู้จากประสบการณ์

ถาม: แล้วจะไม่ทำอีก

ตอบ: ก็แค่ก้มกราบขอขมาโดยที่ไม่ต้องไปหาบุคคลนั้น ๆ ก้มกราบขอขมาทิศทางใดก็ได้ที่คิดว่าพระพุทธเจ้าอยู่ตรงนั้น หรือว่าบุคคลนั้นอยู่ตรงนั้น กราบขอขมาว่า สิ่งที่ทำไปแล้วคือทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วก็ขอขมา โปรดยกโทษให้ด้วยเพื่อเราจะได้สบายใจจะได้เดินทางต่อไปได้ กรรมอะไรที่ต้องรับก็จะรับแหละ แต่ว่าตอนนี้ขอขมาไว้ ณ ที่นี้ด้วย แม้ว่าแค่นั้นนะมันก็เพียงพอแล้ว เพราะว่าสิ่งต่าง ๆ ที่พูดไปเมื่อกี้มันจะทำให้เราสบายใจขึ้น การที่เราจะเดินทางไปขอขมา บางทีบุคคลนั้นไม่อยู่บนโลกใบนี้แล้ว มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ว่าจะอยู่หรือไม่อยู่ก็ตาม ถ้าได้ขอขมาในใจ เราจะสบายใจขึ้น ลองดูสิ มันจะสบายใจ แล้วถ้าบุคคลนั้นยังเป็นผู้ปฏิบัติ ให้เชื่อเถอะว่าเขาไม่เอาโทษเราหรอก เขาไม่เอาโทษเราให้เสียเวลา เพราะเขารู้ว่าทุกคนเดินทางอยู่ ทุกคนทำผิดได้ เพราะฉะนั้นไม่ต้องคิดหรือว่าจะต้องไปขอขมา เอาแค่ว่าเราขอขมาตรงที่เราอยู่นั้นแหละ แล้วก็ให้สบายใจได้ ใครไม่ยกโทษให้ใครก็ไม่รู้ แต่ว่าเราจะยกโทษให้กับตัวเอง แล้วถามว่ากรรมนั้นจะหมดไหม บาปนั้นจะหมดไหม มันจะหมดเป็นส่วนไป เพราะว่ากรรมที่ทำมันจะเป็นอะไรบ้างละ ส่วนไหนหมดก็ควรหมด ส่วนไหนที่ยังไม่หมดมันก็จะยังไม่

หมด มันก็ไม่ใช่ไร มันก็จะลดหลั่นกันไป ใ้อส่วนที่หมดก็คือว่า เรา
สบายใจพร้อมที่จะรับกรรมอะไรก็ตามที่จะตามมา แต่ส่วนที่เราทำ
ไปแล้วยอมรับแล้วสบายใจไปครั้งนึงแล้ว นั่นแหละคือคำตอบ

ถาม-ตอบ

๕๙

ถูกเพื่อนเอาเปรียบ

ถาม: มีคำถามว่าเราเป็นคนที่คนอื่นชอบเอาเปรียบ คืออะไร ๆ เราก็ยกมือก่อน แล้วพอทำไปแล้ว เอ๊ะ ทำไมเราทำอยู่คนเดียว คนอื่นไม่ทำเลย หรือว่าบางทีคนใช้เราทำนู่นทำนี่ เราปฏิเสธไม่ค่อยเป็น ไม่อยากเป็นคนแบบนี้ เห็นว่ามันทุกข์ จะทำยังไงดีที่จะแก้ปัญหานี้

ตอบ: ก่อนอื่นต้องให้รู้นะว่าต้องโทษตัวเอง คนที่จะถูกคนอื่นเอาเปรียบได้ หรือว่าถูกใครเขาใช้งานมาก ไม่ต้องโทษคนอื่นเลย มันมาจากนิสัยของเรา ไปเช็กดูให้ดี ส่วนใหญ่มันจะมาจากนิสัยของเราที่ชอบเสนอชอบอาสาก่อนว่าฉันเอง หรือว่าใครทำอะไรให้แล้วเราไม่ปรึกษาพูดคือว่าปล่อยให้เขาทำ เหมือนกับภรรยาที่ถูกสามีข่มเหงก็เหมือนกัน เขาจะทำร้ายเราไม่ได้เลยถ้าเราไม่ยอมตั้งแต่ครั้งแรกเลย เรายอมครั้งนึง มันก็มีครั้งต่อ ๆ ไป เพราะฉะนั้นคนที่ถูกคนอื่นเอาเปรียบต้อง

รู้ว่ามันมาจากตัวเรา ฉะนั้นถ้าพอเรารู้ว่ามันมาจากตัวเรา มันแก้ได้ง่าย แก้ได้ง่ายก็คือว่า ฮีตสู้งักครั้งสองครั้ง แล้วเราก็เอาผลมาเทียบว่าเวลาที่เรารู้กับเวลาที่เราไม่รู้สึกมันเป็นอย่างนี้ แม่จะเลี้ยงที่ผลเสมอเพราะมันจะทำให้เราเห็นความแตกต่างแล้วจะทำให้เราเกิดกำลังใจ ว่าควรจะทำต่อไปไหม ควรจะสู้งแบบไหน ขนาดไหน ไม่ใช่สู้งตะพึดตะพือก็ไม่ใช่ หมายถึงว่าพูดบ้าง หรือว่าอธิบายตัวเองบ้าง หรือว่าบอกเขาบ้างว่าเวลาเราไม่มี

ถาม: แต่มันกลัวไง มันกลัวที่จะสู้ง กลัวที่จะบอกว่า ไม่ ทำไม่ได้

ตอบ: มันเป็นธรรมชาติ บางคนเกิดมาเป็นแบบนี้ แต่เรื่องพวกนี้มันฝึกได้ คนที่เก่งเกินไปก็ต้องฝึก ให้รามือลงบ้าง คือให้ถอยลงบ้าง อย่าเก่งซะทุกอย่าง ส่วนคนที่ซึ่กแล้ว หวาดผวาไปหมด เราก็จะต้องฝึกเหมือนกัน สิ่งต่าง ๆ พวกนี้ฝึกได้ค่ะ ฝึกได้ เราต้องฝึกว่า สู้งบ้าง นิด ๆ หน่อย ๆ คือมีปากมีเสียงบ้าง สำหรับคนที่ไม่เคยมีเลย มันกลัวอยู่แล้วละ แต่ว่าอยู่ที่ฝึกค่ะ

ถาม: คือมันเหมือนกับว่า ขณะนี้ที่เราให้เขาเยอะขนาดนี้ เขาเหมือนกับว่ารักเรา หรือว่ายอมรับเราส่วนนี้ แต่ถ้าเราดันเขาบอกว่า ไม่ทำให้แล้ว เขาจะไม่เกลียดเราหรือ ความรักที่เราสะสมมามันจะไม่หมดไปเลยหรือ

ตอบ: ก็ให้มันหมดไปเถอะ ถ้าสมมติว่าเขาตั้งหน้าตั้งตาจะเอาเปรียบเราให้ เราเป็นทาสอยู่ตลอด มันก็ไม่มี ประโยชน์หรอก ไม่มีคุณค่าหรอกที่

ไปอยู่กับคนแบบนั้น ส่วนใหญ่คนอ่อนแอจะเป็น ทีนี้ถ้าเรารู้ว่าเราอ่อนแอ แม่ก็ยังยืนยันอยู่ว่าต้องฝึก อ่านหนังสือให้เยอะ ดูทีวี ดูข่าว ดูอะไรให้มาก ทำให้เรามองโลกในแง่กว้างขึ้น ไม่ใช่ว่าอยู่ในที่แคบ ๆ ที่เราเคยเป็น แม่จะแนะนำแบบนี้ คือการที่จะทำให้ตัวของเราก้าวขึ้น หรือว่าเหมือนกับบนกที่กล้าเดิน ออกทะเลกว้างหรือโลกกว้าง เขาต้องมีตัวอย่างแล้วต้องมีข้อมูล ข้อมูลก็คือว่า ดูทีวี อ่านหนังสือนิยาย ละคร ศึกษา ไปทั่ว แล้วก็ทำให้เรามีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นทีละนิด ของพวกนี้ฝึกเหมือนกัน ต้องฝึกทีละนิดทีละน้อย

ถาม-ตอบ

อัลไซเมอร์

ถาม: มีคำถามเกี่ยวกับเรื่องคนเป็นอัลไซเมอร์ คนเป็นอัลไซเมอร์นี้เขาจะลืม ถ้าคนที่เคยปฏิบัติธรรมมา แล้วเขาเป็นอัลไซเมอร์ เขาจะลืมสิ่งที่เขาเคยปฏิบัติมาไหม ลืมสิ่งที่เขารู้เขาเห็น ที่เคยปฏิบัติมาหรือเปล่า แล้วอย่างที่รู้มาคืออัลไซเมอร์มีทั้งที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเรื่องกรรม อยากรู้ว่ากรรมอะไรที่ทำให้คนเป็นอัลไซเมอร์คะ

ตอบ: อัลไซเมอร์ ถ้าเป็นชาตินี้ในขณะที่กำลังปฏิบัติได้ผลดี ๆ อยู่มันเกิดเป็นอัลไซเมอร์ขึ้นมา แสดงว่ามีกรรมต้อนเกิดขึ้น ทำให้ปฏิบัติต่อไม่ได้ สัญญาทำงานหรือไม่ น่าจะทำ แต่วิญญูณชั้นจะทำได้ เป็นปกติหรือไม่ ตอบยาก น่าจะเหมือนตอนเมา ตื่นขึ้นมาจะจำได้คร่าว ๆ แต่จำไม่ได้ชัดเจนถูกต้องทั้งหมด กรรมที่เป็นอัลไซเมอร์ ขยายยาเสพติด เสพยา ทำร้ายผู้อื่นที่ศิโรษะ พวกเสพติดในปัจจุบันนี้

ก็มีที่เรียกว่าเห็ดเมา หนัก ๆ หน่อยก็จำตัวเองไม่ได้ตั้งแต่ชาตินี้เลย
คิดว่าตัวเองเป็นพระเจ้าหรือผู้วิเศษ

ประวัติย่อ แม่ชีโย ศรัณญา เทียนเงิน

แม่ชีโย ศรัณญา เทียนเงิน เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่ตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น เป็นลูกคนสุดท้องในจำนวนลูกทั้งหมดแปดคน ของคุณพ่ออยู่ยิม แซ่ไค้ว คุณแม่หู่เซียม แซ่พั้ว

จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ (MBA) จาก Portland State University ในรัฐออริกอน ได้สมรสกับนายธรรมศักดิ์ เทียนเงิน ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ หลังจากนั้น ได้ย้ายมาอยู่ที่ซานฟรานซิสโก รัฐแคลิฟอร์เนีย จนถึงปัจจุบัน

ทำอาชีพขายประกันชีวิต เปิดร้านอาหารไทย ร้านโดนัท และทำธุรกิจเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ มีบุตรชายหญิง คือ นายอาโนลด์ เทียนเงิน

และนางสาวนิชา เทียนเงิน ซึ่งต่อมาได้บวชเป็นพระและแม่ชี คือ พระครูปลัด อาโนลด์ อานนทปญฺโญ และแม่ชีนิชา เทียนเงิน

พบหลวงพ่อทูล ขิปปปญฺโญ ครั้งแรกที่เอสคอนติโต รัฐแคลิฟอร์เนีย ใน พ.ศ. ๒๕๓๘ และใน พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ร่วมอบรมธรรมกับหลวงพ่อทูล ที่วัดญาณรังษี รัฐเวอร์จิเนีย ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เป็นสปอนเซอร์หลัก ชื่อที่ดิน สร้างศูนย์ปฏิบัติธรรม KPY ที่เรดวูดแวลลีย์ และสร้างวัดชานพรานธัมมารามในอีกสองปีถัดมา

ตั้งแต่บวชเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน ได้เป็นกำลังหลักในการเผยแผ่คำสอนของหลวงพ่อทูล ผ่านการจัดอบรมธรรมะ และเป็นที่ปรึกษาในการสร้างสื่อธรรมะต่าง ๆ ในหลายภาษา ตามที่หลวงพ่อกะปรารภไว้ก่อนท่านจะดับขันธว่า ให้เอาคำสอนของหลวงพ่อก่อสร้างสายตาชาวโลก

ติดต่อสอบถาม

วัดซานฟรานธัมมาราม (San Fran Dhammaram Temple)
2645 Lincoln Way, San Francisco, California 94122, USA
โทร +1 415 753 0857, อีเมล: watsanfran@yahoo.com
เว็บไซต์: watsanfran.org, LINE: @watsanfran, FB: watsanfran
YouTube: watsanfran

มูลนิธิ WSF สะพานบุญ (WSF Saphanboon Foundation)
LINE: @wsfsaphanboon, FB: wsfsaphanboon

วัดป่าบ้านค้อ

1/1 หมู่ 7 ตำบลเขื่อน้ำ อำเภอบ้านฝ่อ จังหวัดอุดรธานี 41160
โทร +66 85 453 3245, อีเมล: watpabankoh@gmail.com
เว็บไซต์: watpabankoh.com, LINE: watpabankoh, FB: watpabankoh
YouTube: Wat Pa Ban Koh

ท่านใดประสงค์จะร่วมบุญจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ และสื่อธรรมะอื่น ๆ
ของพระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญาเถร เชิญร่วมบริจาคได้ที่

บัญชี: มูลนิธิ WSF สะพานบุญ

ธนาคาร: กรุงศรีอยุธยา

เลขที่บัญชี: 299-917-6606

ส่งสลิปโอนเงินได้ที่ LINE: @wsfsaphanboon

ระบุ: ร่วมบุญหนังสือธรรมะ